

**Αποτελεσματικότητα και κερδοφορία στο τραπεζικό
σύστημα**

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ, ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ**

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ**

Επιμέλεια : Ιωάννης Κοκκόσης

Επιβλέπουσα : Ιωάννα Κοκορέ

Επιτροπή : Α. Κανάς, Π. Βλάμης

Αθήνα

Ιούλιος, 2020

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του μεταπτυχιακού διπλώματος στη Οικονομική και Επιχειρησιακή Στρατηγική.

Η ολοκλήρωση της διπλωματικής εργασίας χρηματοδοτήθηκε από το Κρατικό Ίδρυμα Υποτροφιών στο πλαίσιο του «προγράμματος χορήγησης υποτροφιών για μεταπτυχιακές σπουδές πρώτου κύκλου (Master) στην Ελλάδα με ένταξη στην αγορά εργασίας, στο πλαίσιο συνεργασίας του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών (ΙΚΥ) και της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος (ΕΤΕ), ακαδημαϊκού έτος 2018-2019»

Ευχαριστίες

Θέλω να ευχαριστήσω την επιβλέπουσα καθηγήτρια κυρία Ιωάννα Κοκορέ η οποία με καθοδήγησε στην διάρκεια της διπλωματικής μου εργασίας.

Αφιερωμένο στην οικογένειά μου για την στήριξή της αυτά τα χρόνια

Περίληψη

Στόχος της παρούσας διπλωματικής είναι η ανάλυση της κερδοφορίας των τραπεζών Alpha Bank, Eurobank, Εθνικής Τράπεζας και Τράπεζας Πειραιώς. Στην αρχή παρουσιάζονται κάποιοι ορισμοί σχετικά με τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και μία σύντομη ανάλυση του ισολογισμού της τράπεζας. Η σωστή κατανόηση και ερμηνεία του ισολογισμού των τραπεζών είναι πολύ σημαντική διότι σε αυτά τα δημοσιευμένα στοιχεία απεικονίζονται οι κινήσεις που έχουν διεξαχθεί καθώς και το τελικό αποτέλεσμα (κέρδος/ ζημία). Εν συνεχεία αναλύονται τα αποτελέσματα των ισολογισμών για τις παραπάνω τράπεζες. Απεικονίζεται διαγραμματικά η κερδοφορία των τραπεζών και γίνεται επεξήγηση αυτών των αποτελεσμάτων ανάλογα με τις κινήσεις-επενδύσεις που έχουν αναλάβει. Στο επόμενο κεφάλαιο αναλύονται οι κίνδυνοι που αναλαμβάνουν οι τράπεζες λόγω της λειτουργίας τους. Η δραστηριότητα των τραπεζών ενέχει κάποιους κινδύνους και είναι σημαντικό να κατανοηθεί η φύση των κινδύνων αυτών προκειμένου να περιοριστούν (δεν είναι δυνατόν να μηδενιστούν οι κίνδυνοι. Κατόπιν περιγράφεται η λειτουργία της Βασιλείας III, αφού πρώτα δίνεται μία σύντομη περιγραφή της Βασιλείας I και II, και πως επηρεάζει την λειτουργία των τραπεζών. Τα μέτρα που προτείνουν συνεπάγονται κάποια κόστη για τα τραπεζικά ιδρύματα. Στόχος της διπλωματικής είναι να αξιολογηθεί αν αυτό είναι απαραίτητο για τις τράπεζες. Στη συνέχεια περιγράφονται κάποια σύντομα στοιχεία που συνθέτουν το μακροοικονομικό περιβάλλον των τραπεζών. Τέλος παρουσιάζεται το οικονομετρικό μοντέλο για να εξετάσει την σχέση των μεταβλητών που σχετίζονται με το τελικό αποτέλεσμα.

Abstract

The purpose of this thesis is the analysis of the profitability of the banks like Alpha Bank, Eurobank, National Bank of Greece and Piraeus Bank. At the beginning some definitions of financial institutions and a brief analysis of the bank's balance sheet are presented. The right understanding and interpretation of the bank's balance sheet is very important because these published data show the movements that have taken place as well as the final result (profit / loss). After that, the results of the balance sheets for the above banks are analyzed. The profitability of the banks is shown diagrammatically and these results are explained according to the movements-investments they have undertaken. The next chapter analyzes the risks posed by banks due to their operation. Banks are taking some risks because of their activity. It is important to understand the nature of the risks in order to reduce them (it is not possible to eliminate these risks). Afterwards, the operation of the Basel III is described, but first a brief description of the Basel I and II is given, and how these affects the function of the banking institutions. The measures that are being proposed imply some cost for banking institutions. A goal for this thesis is to evaluate if these costs are necessary for the banks. Afterwards, a brief analysis for the macroeconomic environment for the banks is described. Finally the econometric model is presented to examine the relationship between the variables that affect the final result.

Περιεχόμενα

Κεφάλαιο 1-Τραπεζικό σύστημα.....	1
Χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	2
Παροχές των τραπεζών.....	4
Ισολογισμός.....	5
Στόχος.....	7
Κεφάλαιο 2-Κερδοφορία των τραπεζών	8
Κλασικό μοντέλο κερδοφορίας	8
Εθνική τράπεζα της Ελλάδος (National bank of Greece-NBG)	8
Στοιχεία ισολογισμού	9
Τράπεζα Πειραιώς (Piraeus Bank)	14
Στοιχεία ισολογισμού	15
Eurobank	18
Στοιχεία ισολογισμού	18
Alpha bank	22
Στοιχεία ισολογισμού	22
Deutsche Bank.....	26
Σύγκριση των τραπεζών	27
Συμπεράσματα.....	28
Τράπεζα της Ελλάδος.....	29
Προσφορά του χρήματος.....	30
Κεφάλαιο 3-Κίνδυνοι	33
Πιστωτικός κίνδυνος (Credit Risk)	33
Εργαλείο μέτρησης του πιστωτικού κινδύνου – Var.....	35
Μέτρα για την αντιμετώπιση.....	36
Κίνδυνος Αγοράς (Market Risk)	39
Μέτρα για την αντιμετώπιση.....	41
Κίνδυνος ρευστότητας (Liquidity Risk)	45
Αντιμετώπιση του κινδύνου ρευστότητας.....	49
Λειτουργικός κίνδυνος (Operational Risk).....	51
Κεφάλαιο 4-Βασιλεία.....	53
Βασιλεία I.....	53
Tier 1	53
Tier 2	53
Tier 3	54

Βασιλεία II.....	54
Var.....	55
Βασιλεία III	55
Δείκτης μόχλευσης	58
Δείκτες ρευστότητας.....	59
Επιβάρυνση SIFI	59
Ρυθμιστικό στοιχείο διατήρησης κεφαλαίου	60
« Αντικυκλικό » κεφαλαιακό απόθεμα.....	60
Βαθμίδες Tier 1 ,2 και 3	60
Νέος τρόπος υπολογισμού αξίας σε κίνδυνο	61
Στοιχεία σταθμισμένα σε κίνδυνο	62
Πλαίσιο λειτουργίας κανόνων	63
Προβλήματα της Βασιλείας III.....	63
Συμπεράσματα.....	64
Stress test.....	65
Κεφάλαιο 5-Μακροοικονομικό περιβάλλον.....	70
Απώλεια Ανθρώπινου Δυναμικού	70
Οικονομική Ανάπτυξη.....	72
Συμπεράσματα.....	74
Γραφειοκρατία.....	74
Καινοτομία	76
Κεφάλαιο 6-Οικονομετρικό Μοντέλο	78
Μέθοδος Stacked Data	78
Μέθοδος Dummy Variable.....	82
Περιορισμοί στην έρευνα	86
Συμπεράσματα.....	87
Παράρτημα	89
Βιβλιογραφία.....	94

Κεφάλαιο 1-Τραπεζικό σύστημα

Από τα αρχαία χρόνια που ο άνθρωπος ξεκίνησε να ζει μαζί με άλλους ανθρώπους δημιουργώντας οργανωμένες κοινωνίες, καθώς ήταν πιο εύκολο να επιβιώσουν όλοι μαζί, δημιούργησε και το εμπόριο. Έτσι τα μέλη μιας κοινωνίας, κάλυπταν τις ανάγκες τους ανταλλάσσοντας προϊόντα. Η μορφή του εμπορίου τότε ήταν το ανταλλακτικό εμπόριο, το οποίο λειτουργούσε ως εξής: τα προϊόντα που τους περίσσευαν τα αντάλλασαν με αυτά που χρειαζόνταν. Υπήρχαν όμως αρκετά προβλήματα με αυτή τη μορφή εμπορίου. Ίσως το πιο σημαντικό από αυτά είναι ότι δεν υπήρχε κάποια αντικειμενική αξία. Ο καθένας έδινε όση αξία επιθυμούσε στα δικά του προϊόντα. Στην προσπάθεια να διορθώσουν αυτό το πρόβλημα και για να διευκολύνουν την καθημερινότητά τους εφεύραν το χρήμα. Το χρήμα προσφέρει, όπως αναφέρουν οι Κιόχος και Παπανικολάου (2011), υπηρεσίες για τον άνθρωπο όπως :

- Ως μέτρο υπολογισμού των αξιών και τιμών
- Ως μέτρο πληρωμών και συναλλαγών
- Ως μέτρο αποταμίευσης
- Ως μέτρο μελλοντικών πληρωμών και παροχών

Εκτός από αυτές τις υπηρεσίες, είναι χρήσιμες και οι ιδιότητες του χρήματος όπως η φορητότητα (Μπορεί εύκολα να μεταφέρεται), ανθεκτικότητα, διαιρετότητα (Μπορεί και διαιρείται σε μικρότερες μονάδες), τυποποίηση (Ομοιογένεια), και αναγνωρισιμότητα (Αναγνωρίζεται εύκολα και "σχεδόν" παγκοσμίως).

Το χρήμα δεν ανήκει στους παραγωγικούς συντελεστές (γη, ανθρώπινο δυναμικό, τεχνογνωσία, κεφάλαιο, επιχειρηματικότητα κα.) ωστόσο χωρίς αυτό, οι παραγωγικοί συντελεστές δεν θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν καθώς θα ήταν αναξιόπιστοι.

Χρηματοπιστωτικά ιδρύματα

Οι επιχειρήσεις ενδιαφέρονται για την κερδοφορία τους και την αύξηση της αξίας τους. Για να το πετύχουν αυτό προχωρούν σε επενδύσεις είτε για να ενισχύσουν την ήδη υπάρχουσα θέση τους είτε για να ξεκινήσουν μία νέα δραστηριότητα σε άλλο κλάδο. Απαιτούνται όμως κεφάλαια προκειμένου να χρηματοδοτήσουν τις ιδέες τους. Οι τράπεζες είναι από τα πιο συνηθισμένα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Τα ιδρύματα αυτά διαχειρίζονται, επενδύουν, δανείζονται και δανείζουν κεφάλαια σε άλλες εταιρείες ιδιωτικές και δημόσιες. Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα χωρίζονται σε νομισματικά και μη νομισματικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

1. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα έχει δώσει τον εξής ορισμό για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα “στα νομισματικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα περιλαμβάνονται οι εθνικές κεντρικές τράπεζες και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, τα πιστωτικά ιδρύματα όπως ορίζονται στο Άρθρο 4(1)(1)του κανονισμού (ΕΕ) Αριθμός 575/2013 και κάποια άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που δέχονται καταθέσεις και/ή στενά υποκατάστατά τους από το κοινό, που χορηγούν πιστώσεις για δικό τους λογαριασμό και/ή επενδύουν σε τίτλους.”

2. Τα μη νομισματικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα σύμφωνα με τον ορισμό της Τράπεζας της Ελλάδος “ είναι ασφαλιστικές εταιρείες, τα αμοιβαία κεφάλαια του ν.3283/2004, οι ανώνυμες εταιρείες επενδύσεων χαρτοφυλακίου (ΑΕΕΧ) του ν.3371/2005, οι ανώνυμες εταιρείες επενδύσεων σε ακίνητη περιουσία του ν.2778/1999 (ΑΕΕΑΠ), οι εταιρίες χρηματοδοτικής μίσθωσης, οι εταιρίες πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων, οι εταιρείες κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών και οι εταιρείες παροχής πιστώσεων.”

Η τράπεζα είναι μία επιχείρηση που ασχολείται με αποταμιεύσεις και παροχή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και αποτελεί τον μεσάζοντα όσων επιθυμούν χρήματα ως δανεισμό για την υλοποίηση των αναγκών τους. Η παροχή των υπηρεσιών τους δεν γίνεται μόνο σε ιδιώτες αλλά και στα κράτη ειδικά σε περιόδους πολέμου (Βυζάντιο κα.). Υπάρχουν 2 είδη τραπεζών : οι εμπορικές όπου οι δραστηριότητές τους είναι ενδεικτικά, οι αποταμιεύσεις ιδιωτών, η βέλτιστη

εξυπηρέτησή τους, η χορήγηση δανείου, πιστωτικών καρτών και οι κεντρικές τράπεζες όπου η δραστηριότητά τους είναι η «έκδοση χρήματος», η παροχή δανείων στις εμπορικές, ο έλεγχος των δραστηριοτήτων των εμπορικών τραπεζών και ο πιο σημαντικός που είναι ο έλεγχος της νομισματικής πολιτικής. Ουσιαστικά μπορεί να μειώσει ή να αυξήσει την προσφορά χρήματος ανάλογα με την εκάστοτε ανάγκη (Πιο αναλυτικά η περιγραφή της προσφοράς χρήματος θα γίνει στο παρακάτω κεφάλαιο).

Οι πελάτες της τράπεζας δημιουργούν αποταμιεύσεις σε αυτήν λόγω της ασφάλειας και του επιτοκίου που αυτή τους παρέχει. Η τράπεζα με την σειρά της υπόσχεται άμεση επιστροφή των καταθέσεών τους όταν εκείνοι το επιθυμήσουν. Όταν αυτή η σχέση μεταβάλλεται, δημιουργείται κρίση στον τραπεζικό τομέα όπως αυτή δημιουργήθηκε από τα 2 παρακάτω γεγονότα.

Η ταχύτατη αλλαγή στις κοινωνίες προϋποθέτει την άμεση προσαρμογή των τραπεζών και των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων στη νέα καθημερινότητα. Η τεχνολογία βελτιώνεται και όλο και περισσότεροι άνθρωποι έχουν πρόσβαση σε αυτήν. Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα πρέπει να εντάξουν την τεχνολογία στις δραστηριότητές τους, να διευκολύνουν τους πελάτες τους για τις ανάγκες τους και να δημιουργήσουν νέα προϊόντα για την κάλυψη αυτών. Η καινοτομία είναι απαραίτητη για την επιβίωση των παραπάνω ιδρυμάτων.

Η διεθνοποίηση των αγορών είναι μία καινοτομία. Το χαρτοφυλάκιο των τραπεζών δεν αρκείται πλέον στα εγχώρια ομόλογα αλλά επεκτείνεται και στα ξένα παρέχοντας μεγαλύτερη ποικιλία, μειώνοντας έτσι τον κίνδυνο και αυξάνοντας την απόδοση αυτών. Αυτό ονομάζεται διαφοροποίηση χαρτοφυλακίου. Οι επενδυτές μέσω των τραπεζών εξυπηρετούνται για τις χρηματιστηριακές δραστηριότητές τους και ενημερώνονται για τα μακροοικονομικά αποτελέσματα παγκοσμίως.

Οι καταθέτες ψάχνουν να βρουν ποιος θα τους δώσει την μεγαλύτερη απόδοση για τις καταθέσεις τους. Αυτό έχει προκαλέσει την αύξηση του ανταγωνισμού στα ήδη υπάρχοντα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα καθώς και την δημιουργία νέων. Έχουν άμεση πληροφόρηση για την αγοραία απόδοση και με δεδομένη την διεθνοποίηση έχουν πρόσβαση σε πολλές αγορές παγκοσμίως. Μερικές τράπεζες προσπάθησαν να μειώσουν τα επιτόκια των δανείων που παρείχαν με αποτέλεσμα την μείωση της

κερδοφορίας τους. Για την αντιμετώπιση του παραπάνω προβλήματος οι τράπεζες όπως αναφέρει ο κ. Κώστας Μελάς (2002) “αντικατέστησαν τα έσοδα από τόκους με έσοδα από αμοιβές παρέχοντας περισσότερες υπηρεσίες που θα έχουν σαν βάση τις αμοιβές. Οι τράπεζες μειώνουν τον κίνδυνο πουλώντας στοιχεία του ενεργητικού και εξυπηρετώντας τις πληρωμές μεταξύ δανειστών και δανειζομένων. Η διαδικασία μετατροπής των στοιχείων του ενεργητικού σε αγοραία χρεόγραφα ονομάζεται τιτλοποίηση”

Το πρόβλημα όμως δεν είναι μόνο αυτό. Λόγω της πρόσφατης οικονομικής κρίσης το 2008 η επιτροπή κεφαλαιαγοράς στην Ελλάδα θέσπισε νέους κανονισμούς και προβλέψεις για ζημιές για τα δάνεια που παρέχουν οι τράπεζες. Δηλαδή συντελέστηκε μία κεφαλαιακή αναδιαμόρφωση του ισολογισμού των τραπεζών. Επίσης πλέον είναι πιο αυστηρός ο έλεγχος που γίνεται στα ιδρύματα για τα δάνεια που παρέχουν. Η αναλυτική εξέταση της πιστοδοτικής ικανότητας των καταναλωτών είναι απαραίτητη. Η ζημιά που προκάλεσε αυτό το πρόβλημα είναι αρκετά μεγάλη καθώς μείωσε τα κέρδη των τραπεζών σε μεγάλο βαθμό. Ο κόσμος έχασε την εμπιστοσύνη του στο τραπεζικό σύστημα όταν έγινε η κατάργηση του τραπεζικού απορρήτου και το “κούρεμα” των καταθέσεων.

- Η κατάργηση του τραπεζικού απορρήτου στην Ελλάδα είχε ως αποτέλεσμα την απώλεια εμπιστοσύνης στο τραπεζικό σύστημα. Ο ν.3986/2011 αναφέρει ότι το τραπεζικό απόρρητο αίρεται για φορολογικούς και ασφαλιστικούς ελέγχους.

- Στις 15 Μαρτίου το 2013 αποφασίστηκε από την κυβέρνηση της Κύπρου να προχωρήσει σε “κούρεμα” των καταθέσεων με σκοπό να μην χρεοκοπήσει η χώρα. Δεν είχε ξαναγίνει παγκοσμίως αυτό το συμβάν και επικράτησε μεγάλη ανησυχία στον κόσμο, επειδή οι αγορές είναι στενά συνδεδεμένες μεταξύ τους.

Παροχές των τραπεζών

Οι τράπεζες παρέχουν εξυπηρέτηση στους πελάτες τους με αρκετούς τρόπους και συνεχώς προσπαθούν να αυξάνουν την ικανοποίησή τους. Από την λειτουργία της

πρώτης τράπεζας το 1828 μέχρι και σήμερα έχουν δημιουργηθεί εναλλακτικά δίκτυα για την εξυπηρέτηση των πελατών. Μερικά από τα πιο σημαντικά είναι τα παρακάτω : χρεωστικές κάρτες¹ (δίνουν στον κάτοχο την δυνατότητα ανάληψης, πληρωμής, μεταφοράς κα), πιστωτικές κάρτες (η διαφορά με την χρεωστική, είναι ότι με την πιστωτική μπορεί να πιστωθεί το ποσό στον λογαριασμό και η πληρωμή να γίνει σε μεταγενέστερο χρόνο), internet banking (μεταφορά, πληρωμή λογαριασμών και πληρωμή δημοσίου κα.). Στα περισσότερα καταστήματα υπάρχει μηχανήματα αυτόματων πληρωμών (APS) και μηχανήματα αυτόματης ανάληψης ώστε οι απλές συναλλαγές να διενεργούνται χωρίς υπάλληλο.

Αυτές οι καινοτομίες έχουν σκοπό να παρέχουν όπως ειπώθηκε και παραπάνω καλύτερη εξυπηρέτηση στους πελάτες. Αποσκοπουν δε και στην μείωση προσωπικού καθώς οι περισσότερες διαδικασίες θα γίνονται μόνο από τους πελάτες (e-καταστήματα). Το προσωπικό το οποίο θα παραμείνει θα είναι άριστα καταρτισμένο στα τραπεζοασφαλιστικά τα οποία προσφέρουν σημαντικό ποσοστό κέρδους στις τράπεζες. Επίσης θα μειωθεί το λειτουργικό κόστος το οποίο με την σειρά του θα αυξήσει την κερδοφορία των τραπεζών.

Ωστόσο οι τράπεζες μπορούν να δημιουργήσουν νέα τμήματα λειτουργίας για να μην μειωθεί το προσωπικό τους.

- Υπηρεσίες συμβούλων με σκοπό την καλύτερη και πιο αποδοτική λειτουργία των εταιρειών των καταναλωτών.
- Καλύτερη εκπαίδευση στους υπαλλήλους που ελέγχουν την πιστοληπτική ικανότητα των πελατών για την αποφυγή μη εξυπηρετούμενων δανείων.

Ισολογισμός

Για να κατανοήσει κάποιος τα αποτελέσματα, την περιουσία και γενικά τις κινήσεις που πραγματοποιεί μία τράπεζα πρέπει να είναι σε θέση να διαβάσει τον ισολογισμό της. Ο ισολογισμός της τράπεζας όπως και μίας επιχείρησης αποτελείται από δύο μέρη, το ενεργητικό και το παθητικό. Στο ενεργητικό αποτυπώνεται η

¹ Το 2017 σύμφωνα με το ΦΕΚ Β' 1445/27-04-2017 οι επαγγελματίες και σχεδόν τα περισσότερα καταστήματα είναι υποχρεωμένα να διαθέτουν POS. Με αυτό τον τρόπο αποφεύγεται η φοροδιαφυγή και οι συναλλαγές γίνονται πιο εύκολες

περιουσία της τράπεζας και στο παθητικό οι υποχρεώσεις της. Πιο αναλυτικά στο ενεργητικό φαίνονται τα ρευστά διαθέσιμα, τα ομόλογα και άλλα αξιόγραφα, μετοχές, οι απαιτήσεις της όπως δάνεια (είτε σε πελάτες είτε σε άλλες τράπεζες) και τα περιουσιακά πάγια στοιχεία της όπως κτήρια, αποθήκες κα. Στο παθητικό εμφανίζονται οι υποχρεώσεις της τράπεζας και πιο συγκεκριμένα, οι καταθέσεις των πελατών της τράπεζας, τα δάνεια που έχει πάρει η τράπεζα (χωρίζονται σε βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα)² και το κεφάλαιο της τράπεζας. Αυτά τα στοιχεία συνθέτουν τον ισολογισμό της τράπεζας. Ο επιμερισμός σε αυτά τα στοιχεία, δηλαδή τα ρευστά διαθέσιμα της τράπεζας σε σχέση με τις καταθέσεις, το σύνολο των υποχρεώσεων σε σχέση με το κεφάλαιο και ο διαχωρισμός των υποχρεώσεων, αποτελούν τις διάφορες στρατηγικές που χρησιμοποιεί η τράπεζα για να αλλάξει τα ελλείμματά της, να αυξήσει την κερδοφορία της και να προχωρήσει σε επενδύσεις ή εξαγορές άλλων εταιρειών.

The Bank Balance Sheet

TABLE 17.1 Balance Sheet of All Commercial Banks (items as a percentage of the total, end of 2007)

Assets (Uses of Funds)*		Liabilities (Sources of Funds)	
Reserves and cash items	3%	Checkable deposits	6%
Securities		Nontransaction deposits	
U.S. government and agency	12	Small-denomination time deposits (<\$100,000 + savings deposits)	40
State and local government and other securities	11	Large-denomination time deposits	19
Loans		Borrowings	26
Commercial and industrial	12	Bank capital	9
Real estate	34		
Consumer	7		
Interbank	4		
Other	9		
Other assets (for example, physical capital)	8		
Total	100	Total	100

*In order of decreasing liquidity.

Source: www.federalreserve.gov/releases/h8/current/.

Flow of funds (tab down to commercial banks)
<http://www.federalreserve.gov/releases/z1/current/z1r-4.pdf>

17-10

² Η διαφορά βραχυπρόθεσμων με μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων πιο αναλυτικά στο κεφάλαιο κίνδυνο ρευστότητας.

Στόχος

Όπως προαναφέρθηκε οι τράπεζες όπως και οι επιχειρήσεις πρέπει να ελέγχουν το μακροοικονομικό περιβάλλον και να είναι άμεσα ανταποκρίσιμες στις αλλαγές (πλέον δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην κλιματική αλλαγή και την προστασία του περιβάλλοντος οπότε είναι ευθύνη όλων των τραπεζών η ελαχιστοποίηση της μολύνσεώς του). Αυτό όμως πρέπει να γίνεται με τον πιο αποδοτικό τρόπο ώστε να αποτρέπονται όσα περισσότερα έξοδα είναι δυνατόν. Η λύση σε αυτό είναι η ύπαρξη ενός μοντέλου μέτρησης της αποδοτικότητας για να μπορούν οι τράπεζες να έχουν άμεση εικόνα για την πηγή των εσόδων τους. Οπότε προκύπτουν τα παρακάτω ερωτήματα :

- Οι αλλαγές στο νομοθετικό πλαίσιο για την κεφαλαιακή επάρκεια και όσα επιβάλλει η Βασιλεία III , πώς έχουν επηρεάσει την λειτουργία του τραπεζικού συστήματος ;
- Έχει γίνει πιο εύκολη η διαδικασία έγκρισης χρηματοδότησης επιχειρήσεων ή/και ιδιωτών από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα ;
- Ο ανταγωνισμός μεταξύ των ιδρυμάτων αυτών πώς έχει επηρεάσει την λειτουργία τους ;

Κεφάλαιο 2-Κερδοφορία των τραπεζών

Κλασικό μοντέλο κερδοφορίας

Το αρχικό μοντέλο κερδοφορίας των τραπεζικών ιδρυμάτων ήταν η διαφορά του τόκου με το επιτόκιο. Δηλαδή η διαφορά του ποσού των χρημάτων που συμφωνείται από την τράπεζα με τον εκάστοτε πελάτη για την χρηματοδότησή του, με το ποσό χρημάτων που προσφέρει η τράπεζα στους πελάτες της για την αποταμίευση χρημάτων. Όμως λόγω των αλλαγών στο οικονομικό περιβάλλον αυτό το μοντέλο είναι πλέον ξεπερασμένο. Οι κρίσεις που έχουν συμβεί στο πέρασμα του χρόνου έχουν κάνει επιτακτική την ανάγκη των τραπεζών για αναζήτηση νέων πηγών κερδοφορίας. Τα έσοδα πλέον των τραπεζικών ιδρυμάτων προέρχονται κυρίως από χρηματοοικονομικές υπηρεσίες που παρέχουν.

Εθνική τράπεζα της Ελλάδος (National bank of Greece-NBG)

Είναι η πρώτη τράπεζα που ιδρύθηκε στην Ελλάδα και πιο συγκεκριμένα το 1841 από τον Γεώργιο Σταύρου. Είναι η μεγαλύτερη χρονολογικά τράπεζα που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα και το 1880 εισήλθε στο χρηματιστήριο της Ελλάδας. Είχε το εκδοτικό προνόμιο μέχρι το 1928 όποτε και το προνόμιο αυτό μεταφέρθηκε στην Τράπεζα της Ελλάδος. Η ίδρυση της Τράπεζας της Ελλάδος έγινε με αποκλειστική συμβολή της Εθνικής η οποία της χορήγησε προσωπικό και δάνειο. Το 1971 εξέδωσε την πρώτη πιστωτική κάρτα. Το 1980 έθεσε σε λειτουργία το 1^ο ATM. Το 1991 έγινε αποκρατικοποίηση της Εθνικής και το 1999 η μετοχή της ξεκίνησε να διαπραγματεύεται στο χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης. Στα 179 χρόνια λειτουργίας της έχει συμμετάσχει σε αρκετά έργα στην Ελλάδα όπως η διώρυγα της Κορίνθου κ.α.

Στοιχεία ισολογισμού

Στον ισολογισμό του Ομίλου για το οικονομικό έτος 2019 αναγράφονται τα παρακάτω οικονομικά στοιχεία :

- Το 2019 τα καθαρά έσοδα του Ομίλου αυξήθηκαν κατά 7% ετησίως. Αυτό συνέβη διότι υπάρχει μία σημαντική αύξηση των επιτοκιακών εσόδων από χρεόγραφα και τα έσοδα από δάνεια έγιναν πιο σταθερά. Αυτά τα στοιχεία δείχνουν μία οικονομική ανάπτυξη για τον όμιλο.
- Υπήρξαν έσοδα από προμήθειες (+5% σε ετήσια βάση) τα οποία προήλθαν από αύξηση των προμηθειών λιανικής τραπεζικής (+12% σε ετήσια βάση).
- Τα κέρδη από χρηματοοικονομικές πράξεις και λοιπά έσοδα στο σύνολό τους ήταν στα 257 εκατομμύρια ευρώ έναντι της ζημίας €24 εκατομμυρίων για το εννεάμηνο του 2018.
- Υπήρξε μείωση στις λειτουργικές δαπάνες κατά 7% ετησίως (€621 εκατομμύρια το εννεάμηνο του 2019), η οποία προήλθε από την περιστολή των δαπανών προσωπικού. Το πρόγραμμα Εθελούσιας Εξόδου Προσωπικού ήταν ένας από τους κύριους λόγους της μείωσης των λειτουργικών δαπανών με την τρέχουσα συμμετοχή να είναι περίπου 700 εργαζόμενοι.
- Τα μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα (ΜΕΑ) μειώθηκαν στο τρίτο εξάμηνο του 2019 κατά -€1,5 δισεκατομμύρια, κάτι το οποίο ήταν αποτέλεσμα των πωλήσεων εξασφαλισμένου χαρτοφυλακίου δανείων προς μεγάλες, μεσαίες και μικρές επιχειρήσεις.

- Υπήρξε αύξηση (+3% σε ετήσια βάση) στις καταθέσεις ύψους €41,4 δισεκατομμυρίων παρά τις εκροές κρατικών καταθέσεων ύψους €1,8 δισεκατομμυρίων.

- Οι δείκτες Κάλυψης Ρευστότητας (Liquidity Coverage Ratio - LCR) και Καθαρής Σταθερής Χρηματοδότησης (Net Stable Funding Ratio – NSFR) ξεπέρασαν τα ελάχιστα εποπτικά όρια που επιβάλλει η Βασιλεία III (2010) καθώς ήταν 198% και 116% αντίστοιχα.

- Υπήρξε βελτιστοποίηση του κόστους χρηματοδότησης καθώς η χρηματοδότηση στη διατραπεζική αγορά μειώθηκε κατά €3,4 δισεκατομμύρια από την αρχή του έτους 2019 σε €0,2 δισεκατομμύρια.

- Ο Όμιλος θέλει να μειώσει περισσότερο τις δαπάνες προσωπικού και σε αυτό βασίζεται στο Πρόγραμμα Εθελούσιας Εξόδου και να αναβαθμίσει τα καταστήματα τραπεζικής και τέλος να χρησιμοποιήσει αποδοτικά τα ακίνητα ΕΤΕ.

- Το προσωπικό έχει στόχο να αυξήσει τις πωλήσεις των προϊόντων αιχμής όπως πιστωτικές κάρτες, ασφάλειες κα. και δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην ψηφιακή εμπειρία του πελάτη.

- Επιπλέον στόχος για τον Όμιλο είναι η ταχύτερη μείωση των ΜΕΑ από αυτή που έχει σχεδιαστεί. Αυτό θα το πετύχει μέσω των πωλήσεων χαρτοφυλακίου και την αύξηση της δυναμικότητας της τράπεζας για αναδιαρθρώσεις μέσω του νέου προϊόντος «Split and Settle». Από τον Δεκέμβριο του 2015 έως και τον Δεκέμβριο του 2019 η μείωση των ΜΕΑ υπολογίζεται στα €11 δισεκατομμύρια ενώ ο δείκτης ΜΕΑ μειώθηκε από 48,8% σε 31,7%.

- Στις 18 Ιουλίου το 2019 η Εθνική προχώρησε στην έκδοση ομολογιακού τίτλου μειωμένης εξασφάλισης (Tier II) ύψους €400 εκατομμυρίων ευρώ.

*Κέρδη (ζημίες) Ομίλου ΕΤΕ, ποσά σε εκατομμύρια, πηγή

<https://www.nbg.gr/el/the-group/investor-relations/financial-information>

Αυτό που απεικονίζεται στο παραπάνω διάγραμμα είναι τα κέρδη (ζημίες) ανά τρίμηνο για τον όμιλο. Το 1^ο τρίμηνο του 2018 είχε κέρδη €44 εκατομμύρια ενώ στο 2^ο τρίμηνο ζημίες 5 εκατομμύρια. Στο 3^ο τρίμηνο είχε κέρδη €24 εκατομμύρια και στο 4^ο τρίμηνο ζημίες €113 εκατομμύρια. Αυτό οφείλεται στην πολιτική που ακολούθησε ο όμιλος για την στρατηγική διαχείρισης των ΜΕΑ η οποία είναι επιθετική και εμπροσθοβαρής. Επίσης γίνεται πρόβλεψη για μεγαλύτερη μείωση των δαπανών προσωπικού μέσου του προγράμματος της Εθελούσιας Εξόδου. Την 26 Ιουλίου του 2018 αποφασίστηκε στην Ετήσια Γενική Συνέλευση η έναρξη μετασχηματισμού της Εθνικής Τράπεζας για να μπορέσει να ανταποκριθεί η τράπεζα στις αλλαγές του κοινωνικού και οικονομικού περιβάλλοντος. Αυτό το πρόγραμμα συνοψίζεται σε 6 πυλώνες εργασίας :

➤ 1^{ος} Πυλώνας « Υγιούς ισολογισμού » : Αφορά την μείωση των ΜΕΑ και των κεφαλαιακών απαιτήσεων και τη αποδοτικότερη χρηματοδότηση του Ομίλου.

➤ 2^{ος} Πυλώνας « Αποδοτικότητα και ευελιξία » : Στόχος είναι η μείωση του κόστους και η αναβάθμιση του δικτύου των καταστημάτων.

➤ 3^{ος} Πυλώνας « Η καλύτερη τράπεζα για τους πελάτες μας » : Σχετίζεται με όλες τις ενέργειες για την καλύτερη εξυπηρέτηση των πελατών όπως η ύπαρξη καταστημάτων και μηχανημάτων αυτόματης ανάληψης, η παροχή των προϊόντων, η βέλτιστη αξιοποίηση των ψηφιακών εργαλείων και επεξεργασίας στοιχείων και δεδομένων και η ισχυροποίηση του ονόματος της Εθνικής.

➤ 4^{ος} Πυλώνας « Ψηφιοποίηση υπηρεσιών και βελτιστοποίηση διαδικασιών » : Στόχος είναι η αναβάθμιση της τεχνολογικής πλατφόρμας του ομίλου και ο επανασχεδιασμός των διαδικασιών της με αποτέλεσμα ένα αποδοτικό και ευέλικτο μοντέλο λειτουργίας.

➤ 5^{ος} Πυλώνας « Ανθρώπινο δυναμικό , οργάνωση και εταιρική διακυβέρνηση » : Η επίτευξη της αύξησης των πωλήσεων μέσω των υπαλλήλων συνεπάγεται συνεχή εκπαίδευση και συμμόρφωση του προσωπικού καθώς και την εισαγωγή εργαλείων μέτρησης της αποδοτικότητας ώστε το εργασιακό περιβάλλον να είναι δίκαιο για όλους.

➤ 6^{ος} Πυλώνας « Προβλέψεις, έλεγχος και κανονιστική συμμόρφωση » : Αφορά τις αποφάσεις για την προστιθέμενη αξία, την διαχείριση μη χρηματοοικονομικών κινδύνων όπως το ανθρώπινο σφάλμα ή κάποια έκτακτη καταστροφή (πυρκαγιά, σεισμός κα.), τη βελτίωση μεθόδων υπολογισμού και διαχείρισης κινδύνου και την ενίσχυση του εσωτερικού ελέγχου όπως ορίζει η Βασιλεία III. Για το 1^ο τρίμηνο του 2019 παρουσιάζει κέρδη ύψους €131 εκατομμυρίων ευρώ, για το 2^ο τρίμηνο κέρδη ύψους €122

εκατομμυρίων ευρώ και για το 3^ο τρίμηνο κέρδη ύψους €171 εκατομμυρίων. Στο 4^ο τρίμηνο κεφαλαιοποιεί ζημιές από διακοπείσες λειτουργίες ύψους €494 εκατομμυρίων ευρώ και για αυτό το λόγο προκύπτει η τελική ζημιά ύψους €661 εκατομμυρίων ευρώ.

*Κέρδη (ζημιές) Ομίλου ΕΤΕ, ποσά σε εκατομμύρια, πηγή

<https://www.nbg.gr/el/the-group/investor-relations/financial-information>

Αυτό που απεικονίζεται στο παραπάνω διάγραμμα είναι η συνεχής αύξηση των κερδών της εθνικής (η ζημιά του 2019 είναι λογιστικό αποτέλεσμα κεφαλαιοποίησης). Το πρόγραμμα μετασχηματισμού που αποφασίστηκε το 2018 είχε ως αποτέλεσμα την κάλυψη της ζημίας για το έτος 2018 καθώς τα κέρδη για το εννεάμηνο του 2019 είναι στα €424 εκατομμύρια. Γενικώς παρατηρώντας από το 2015 την πορεία της κερδοφορίας της εθνικής παρατηρούμε μία συνεχή αύξηση των εσόδων της το οποίο επιβεβαιώνει ότι είναι μία υγιής τράπεζα. Η κρίση στην Ελλάδα επηρέασε όλες τις επιχειρήσεις καθώς και τις τράπεζες δημιουργώντας μεγάλες

ζημίες (€4198 εκατομμύρια ζημία για την εθνική). Όμως, με αποφασιστικές και πραγματικές μεταρρυθμίσεις, κάτι τέτοιο μπορεί να ανατραπεί.

Τράπεζα Πειραιώς (Piraeus Bank)

Η Τράπεζα Πειραιώς ιδρύθηκε το 1916. Δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην εξυπηρέτηση - τεχνογνωσία μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, στον αγροτικό τομέα (agri banking), στα καταναλωτικά-στεγαστικά δάνεια, στη πράσινη τραπεζική (green banking), στη παροχή υπηρεσιών κεφαλαιαγοράς και επένδυσης και στο τομέα leasing και factoring. Η τράπεζα Πειραιώς επιδιώκει τη διαφοροποίησή της για την μέγιστη δυνατή παροχή εξυπηρέτησης των πελατών της και αξιοποιώντας τεχνολογικές λύσεις. Από το 2016 λειτουργεί το αυτοματοποιημένο ηλεκτρονικό κατάστημα e-branch. Έχει πλέον 10 ηλεκτρονικά καταστήματα στην διάθεσή της. Οι μακροπρόθεσμοι στόχοι της, ‘Agenda 2023’, βασίζονται σε 3 πυλώνες :

➤ 1^{ος} Πυλώνας : Στρατηγικοί στόχοι. Αφορά μετρήσιμες επιδιώξεις που στοχεύουν στην αύξηση της κερδοφορίας της τράπεζας.

➤ 2^{ος} Πυλώνας : Ικανοποίηση με όσους συναλλάσσεται η τράπεζα. Είναι η προτεραιότητά της και αφορά πελάτες, προσωπικό, μετόχους, προμηθευτές και κοινωνία (μέσω της απασχόλησης και της εταιρικής ευθύνης του ομίλου)

➤ 3^{ος} Πυλώνας : Διατηρήσιμες λύσεις. Εδώ συμπεριλαμβάνονται όλες οι ενέργειες που έχουν ως στόχο την μείωση κινδύνου του ενεργητικού της τράπεζας, την αύξηση των αποδοτικών στοιχείων του ενεργητικού και την μείωση της γραφειοκρατίας για απλούστευση των διαδικασιών της. Αυτές οι λύσεις προϋποθέτουν την πλήρη αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού της μέσα από συνεχή εκπαίδευση.

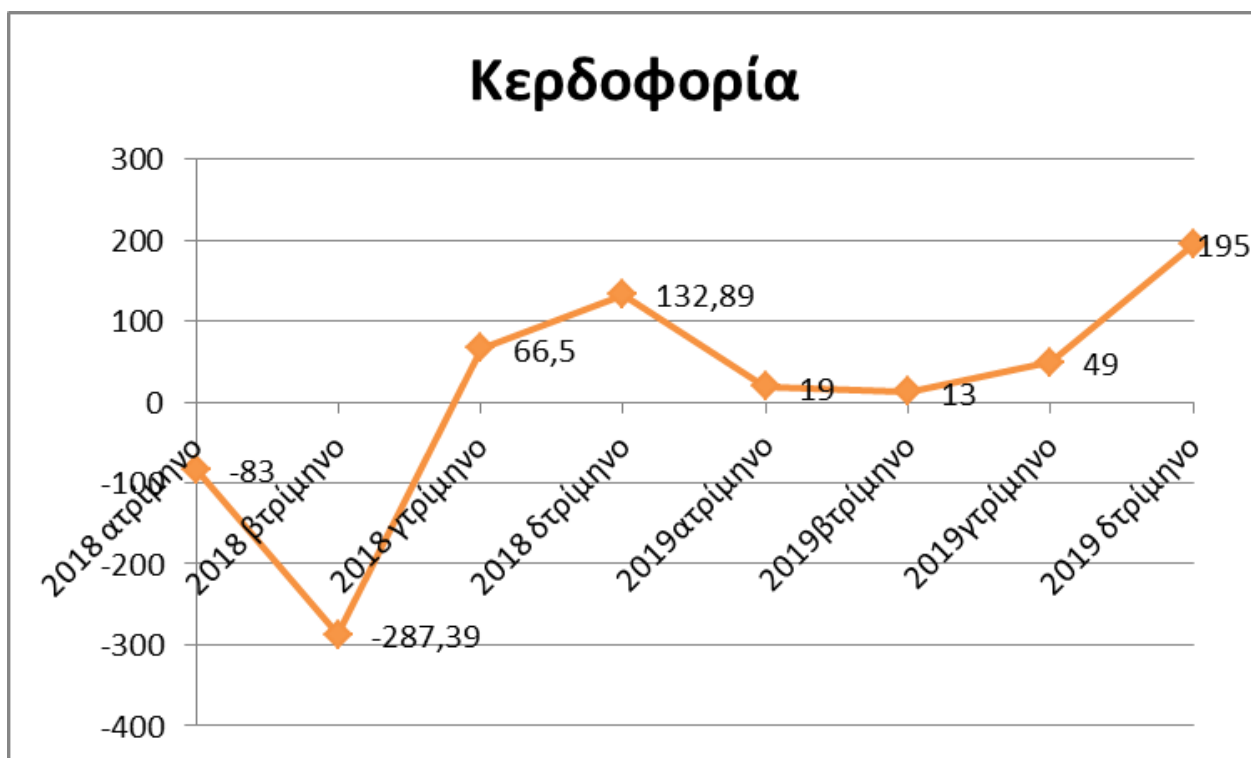
Οι κύριοι χρηματοοικονομικοί στόχοι του “Agenda 2023” είναι:

- Δείκτης Κόστους προς Έσοδα κοντά στο 40%
- Μονοψήφιος δείκτης Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων
- Υψηλό μονοψήφιο επίπεδο Απόδοσης Ενσώματων Ιδίων Κεφαλαίων (RoTE)
- Εποπτικά κεφάλαια ~200μβ υψηλότερα της εποπτικής απαίτησης.

Στοιχεία ισολογισμού

Για το οικονομικό έτος 2019, όπως αναγράφονται και στον ισολογισμό του Ομίλου, παρατηρούνται τα εξής στοιχεία :

- Αύξηση των καταθέσεων από €45,2 σε €44,7 δισεκατομμύρια.
- Στις 3 Ιουνίου 2019 ο Όμιλος Τράπεζας Πειραιώς ανακοινώνει την συνεργασία με την Intrum ιδρύοντας εταιρεία διαχείρισης μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων. Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση των κεφαλαίων του ομίλου από αυτή τη συνεργασία. η οποία οικονομικά ολοκληρώθηκε στις 23 Οκτωβρίου 2019, και θα φανεί στα αποτελέσματα του 4^{ου} τριμήνου του 2019.
- Ο δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών κατηγορίας Tier 1 διαμορφώθηκε σε 14,17%. Ο συνολικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας αυξήθηκε κατά 85 μ.β. από την έκδοση ομολόγου ύψους €400 εκατομμυρίων ώ και διαμορφώνεται σε 15,02%.
- Η χρηματοδότηση μέσω του προγράμματος ELA αποπληρώθηκε τον Ιούνιο του 2018 και παραμένει μηδενικός την 31 Σεπτεμβρίου 2019.

*Κέρδη (ζημίες) Ομίλου Τράπεζας Πειραιώς, ποσά σε εκατομμύρια, πηγή

<https://www.piraeusbankgroup.com/el/investors/financials/financial-statements>

Στο παραπάνω διάγραμμα απεικονίζονται τα κέρδη (ζημίες) του ομίλου. Από το 1^ο τρίμηνο του 2018 οι ζημιές αυξήθηκαν από €83 εκατομμύρια σε €287,39. Στα 2 επόμενα τρίμηνα τα κέρδη αυξάνονται και διαμορφώνονται στα €66,5 εκατομμύρια και €132,89 εκατομμύρια για το 3^ο και 4^ο τρίμηνο αντίστοιχα. Τον Φεβρουάριο του 2018 ξεκίνησε το πρόγραμμα Εθελούσιας Εξόδου και είναι σημαντικός παράγοντας για την ύπαρξη της κερδοφορίας. Επίσης τον ίδιο μήνα ο οίκος αξιολόγησης Moody's αναβαθμίζει την μακροπρόθεσμη αξιολόγηση των καταθέσεων και του χρέους του ομίλου σε Caa2 από Caa3 το οποίο θα φέρει οικονομικά οφέλη στον δανεισμό του ομίλου. Το 2019 τα κέρδη μειώνονται σε 19 εκατομμύρια το 1^ο τρίμηνο του 2019, στη συνέχεια μειώνονται πάλι σε €13 εκατομμύρια και τέλος αυξάνονται σε €49 εκατομμύρια. Το 4^ο τρίμηνο του 2019 τα κέρδη αυξάνονται και διαμορφώνονται στα €195 εκατομμύρια λόγω της συνεργασίας με την Intrum.

Κέρδη (ζημίες) Ομίλου Τράπεζας Πειραιώς, ποσά σε εκατομμύρια €, πηγή

<https://www.piraeusbankgroup.com/el/investors/financials/financial-statements>

Στο παραπάνω διάγραμμα φαίνεται η πορεία της κερδοφορίας του Ομίλου της Τράπεζας Πειραιώς ετησίως. Ο όμιλος το 2015 είχε ζημία ύψους €1,895 δισεκατομμυρίων αλλά τα μείωσε το 2016 στα €40 εκατομμύρια. Η ζημία αυξήθηκε το 2017 στα €204 εκατομμύρια ευρώ και μειώθηκε το 2018 κατά €33 εκατομμύρια και διαμορφώθηκε στα €171. Όμως το 2019 εμφάνισε κερδοφορία και τα κέρδη έφτασαν στο ύψος των €276 εκατομμυρίων. Από το 2017 παρατηρείται μία ανοδική πορεία στην κερδοφορία της τράπεζας.

Eurobank

Το 1990 ιδρύθηκε η Ευρωπαϊκή Τράπεζα ΑΕ. Το 1994 αποκτά ποσοστό συμμετοχής 75% στην Banque de Depots. Το 1997 συγχωνεύεται με την INTERMΠANK ΕΛΛΑΔΟΣ και μετονομάζεται σε τράπεζα EFG Eurobank ΑΕ. Το 1999 εισάγεται στο χρηματιστήριο Αθηνών και συγχωνεύεται με την τράπεζα Αθηνών ΑΕ και την τράπεζα Κρήτης ΑΕ. Μέχρι και το έτος 2018 συγχωνεύεται και απορροφά άλλες τράπεζες σε Τουρκία, Πολωνία, Κύπρο, Ουκρανία και Βουλγαρία. Το 2012 μετονομάζεται σε Eurobank Ergasias ΑΕ. Το 2013 ανακεφαλαιοποιείται από το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας και απορροφά το Νέο Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο Ελλάδος ΑΤΕ. Τέλος το 2014 ολοκληρώνεται και λειτουργικά με το Νέο Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο.

Στοιχεία ισολογισμού

Για το οικονομικό έτος 2019 όπως αναφέρονται και στον ισολογισμό του Ομίλου της Eurobank παρατηρούνται τα εξής οικονομικά στοιχεία :

- Το Σεπτέμβριο του 2019, ολοκληρώθηκε η πώληση του 95% των ομολογιών ενδιάμεσης και χαμηλής κατάταξης μίας τιτλοποίησης χαρτοφυλακίου στεγαστικών ύψους περίπου €2 δισεκατομμυρίων.
- Η κεφαλαιακή θέση της Eurobank αυξήθηκε λόγω της συγχώνευσης με την Grivalia τον Μάιο του 2019. Πιο συγκεκριμένα οι δείκτες συνολικής κεφαλαιακής επάρκειας CAD και CET1 έφτασαν να διαμορφώνονται στα 18,6% και 16,3% αντίστοιχα.
- Τα καθαρά κέρδη των μετόχων ανέρχονται στα €82 εκατομμύρια .

● Στα τέλη του Ιανουαρίου του 2019 η τράπεζα μηδένισε την χρηματοδότησή της από τον Έκτακτο Μηχανισμό Παροχής Ρευστότητας (Emergency Liquidity Assistance- ELA).

● Οι καταθέσεις του Ομίλου αυξήθηκαν κατά €3,2 δισεκατομμύρια και στο σύνολό τους διαμορφώθηκαν στα €42,3 δισεκατομμύρια με αποτέλεσμα την βελτίωση του δείκτη δάνειων προς καταθέσεων σε 87,3%.

Κέρδη (ζημίες) Ομίλου Eurobank, ποσά σε εκατομμύρια €

<https://www.eurobank.gr/el/omilos/enimerosi-ependuton/oikonomika-apotelesmata>

Στο παραπάνω διάγραμμα απεικονίζεται η πορεία των κερδών (ζημιών) του Ομίλου. Τα κέρδη από το 1^ο τρίμηνο του 2018 μειώνονται από €32 εκατομμύρια σε €8 εκατομμύρια για το 2^ο τρίμηνο του 2018 και αυξάνονται για όλο το υπόλοιπο του 2018 και διαμορφώνονται στα €71 εκατομμύρια. Το 1^ο τρίμηνο του 2019 τα κέρδη μειώνονται σε €20 εκατομμύρια και στο 2^ο τρίμηνο του 2019 εμφανίζεται ζημία ύψους €29 εκατομμυρίων . Στο 3^ο τρίμηνο τα κέρδη αυξάνονται σε €56 εκατομμύρια και η αύξηση συνεχίζεται και στο 4^ο καθώς τα κέρδη αυξάνονται κατά €24 εκατομμύρια και διαμορφώνονται στα €80 εκατομμύρια. Η συγχώνευση με την Grivalia τον Μάιο του 2019 αποτελεί τον κύριο λόγο της ύπαρξης ζημιών για το 2^ο τρίμηνο αλλά επίσης είναι και ο λόγος για τα κέρδη του 3^{ου} τριμήνου. Στόχος για το έτος 2018 ήταν η μείωση των ΜΕΑ μέσω τιτλοποίησης των στοιχείων ύψους €7 δισεκατομμυρίων γεγονός που δικαιολογεί τα κέρδη για τα 2018. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο Όμιλος Eurobank δεν εμφάνισε κεφαλαιακό έλλειμμα ούτε ανάγκη υποβολής σχεδίου κεφαλαιακής ενίσχυσης στην Άσκηση Προσομοίωσης Ακραίων Καταστάσεων – Stress test που έγινε το 2018.

Κέρδη (ζημίες) Ομίλου Eurobank, ποσά σε εκατομμύρια

<https://www.eurobank.gr/el/omilos/enimerosi-ependuton/oikonomika-apotelesmata>

Από τα παραπάνω διάγραμμα παρατηρείται μία συνεχής ανοδική πορεία στην κερδοφορία του Ομίλου Eurobank μέχρι το 2019. Το εννεάμηνο του 2019 παρουσιάζει λιγότερα κέρδη, τα οποία όμως αναμένεται να αυξηθούν λόγω της συγχώνευσης με την Grivalia. Γενικώς ο Όμιλος Eurobank είναι ο νεότερος όμιλος από τους άλλους τρεις που δραστηριοποιούνται στον τραπεζικό τομέα της Ελλάδας οπότε είναι αρκετά μικρός ο χρόνος λειτουργίας του. Ωστόσο έχει πετύχει αρκετές συγχωνεύσεις και εξαγορές σε αυτά τα 30 χρόνια λειτουργίας του.

Alpha bank

Η Alpha Bank ιδρύθηκε το 1879 στην Καλαμάτα από τον Εμπορικό Οίκο Ι.Φ Κωστοπούλου. Σημαντικό έτος για την εξέλιξη της τράπεζας ήταν το 1916 όταν ο Ιωάννης Φ. Κωστόπουλος, ο οποίος συνεργάζονταν με την Λαϊκή τράπεζα, ίδρυσαν μαζί την τράπεζα Ι.Φ Κωστοπούλου η οποία το 1918 μετονομάστηκε σε Τράπεζα Καλαμών και ήταν Ανώνυμη Εταιρεία. Το τραπεζικό τμήμα του οίκου Ι.Φ. Κωστοπούλου συγχωνεύτηκε με την τράπεζα Καλαμών το 1924 και δημιουργήθηκε η τράπεζα Εμπορικής Πίστεως. Ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό αυτής της συγχώνευσης ήταν η συμμετοχή υφασματοεμπόρων όπως ο Βασίλειος Γ. Ακριβός που αναλαμβάνει καθήκοντα Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου, ο Ανδρέας Π. Μαντζούνης και ο Ευτύχιος Κ. Λυγινός. Το 1925 η τράπεζα εισέρχεται στο χρηματιστήριο Αθηνών. Το 1940 ιδρύεται η «Εμπορική» Ανώνυμος Ελληνική Εταιρεία Γενικών Ασφαλίσεων και σηματοδοτείται το ξεκίνημα της ασφαλιστικής δραστηριότητας της τράπεζας. Το 1948 η τράπεζα είναι η πρώτη εταιρεία εισηγμένη στο χρηματιστήριο Αθηνών η οποία θα διανέμει μέρισμα μετά το τέλος της πολεμικής περιόδου και θα δίνει το μέρισμα συνεχώς για τα επόμενα 60 χρόνια. Το 1981 ιδρύεται η θυγατρική εταιρεία "Διερευνηταί Αλφα Α.Ε. Οργανώσεως και Μηχανογραφήσεως". Για πρώτη φορά η λέξη Alpha εισάγεται στο λεξιλόγιο της τράπεζας. Το 1995 η τράπεζα μετονομάζεται σε τράπεζα Alpha Bank. Έως και σήμερα ο όμιλος Alpha bank αποτελείται από την μητρική Alpha Τράπεζα ΑΕ και θυγατρικές εταιρείες που έχουν τις παρακάτω υπηρεσίες : τραπεζικές, χρηματοδοτικές, χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, επενδύσεων, ασφαλίσεων, κτηματικές και ξενοδοχειακές.

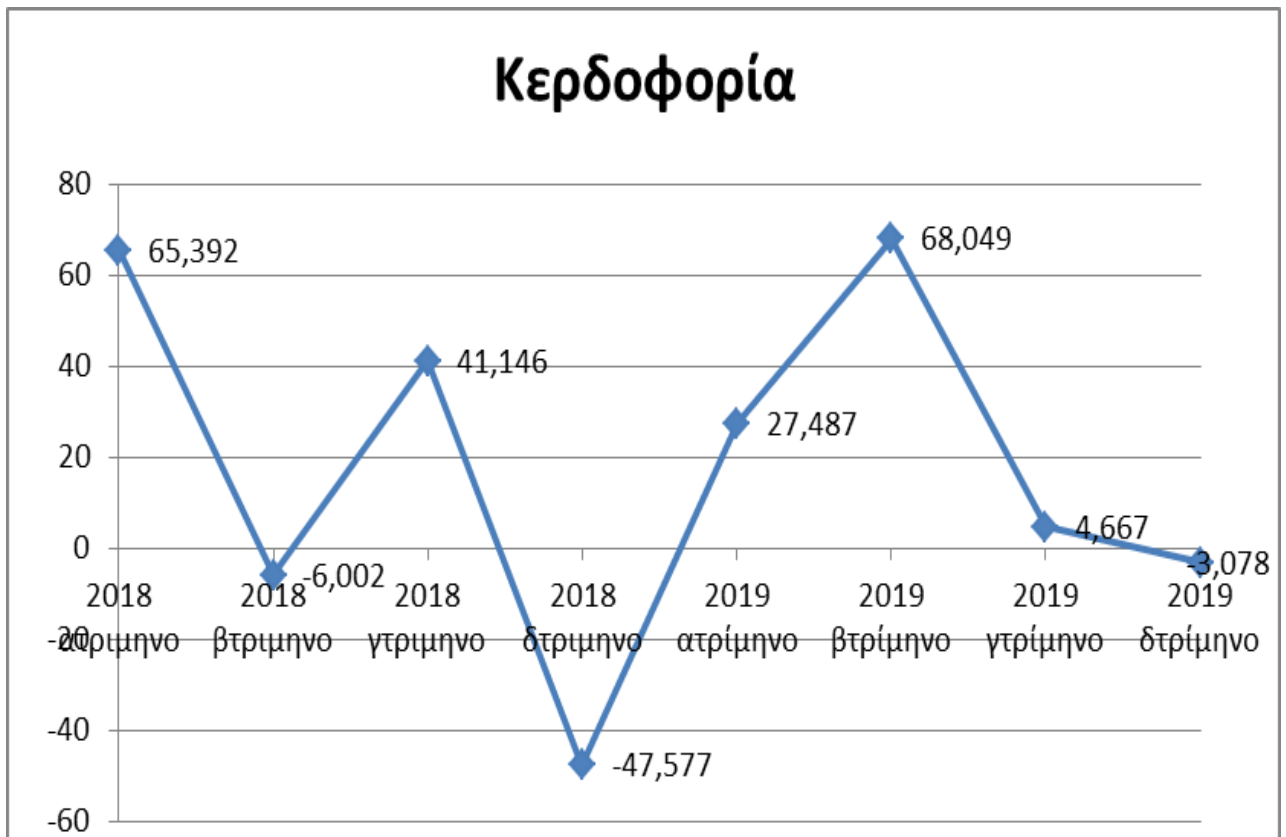
Στοιχεία ισολογισμού

Για το οικονομικό έτος 2019 από τον ισολογισμό της εταιρείας παρατηρούνται τα εξής οικονομικά στοιχεία :

- Η τράπεζα έχει λάβει την παρακάτω πιστοληπτική αξιολόγηση από τους τρεις οίκους του εξωτερικού : 1) Moody's : Caa1 (5/3/2019) 2) Fitch Ratings : CCC+ (8/10/2018) και 3) Standard & Poor's : B (8/11/2019).

- Η τράπεζα συμμετείχε στην άσκηση προσημειώσεως ακραίων καταστάσεων και την ολοκλήρωσε με επιτυχία. Ο κεφαλαιακός δείκτης CET1 διαμορφώνεται σε 20,4% και 9,7% για το βασικό και δυσμενές σενάριο για το έτος 2020. Το συμπέρασμα είναι ότι δεν υπάρχει λόγος για αύξηση της κεφαλαιακής επάρκειας.

- Το υπόλοιπο των ΜΕΑ κατά την ημερομηνία 30/9/2019 ήταν στα €22,4 δισεκατομμύρια.

Κέρδη (ζημίες) του Ομίλου, ποσά σε € εκατομμύρια ,πηγή

<https://www.alpha.gr/el/omilos/enimerosi-ependuton/oikonomika-stoixeia/oikonomikes-katastaseis-trapezis-kai-omilou?listfilter=384FFF8B82FB4C95A682BDC8E2424328>

Στο παραπάνω διάγραμμα απεικονίζεται η πορεία της κερδοφορίας (ζημίας) του Ομίλου. Για το 1^ο τρίμηνο του 2018 παρουσιάζει κέρδη €65,392 εκατομμύρια ενώ στο 2^ο τρίμηνο παρουσιάζεται ζημία € (-6,002) εκατομμύρια . Στο 3^ο τρίμηνο παρουσιάζονται κέρδη €41,146 εκατομμύρια και στο 4^ο τρίμηνο ζημία € (-47,577) εκατομμύρια . Υπήρξε αύξηση στις αμοιβές προσωπικού ύψους €0,9 εκατομμυρίων και διαμόρφωσαν στο σύνολο τις αμοιβές στο ποσό των €475,3 εκατομμύρια. Αυτό συνέβη διότι πραγματοποιήθηκε μείωση στο προσωπικό κατά 556 άτομα μέσω του προγράμματος Εθελούσιας Εξόδου και επηρεάστηκε θετικά το προσωπικό που έμεινε. Για το οικονομικό έτος 2019 τα κέρδη παρουσιάζουν ανοδική πορεία μέχρι και το 2^ο τρίμηνο του 2019 ενώ στο 3^ο τρίμηνο μειώνονται στα €4,667 εκατομμύρια. Στο 4^ο εξάμηνο μειώνονται τα κέρδη και εμφανίζεται ζημία €-3,078 εκατομμύρια. Έχουν ληφθεί υπόψη για το έτος 2019 οι οικονομικές αβεβαιότητες που σχετίζονται με το

οικονομικό περιβάλλον της Ελλάδας αλλά και διεθνώς όσα και τα επίπεδα ρευστότητας του Ελληνικού Δημοσίου και του τραπεζικού συστήματος..

Κέρδη (ζημίες) του Ομίλου, ποσά σε € εκατομμύρια , πηγή

<https://www.alpha.gr/el/omilos/enimerosi-ependuton/oikonomika-stoixeia/oikonomikes-katastaseis-trapezis-kai-omilou?listfilter=384FFF8B82FB4C95A682BDC8E2424328>

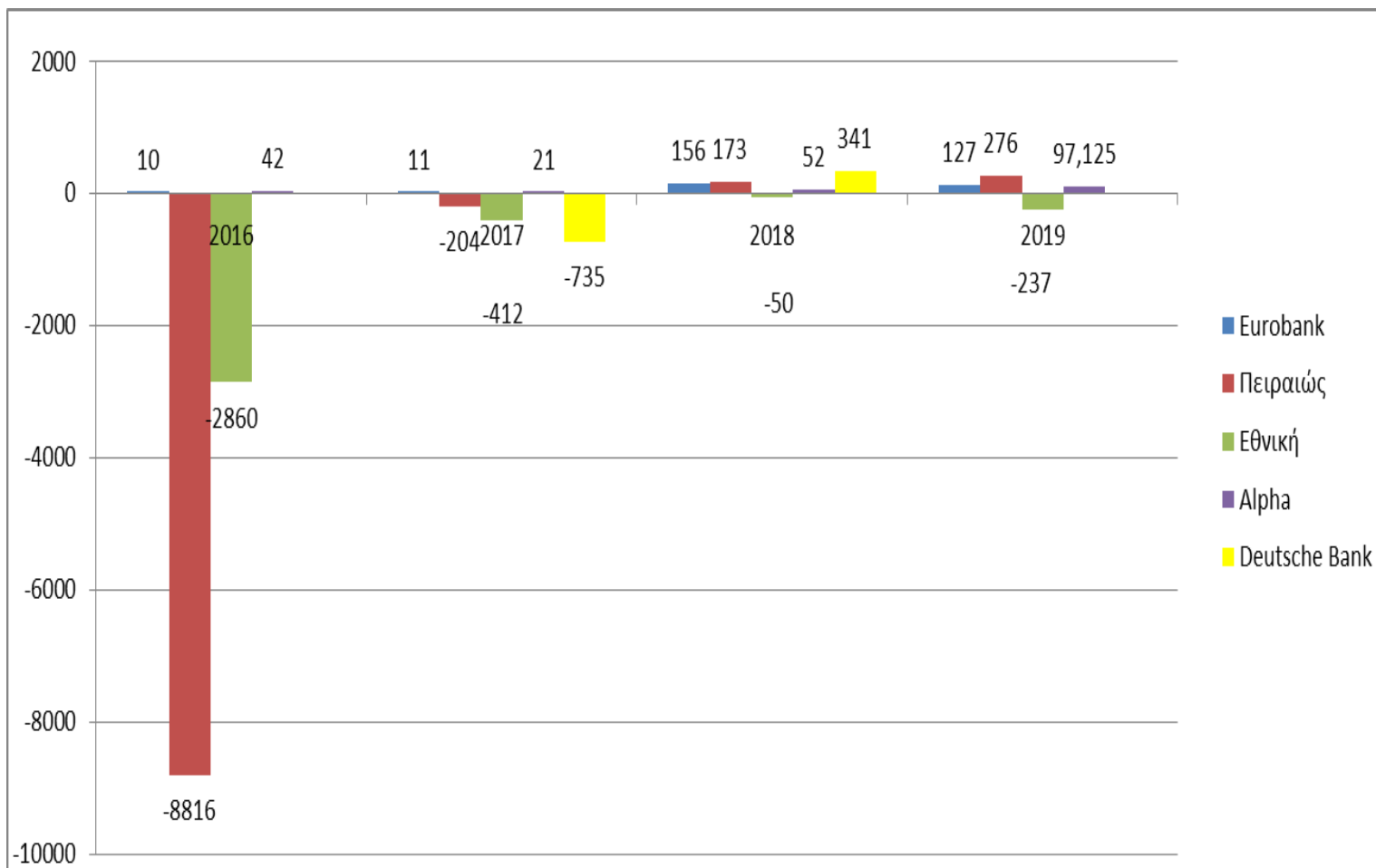
Στο παραπάνω διάγραμμα παρουσιάζεται η πορεία των κερδών (ζημιών) του ομίλου ετησίως. Το 2015 η ζημία ήταν στο €1 δισεκατομμύρια όμως από το 2016 και μετά τα κέρδη κάλυψαν όλη τη ζημία και παρουσιάζουν ανοδική πορεία. Η τράπεζα με διαρθρωτικές κινήσεις και αλλαγές έχει μεταβάλει τα αποτελέσματά της και δείχνει μία σωστή και υγιή εικόνα για τους επενδυτές, την κοινωνία κα.

Deutsche Bank

Η Deutsche Bank ιδρύθηκε το 1870 και η έδρα της βρίσκεται στην Γερμανία (60262 Frankfurt am Main). Υπήρχαν στη Γερμανία τότε ιδιωτικοί τραπεζίτες οι οποίοι υπό την ηγεσία των Adelbert Delbrück και Ludwig Bamberger προχώρησαν στην ίδρυση της τράπεζας στις 22 Ιανουαρίου το 1870. Η ιστορία της τράπεζας είναι αρκετά σημαντική καθώς οι 2 Παγκόσμιοι Πόλεμοι άλλαξαν ριζικά το κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον. Σήμερα η τράπεζα είναι μία από τις μεγαλύτερες τράπεζες παγκοσμίως και έχει ισχυρές βάσεις στην Ασία, στην Λατινική Αμερική και στην ανατολική και κεντρική Ευρώπη. Πιο συγκεκριμένα ακολουθεί μία λίστα των χωρών στις οποίες δραστηριοποιείται η τράπεζα :

- Americas (Chicago, New York, Los Angeles, Miami, San Francisco και Wilmington)
- Asia Pacific, Middle East and Africa (Bahrain, China, Hong Kong, India, Saudi Arabia, Singapore, United Arab Emirates)
- Europe (Austria, France, Italy, Luxembourg, Netherlands, Spain, Sweden, Switzerland, United Kingdom, Israel)

Οι κύριες δραστηριότητες της αφορούν την διαχείριση χαρτοφυλακίου, επενδυτικά, λιανική τραπεζική και εταιρείες και οικονομικά ινστιτούτα της Γερμανίας.

Σύγκριση των τραπεζών

Στο παραπάνω διάγραμμα παρουσιάζονται τα κέρδη (ζημιές) των 5 τραπεζών.

Για την τράπεζα Πειραιώς υπάρχουν ζημιές για τα έτη 2016 (€8 δισεκατομμύρια ευρώ) και 2017 όμως για το 2018 και μετά η τράπεζα παρουσιάζει κερδοφορία. Για το έτος 2019 τα κέρδη της είναι λιγότερα σε σχέση με την Εθνική και την Alpha αλλά περισσότερα από την Eurobank.

Για την Εθνική τράπεζα υπάρχουν ζημιές για τα έτη 2016-2019 λόγω του μετασχηματισμού που έχει κάνει. Το 2019 τα λειτουργικά της έσοδα διαμορφώθηκαν στα €257 εκατομμύρια.

Η Alpha για έτη 2016-2019 εμφανίζει συνεχόμενα κέρδη . Το 2018 τα κέρδη της είναι λιγότερα από την Πειραιώς και την Eurobank και για το 2019 είναι λιγότερα από της Εθνικής και της Πειραιώς. Ωστόσο παρουσιάζει μία σταθερή πορεία κερδοφορίας για αυτά τα χρόνια κάτι που είναι πολύ σημαντικό.

Τέλος η Eurobank όπως και η Alpha παρουσιάζει κέρδη για τα έτη 2016-2019. Το 2018 είχε τα περισσότερα κέρδη σε σχέση με τις άλλες χρονιές. Η σταθερή της πορεία αποδεικνύει ότι πρόκειται για ένα μεγάλο τραπεζικό όμιλο.

Ο ανταγωνισμός είναι κοινωνικά επιθυμητός διότι οι τράπεζες πρέπει να παρέχουν ελκυστικά επιτόκια στους πελάτες προκειμένου να υπάρχουν αποταμιευτικοί λογαριασμοί και τα δάνεια να μην είναι τόσο δαπανηρά. Επίσης οι τράπεζες παρέχουν αρκετά ασφαλιστικά προγράμματα όπως είναι η αποταμίευση για παιδιά, συνταξιοδοτικά, ασφάλειες ΙΧ κα.

Συμπεράσματα

Αυτό που παρατηρείται από την πορεία των κερδών (ζημιών) είναι αρκετά ενδιαφέρον. Σε αντίθεση με την σύγκριση του ΑΕΠ των χωρών όπου το διάγραμμα παρουσιάζει την ίδια κίνηση (πτώση ή αύξηση) σε προφανώς διαφορετικό βαθμό, εδώ δεν ισχύει το ίδιο. Παρότι αυτές οι τράπεζες έχουν την ίδια έδρα (δραστηριοποιούνται και σε άλλες χώρες όμως), η πορεία της κερδοφορίας τους δεν είναι η ίδια. Αυτό οδηγεί στο παρακάτω συμπέρασμα. Οι κινήσεις και η πολιτική που ακολουθεί ο κάθε όμιλος καταλήγει σε διαφορετικά αποτελέσματα. Προφανώς η οικονομική κρίση θα επηρεάσει αρνητικά τα αποτελέσματά τους αλλά η συνέχεια εξαρτάται από τις κινήσεις όπου θα ακολουθήσουν (επενδύσεις, συγχωνεύσεις – εξαγορές, κεφαλαιοποίηση, μείωση κόστους προσωπικού κα.). Αυτό όμως έχει και αρνητική συνέπεια. Μία χώρα μπορεί να μην έχει οικονομική ύφεση αλλά οι τράπεζες μπορούν να δημιουργήσουν οικονομικές δυσχέρειες που οδηγούν με τη σειρά τους σε δύσκολες αναστρέψιμες καταστάσεις. Η οικονομική κρίση του 2007-2008 που ξεκίνησε από την Αμερική δημιουργήθηκε διότι τα στεγαστικά δάνεια που έδιναν οι τράπεζες ήταν μη εξυπηρετούμενα. Η καθυστέρηση και η μη πληρωμή των δόσεων έχει αλυσιδωτά αποτελέσματα για τις επιχειρήσεις και γενικά για όλη την

οικονομία. Όταν η Αμερικανική κυβέρνηση αποφάσισε να μη στηρίξει τη Lehman Brothers η οποία χρεοκόπησε δημιουργήθηκε δυσπιστία στα τραπεζικά ιδρύματα παγκοσμίως.

Για αυτό τον λόγο η διαδικασία δανειοδότησης έχει γίνει πιο απαιτητική. Για να χορηγήσει μία τράπεζα ένα δάνειο (ή πιστωτική ή δυνατότητα υπερανάληψης) απαιτούνται αρκετά δικαιολογητικά ώστε να φαίνεται το εισόδημα του πελάτη και οι πηγές αυτού. Στη συνέχεια αρμόδιο τμήμα ελέγχει κάποια προσωπικά στοιχεία για να εκτιμήσει την πιστοληπτική ικανότητα του πελάτη.

Τράπεζα της Ελλάδος

Η Τράπεζα της Ελλάδος αποτελεί την κεντρική τράπεζα της χώρας. Είναι ανεξάρτητη αρχή ³ που υπόκειται στο δημοκρατικό έλεγχο της Βουλής. Η διαφορά της με τις παραπάνω τράπεζες είναι ότι δεν συναλλάσσεται με πελάτες αλλά μόνο με τραπεζικά ιδρύματα. Στόχος της είναι ο έλεγχος του πληθωρισμού (μεταβολή των τιμών) και η σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Συνεργάζεται με τις υπόλοιπες εθνικές κεντρικές τράπεζες της Ευρωζώνης και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) για τη κοινή πορεία της νομισματικής πολιτικής. Οι δραστηριότητές της είναι οι παρακάτω :

- ❖ Ασκεί μακροπροληπτική εποπτεία, ελέγχει το χρηματοπιστωτικό σύστημα, εντοπίζει τους κινδύνους και τις απειλές.
- ❖ Ελέγχει τα πιστωτικά ιδρύματα.
- ❖ Εποπτεύει την ιδιωτική ασφάλιση.
- ❖ Εκδίδει τραπεζογραμμάτια.
- ❖ Είναι υπεύθυνη για την ομαλή λειτουργία των τραπεζών.

³ Ο λόγος που είναι ανεξάρτητη αρχή είναι διότι είναι πιο εύκολος ο έλεγχος του πληθωρισμού και η διατήρησή του σε χαμηλά επίπεδα. Σε διαφορετική περίπτωση οι πολιτικοί αρχηγοί θα μπορούσαν να επηρεάσουν τον πληθωρισμό ανάλογα τους σκοπούς τους.

❖ Ελέγχει τις διαδικασίες για την νομιμοποίηση των εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

❖ Επιβλέπει τα συστήματα πληρωμών και διακανονισμού.

❖ Λειτουργεί ως ταμίας και εντολοδόχος του Δημοσίου.

❖ Διαχειρίζεται συνάλλαγμα και συναλλαγματικά διαθέσιμα.

Ο Νικολαου (2009) έχει διατυπώσει σωστά το εξής για την λειτουργία των κεντρικών τραπεζών “Είναι οι εγγυητές ολόκληρης της οικονομίας και έχουν την δυνατότητα αντιμετώπισης συστηματικών κινδύνων της ρευστότητας. Επιβαρύνονται έτσι με την παρεμπόδιση των τραπεζικών ιδρυμάτων από τον πανικό και ελαχιστοποιούν το κόστος χρηματοδότησης”. Επίσης απορροφούν το σοκ που δημιουργείται, χωρίς όμως να το αποφεύγουν, μειώνοντας τις δευτερεύουσες επιπτώσεις που έχουν όπως η μετάδοσή τους σε όλο το τραπεζικό σύστημα.

Προσφορά του χρήματος

Η Τράπεζα της Ελλάδος ελέγχει την προσφορά του χρήματος όπως αναφέρθηκε στο προηγούμενο κεφάλαιο. Πχ αν εκδώσει ένα κρατικό δάνειο ή αγοράσει ομόλογα ύψους 100.000 τότε αυξάνεται την προσφορά χρήματος καθώς “δίνει” χρήματα στην αγορά. Αυτό λέγεται και αναπτυξιακή λειτουργία ανοιχτής αγοράς “ Blanchard, 2006”. Στην περίπτωση αυτή η ζήτηση των ομολόγων αυξάνεται και κατά συνέπεια αυξάνεται η τιμή τους. Ως αποτέλεσμα το επιτόκιο τους μειώνεται.

Αντίθετα αν πουλήσει ομόλογα τότε μειώνει την προσφορά χρήματος καθώς “τραβάει” χρήματα από την αγορά. Αυτό λέγεται περιοριστική λειτουργία ανοιχτής αγοράς. Σε αυτήν την περίπτωση η ζήτηση των ομολόγων μειώνεται όπως και η τιμή τους. Ως λογικό ακόλουθο το επιτόκιο τους αυξάνεται.

Ο τύπος του επιτοκίου είναι ο ακόλουθος : $i = (\$100 - \$P_b) / \$P_b$

Ο ρόλος της νομισματικής πολιτικής είναι ιδιαίτερα χρήσιμος για την αντιμετώπιση πιθανών οικονομικών κρίσεων. Οι πολιτικοί αρχηγοί είναι υπεύθυνοι για τη δημοσιονομική πολιτική που θα εφαρμόσουν και η κεντρική τράπεζα για τη νομισματική. Αν η κυβέρνηση αποφασίσει να περιορίσει το δημοσιονομικό έλλειμμα⁴ και ταυτόχρονα αυξάνει τους φόρους και διατηρεί αμετάβλητες τις κρατικές δαπάνες τότε αυτό ονομάζεται δημοσιονομική συρρίκνωση ή δημοσιονομική ενοποίηση. Αν αποφασίσει για αύξηση του ελλείμματος είτε αυτό προέρχεται από αύξηση των κρατικών δαπανών είτε από μείωση φόρων τότε αυτό ονομάζεται δημοσιονομική διεύρυνση. Εάν η κεντρική τράπεζα αποφασίσει ότι θα προχωρήσει σε αύξηση χρήματος τότε αυτό ονομάζεται νομισματική διεύρυνση. Αντίθετα η μείωση στην προσφορά χρήματος ονομάζεται νομισματική συρρίκνωση ή νομισματικό σφίξιμο.

Το 2001 στις ΗΠΑ δημιουργήθηκε μία ύφεση. Σε αντίθεση με την ύφεση του 1990-1991 όπου προήλθε από μείωση της καταναλωτικής ζήτησης, αυτή τη φορά η ύφεση δημιουργήθηκε από την απότομη μείωση των επενδύσεων. Η Κεντρική Τράπεζα των ΗΠΑ, βλέποντας το 2001 με οικονομικά στοιχεία ότι η οικονομία επιβραδύνει, προχώρησε στην αύξηση της προσφοράς χρήματος το οποίο είχε ως λογικό επακόλουθο την μείωση του επιτοκίου των καταθέσεων. Συνέχισε για την αύξηση της προσφοράς του χρήματος για όλο το έτος.

Η κυβέρνηση των ΗΠΑ, με τον πρόεδρο Bush το 2001, μείωσε τους φορολογικούς συντελεστές για να αυξήσει τη ζήτηση. Συνεπώς υπήρχε μία αύξηση στην ζήτηση του χρήματος με ταυτόχρονη αύξηση της προσφοράς του χρήματος. Τα γεγονότα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου το 2001 οδήγησαν σε αύξηση των δαπανών. Αυτό το μίγμα της πολιτικής είχε ως αποτέλεσμα τον περιορισμό της ύφεσης. Το επίπεδο παραγωγής ήταν χαμηλότερο με το αναμενόμενο επίπεδο παραγωγής αν δεν υπήρχε η ύφεση αλλά υψηλότερο από αυτό το οποίο θα υπήρχε αν δεν είχε επέμβει η κεντρική τράπεζα και η κυβέρνηση οπότε ο συνδυασμός νομισματικής και δημοσιονομικής πολιτικής έφερε αποτελέσματα. Βέβαια αυτό , όπως αναφέρει και ο Blanchard, διεγείρει το ερώτημα γιατί χρησιμοποιήθηκε η νομισματική πολιτική και

⁴Περιορισμός του ελλείμματος σημαίνει μείωση του G-T ενώ αύξηση του ελλείμματος σημαίνει αύξηση του G-T όπου G κρατικές δαπάνες και όπου T φόροι

δημοσιονομική πολιτική προκειμένου να περιορίσει την ύφεση παρά για να αποτραπεί.

Κεφάλαιο 3-Κίνδυνοι

Η αύξηση της κερδοφορίας δεν προέρχεται μόνο από την αύξηση των κερδών. Η μείωση των εξόδων είναι μία απλή λύση που εφαρμόζεται από όλες τις τράπεζες. Αυτό που είναι αρκετά περίπλοκο είναι η μείωση του κινδύνου. Ο κίνδυνος πηγάζει από την αβεβαιότητα που επικρατεί στην οικονομία και απαιτεί δαπανηρά μέτρα για να περιοριστεί. Υπάρχουν πολλά είδη κινδύνου που επηρεάζουν τον τραπεζικό τομέα. Οι τράπεζες είναι εκτεθειμένες στον κίνδυνο λόγω της δραστηριότητά τους. Ωστόσο μπορούν να τον περιορίσουν. Τα λάθη του παρελθόντος, τα ΜΕΑ, είναι ο στόχος όλων των τραπεζικών ιδρυμάτων, της κυβέρνησης κα. Παρακάτω παρουσιάζονται τα είδη κινδύνου.

Πιστωτικός κίνδυνος (Credit Risk)

Ως πιστωτικός κίνδυνος, όπως αναφέρει ο Malz (2011), ορίζεται η αθέτηση πληρωμής από τους οφειλέτες λόγω πτώχευσης ή διακοπή λειτουργίας της εταιρείας. Σε αυτόν τον κίνδυνο περιλαμβάνονται τα εξής :

- Τα εταιρικά χρεόγραφα. Αυτά είναι τα πιο κοινά στοιχεία που μπορούν να αθετηθούν λόγω χρεοκοπίας της εταιρείας. Αυτά είναι ομόλογα σταθερού και κυμαινόμενου επιτοκίου και τραπεζικά δάνεια.
- Το κρατικό χρέος το οποίο εκφράζεται σε τοπικό ή ξένο νόμισμα. Αυτό μπορεί να εκδοθεί από την κυβέρνηση ή κρατική επιχείρηση ή από επαρχιακές και τοπικές κυβερνήσεις.
- Τα πιστωτικά παράγωγα είναι συμβάσεις των οποίων οι πληρωμές είναι λειτουργίες των πληρωμών επικίνδυνων πιστωτικών χρεογράφων. Τα πιο κοινά στον κόσμο είναι οι συμφωνίες ανταλλαγής αθέτησης κινδύνων (CDS)
- Τα δομημένα πιστωτικά προϊόντα είναι ομόλογα που εμπεριέχουν δάνεια φοιτητών, δάνεια με πιστωτικές κάρτες, στεγαστικά δάνεια, και άλλα επιχειρηματικά δάνεια. Δεν παρουσιάζουν ιδιαίτερο

πρόβλημα πτώχευσης δεδομένου ότι ο εκδότης δεν μπορεί να υποβάλλει αίτηση για χρεοκοπία. Όμως επειδή περιέχουν αρκετά δάνεια, η μη πληρωμή αυτών καταγράφεται ως ζημιά που επιβαρύνει τον πιστωτή.

Εκτός όμως του πιστωτικού κινδύνου που πρέπει να ληφθεί υπόψη, υπάρχουν και άλλοι παράγοντες που πρέπει να ελεγχθούν για την διεξαγωγή του σωστού αποτελέσματος. Υπάρχουν συγκρούσεις συμφερόντων στις συμβάσεις αυτές. Η ασύμμετρη πληροφόρηση δημιουργεί προβλήματα τα οποία είναι δαπανηρά για να ελεγχθούν. Ο δανειολήπτης έχει περισσότερες πληροφορίες για το έργο για το οποίο θέλει να λάβει την χρηματοδότηση από τον δανειστή. Ο δανειστής μπορεί μέσω την υποβολή εκθέσεων από τον δανειολήπτη ή παρακολούθηση των ενεργειών που κάνει ο δανειολήπτης να έχει άμεση εικόνα για το έργο αυτό. Όμως αυτό απαιτεί κόστος από την μεριά του δανειστή.

Ένας άλλος παράγοντας πηγάζει από την διαφορά των στόχων υπαλλήλου – εργοδότη (principal agent problem). Όταν ο υπάλληλος έχει καλύτερη πληροφόρηση από τον εργοδότη του, είναι δύσκολο να ευθυγραμμιστούν τα κίνητρά τους. Οι επενδυτικές υπηρεσίες εμφανίζουν κυρίως αυτό το πρόβλημα. Αυτό συμβαίνει διότι ο υπάλληλος που ενεργεί για λογαριασμό του πελάτη του με στόχο την μεγιστοποίηση των κερδών του, επιδιώκει την στην διεξαγωγή περισσότερων ενεργειών για να αυξήσει τα δικά του κέρδη μέσω της προμήθεια ⁵.

Η μετατόπιση κινδύνου επίσης προέρχεται από την ασύμμετρη πληροφόρηση. Αυτό συμβαίνει όταν υπάρχουν διαφορές στην ανταμοιβή και στην ανάληψη κινδύνου όσων συμμετέχουν. Το πιο κοινό παράδειγμα για αυτή τη περίπτωση είναι η σχέση επενδυτών και δανειστών. Οι επενδυτές μπορούν να επωφεληθούν (απεριόριστα) από την αύξηση κινδύνου αν λειτουργήσει το πλάνο τους ενώ ο κίνδυνος που αναλαμβάνουν ισούται με το αρχικό ποσό της επένδυσής τους, δεν μπορούν να ζημιωθούν με κάτι παραπάνω. Οι δανειστές όμως δεν επωφελούνται από την αύξηση του κινδύνου καθώς η ανταμοιβή τους έχει οριστεί κατά την έκδοση των ομολόγων. Έτσι ο κίνδυνος μετατοπίζεται από το μετοχικό κεφάλαιο που έχουν οι επενδυτές, στους κατόχους των ομολογιών.

⁵ Ένα άλλο πρόβλημα το οποίο δεν σχετίζεται απαραίτητα με την τραπεζική αγορά, είναι οι επιδιώξεις των διευθυντικών στελεχών. Αυτοί ορίζονται από τους μετόχους με σκοπό την μεγιστοποίηση των κερδών τους αλλά οι αποφάσεις που λαμβάνουν μπορεί να στοχεύουν στις προσωπικές επιδιώξεις τους και στην αύξηση της “αξίας” τους.

Στην μετατόπιση κινδύνου περιλαμβάνεται το ηθικό πρόβλημα. Αυτοί που αγοράσουν ασφάλειες τείνουν να αγνοούν τον κίνδυνο δεδομένου της ασφάλειας που έχουν αγοράσει. Κάποιος που έχει αγοράσει ασφάλεια για κλοπή, μπορεί να μην έχει τοποθετήσει πόρτες ασφαλείας ή συναγερμό επειδή του κοστίζουν πολλά. Τα τραπεζικά ιδρύματα σε περίπτωση που δεν θα μπορούν να παρέχουν στους πελάτες τους τα χρήματά τους, γνωρίζουν ότι θα λάβουν κρατική υποστήριξη για να μην χρεοκοπήσουν. Έτσι ο κίνδυνος μετατοπίζεται από τους ομολογιούχους στο κοινό.

Ένας άλλος παράγοντας που πρέπει να ληφθεί υπόψη είναι το ύψος του ρίσκου που θέλει να αναλάβει η τράπεζα. Το ύψος του κινδύνου συνδέεται με το ύψος της απόδοσης που θέλει, υπάρχει θετική συσχέτιση καθώς όσο πιο πολύ ρίσκο θέλει να αναλάβει τόσο μεγαλύτερη απόδοση θα έχει. Για αυτό το λόγο οι μετοχές έχουν μεγαλύτερη απόδοση από τα ομόλογα και είναι πιο επικίνδυνες από αυτά.

Εργαλείο μέτρησης του πιστωτικού κινδύνου – Var

Το εργαλείο που χρησιμοποιείται για την μέτρηση του κινδύνου, είναι το μοντέλο μέτρησης της αξίας σε κίνδυνο (Value at risk – Var). Χάρη σε αυτό μπορεί να υπολογιστεί ο συνολικός κίνδυνος σε περίπλοκα και μεγάλα χαρτοφυλάκια. Η εκτίμησή του μπορεί να μην είναι ακριβής, αλλά παρέχει μία άμεση εκτίμηση του κινδύνου και χαρακτηρίζει ποιο χαρτοφυλάκιο είναι πιο επικίνδυνο. Για την εκτίμηση του αποτελέσματός του, χρειάζεται αυστηρή αξιολόγηση καθώς εύκολα μπορεί να παρερμηνευθεί ή να έχει υπολογιστεί λάθος. Μαθαίνοντας όμως τον σωστό υπολογισμό του, μαθαίνει κανείς τι στοιχεία πρέπει να αποφεύγει να έχει στο χαρτοφυλάκιο του.

Το μοντέλο αυτό έχει δεχτεί κριτικές για την διεξαγωγή λάθος αποτελεσμάτων. Όμως η ανάπτυξή του υποδηλώνει την ανάγκη του τραπεζικού συστήματος να μπορεί να έχει μία εκτίμηση του συνολικού κινδύνου που αναλαμβάνει.

Η τωρινή αξία των στοιχείων μίας τράπεζας υπολογίζεται από την τιμή των περιουσιακών στοιχείων με την ποσότητα που κατέχει. Όμως η μελλοντική αξία δεν μπορεί να υπολογιστεί. Χάρη στο μοντέλο Var μπορεί να δοθεί μία εκτίμηση της

μέγιστης ζημιάς που μπορεί να προέλθει. Έτσι τα τραπεζικά ιδρύματα είναι σε θέση να εκτιμήσουν τα “ανοίγματά τους” και να σχεδιάσουν τις επόμενες κινήσεις τους.

Για να υπολογιστεί η αξία σε κίνδυνο, η τράπεζα πρέπει να ακολουθήσει τα παρακάτω βήματα⁶ :

1. Σχεδιασμός μοντέλου κατανομής επιστροφής. Με βάση στοιχεία και την προσωπική πεποίθηση, σχεδιάζεται μία υπόθεση κατανομής επιστροφής και έτσι παρατηρούνται οι πηγές της.

2. Υπολογίζοντας το χρονικό περιθώριο και το επίπεδο εμπιστοσύνης. Αυτός που υπολογίζει την αξία σε κίνδυνο, ανάλογα στην αγορά στην οποία δραστηριοποιείται, βάζει τους περιορισμούς στα μοντέλα και στα δεδομένα.

3. Ποσοτικοποίηση του κινδύνου. Πρέπει να καθοριστούν οι παράγοντες κινδύνου. Όσο πιο αντικειμενικά γίνει αυτό, τόσο πιο ρεαλιστικά θα είναι τα αποτελέσματα. Χρειάζονται “δεδομένα επιστροφής” δηλαδή οι μελλοντικές ροές που θα υπάρξουν. Για συγκεκριμένα στοιχεία, ο υπολογισμός αυτός είναι απλός. Όμως υπάρχουν στοιχεία στο χαρτοφυλάκιο τα οποία είναι πιο περίπλοκα και εμφανίζουν αδυναμία στα δεδομένα τους. Ο ανθρώπινος παράγοντας είναι αυτός που θα καθορίσει το αποτέλεσμα.

4. Υπολογισμός της αξίας σε κίνδυνο. Το τελικό βήμα είναι η εισαγωγή των δεδομένων και του μοντέλου που έχει επιλεγεί.

Μέτρα για την αντιμετώπιση

Η Eurobank για την αντιμετώπιση του πιστωτικού κινδύνου έχει ορισμένες τεχνικές μείωσής του. Πιο συγκεκριμένα⁷ δέχεται ως είδη εξασφάλισης (όπως και

⁶ Malz Allan (2011) Financial Risk Management Models, History, Institutions, New Jersey Published by John Wiley & Sons, Inc., Hoboken

η Εθνική, Alpha bank και Πειραιώς) τα παρακάτω : οικιστικά και εμπορικά ακίνητα, βιομηχανικά κτήρια και οικόπεδα, εμπορικές απαιτήσεις, μεταχρονολογημένες επιταγές, χρεόγραφα συμπεριλαμβανομένων εισηγμένων μετοχών και ομολόγων, εξοπλισμός (οχήματα και πλοία), ασφαλιστήρια συμβόλαια, καταθέσεις, εγγυήσεις και πιστωτικές επιστολές. Οι αρχές αποτίμησής τους βασίζονται στην αξία της εξασφάλισης, δηλαδή την αξία (exit price) όπου μπορεί να πωληθεί άμεσα το περιουσιακό στοιχείο, στην μείωση της αξίας της εξασφάλισης, δηλαδή όταν υπάρχουν φθορές ή απαξίωση στην τοποθεσία (ακίνητα), και τέλος στην νομιμότητα δηλαδή αν η διαδικασία ενεχυρίασης δεν μπορεί να εκτελεστεί νόμιμα.

Η Εθνική τράπεζα ⁸ (χρησιμοποιεί τέσσερα υποδείγματα τα οποία υλοποιούνται μέσω της διαδικτυακής πλατφόρμας Risk Analyst που έχει αναπτύξει η Moody's. Αυτά τα μοντέλα είναι τα παρακάτω :

1. Μοντέλο Αξιολόγησης Επιχειρηματικών Πιστοδοτήσεων : Χρησιμοποιείται για επιχειρήσεις που έχουν πλήρη οικονομικά στοιχεία και θεωρείται “υβριδικό” σύστημα διαβάθμισης.

2. Εμπειρικό Υπόδειγμα πιστούχων χωρίς οικονομικά στοιχεία : Αυτό το μοντέλο χρησιμοποιείται για την αξιολόγηση επιχειρήσεων οι οποίες δεν έχουν πλήρη οικονομικά στοιχεία όπως νεοσύστατες επιχειρήσεις κα.

3. Απλουστευμένη Μεθοδολογία Ειδικών Συντελεστών Στάθμισης Κινδύνων –Ειδικός Δανεισμός : Μεγάλα και σύνθετα έργα υποδομής και απόκτησης περιουσιακών στοιχείων υπολογίζονται με αυτό το μοντέλο.

4. Σκοροκάρτα Αξιολόγησης Επιχειρήσεων με περιορισμένα οικονομικά στοιχεία : Η αξιολόγηση νεοσύστατων μικρών επιχειρήσεων που τηρούν απλογραφικά βιβλία (B' κατηγορίας), πραγματοποιείται με αυτό το μοντέλο.

Η Τράπεζα Πειραιώς κατηγοριοποιεί τους πελάτες της ανάλογα την πιστοληπτική τους ικανότητα και το ύψος της απαίτησης που επιθυμούν σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα.

⁷ <https://www.eurobank.gr/el/retail>

⁸ <https://www.nbg.gr/>

Αξιολόγηση	Πιστοληπτική Ικανότητα		Κατευθύνσεις/Προτεινόμενη πολιτική
1-6	Δεν ισχύει		
7-10	Ισχυρή	Ανάπτυξη Συνεργασίας	Κατευθύνσεις
11-12	Καλή	Ανάπτυξη Συνεργασίας	
13-14	Ικανοποιητική	Προσεκτική ανάπτυξη της συνεργασίας με επαρκείς εξασφαλίσεις ή διατήρηση της συνεργασίας	
15-16	Αδύναμη	Προσεκτική ανάπτυξη της συνεργασίας με ισχυρές εξασφαλίσεις ή διατήρηση συνεργασίας με επαρκείς εξασφαλίσεις.	
17-19	Κακή	Υποβάθμιση ή περιορισμός της συνεργασίας με ισχυρές εξασφαλίσεις ή διακοπή της συνεργασίας.	Προτεινόμενη Πολιτική

Πηγή <https://www.piraeusbank.gr/el/idiwtes>

Η Alpha Bank υπολογίζει τις πιθανότητες αθέτησης του συμβαλλομένου να τηρήσει την υποχρέωσή του χρησιμοποιώντας τον παρακάτω πίνακα. Στόχος της είναι η πρόβλεψη της συμπεριφοράς των πελατών της είτε πρόκειται για χορήγηση είτε για ανανέωση ορίου πιστοδοτήσεων. Υπολογίζει επίσης την μείωση της αξίας στις περιπτώσεις που είναι απαραίτητο.

Εύρος Πιθανοτήτων Αθέτησης				
Κατάταξη	Στεγαστικά	Καταναλωτικά	Πιστωτικές κάρτες	Μικρές επιχειρήσεις
Υψηλή Διαβάθμιση	Έως και 3%	Έως και 4%	Έως και 3,8%	Έως και 4,7%
Ικανοποιητική διαβάθμιση	Από 3% έως και 16,5%	Από 4% έως και 20%	Από 3,8% έως και 16%	Από 4,7% έως και 17%
Υπό επιτήρηση διαβάθμιση	Άνω του 16,5%	Άνω του 20%	Άνω του 16%	Άνω του 17%

Πηγή <https://www.alpha.gr/>

Κίνδυνος Αγοράς (Market Risk)

Ο κίνδυνος της αγοράς, Yang (2018), περιλαμβάνει την αβεβαιότητα που υπάρχει στην οικονομία. Πιο συγκεκριμένα σχετίζεται με την μεταβολή της αξίας των στοιχείων της τράπεζας λόγω της αλλαγής στις τιμές των μετοχών και των επιτοκίων. Οι κινήσεις που κάνουν οι επιχειρήσεις και τα μέτρα που επιβάλλουν οι κυβερνήσεις επηρεάζουν τις τιμές των αξιόγραφων. Οι μεταβολές αυτές αποτυπώνονται στον ισολογισμό των επιχειρήσεων είτε αυτές είναι αρνητικές και δημιουργούν ζημιές, είτε αυτές είναι θετικές και δημιουργούν κέρδη. Οι επιχειρήσεις είναι στενά συνδεδεμένες μεταξύ τους ανεξαρτήτως δραστηριότητας. Κάθε μία επιχείρηση είναι δυνατό να έχει στο χαρτοφυλάκιό της μετοχές άλλων εταιρειών (ακόμα και άλλης δραστηριότητας).

Έτσι οι ενέργειες που πραγματοποιεί, επηρεάζουν την τιμή της χρηματιστηριακής αξίας της άλλης. Οπότε αυτές οι ενέργειες μεταβάλλουν την τιμή της μετοχής δημιουργώντας έσοδα ή έξοδα. Αυτές οι αλλαγές στην αξία των εταιρειών αποτελούν τον κύριο λόγο των εξαγορών που λαμβάνουν μέρος. Ο βαθμός με τον οποίο μεταβάλλονται τα περιουσιακά στοιχεία της τράπεζας δηλώνει τον βαθμό ευαισθησίας τους στον κίνδυνο αγοράς.

Υπάρχει ένας διαχωρισμός στο κεφάλαιο της τράπεζας. Το οικονομικό κεφάλαιο όπως αναφέρει ο Yang (2018) είναι ένα εσωτερικό μέτρο για έλεγχο εσωτερικού κινδύνου. Υπολογίζεται με το μοντέλο εκτίμησης της αξίας σε κίνδυνο (VaR) με διάστημα εμπιστοσύνης 99,95 % και για χρονική περίοδο ενός έτους. Ο τύπος υπολογισμού είναι ο ακόλουθος.

Το άλλο μέρος είναι το ρυθμιστικό κεφάλαιο το οποίο επιβάλλεται από τις ρυθμιστικές αρχές. Χρησιμοποιείται ως εξωτερικό μέτρο αντιμετώπισης κινδύνου και υπολογίζεται για 10 μέρες με διάστημα εμπιστοσύνης 99%.

Ο τύπος υπολογισμού είναι ο εξής :

$$\text{VaR (ένα έτος, 99\%CL)} = \sqrt{T} * \text{VaR (μέρες που θέλουμε να υπολογίσουμε, 99\%CL)}$$

Όπου $T=365$ για τις ημερολογιακές μέρες ή $T=250$ για τις εργάσιμες μέρες.

Υποθέσεις για την παραπάνω φόρμουλα : 1) Η κατανομή απώλειας 1 ημέρας κατανέμεται ανεξάρτητα και ομοιόμορφα 2) Σταθερός μέσος μεταβλητότητας και 3) δεν υπάρχει αυτοσυσχέτιση.

Ανάλογα το διάστημα εμπιστοσύνης που επιλέγει κανείς, υπάρχει και διαφορετική προσέγγιση. Μία δημοφιλής είναι της απόλυτης μεθόδου (Extreme Value Theory). Υποθέτοντας ότι η κατανομή για χρονικό περιθώριο μικρότερου του έτους, ακολουθεί κανονική κατανομή, ο τύπος για την αλλαγή στο διάστημα εμπιστοσύνης είναι ο παρακάτω :

$$K = \left(\frac{1 - 99\%}{1 - 99.5\%} \right)^{\frac{1}{\alpha}}$$

Μέτρα για την αντιμετώπιση

Η Πειραιώς χρησιμοποιεί τρεις μεθόδους για τον υπολογισμό της αξίας σε κίνδυνο :

1. Μέθοδος Α : Αποτελεί την παραμετρική μέθοδο υπολογισμού Value at risk με χρονικό ορίζοντα μίας ημέρας και επίπεδο εμπιστοσύνης 99% με ιστορικές παρατηρήσεις δύο ετών και ίση στάθμιση μεταξύ των παρατηρήσεων.

2. Μέθοδος Β : Είναι παραμετρική μέθοδος υπολογισμού Var και όπως η παραπάνω έχει χρονικό ορίζοντα μίας ημέρας και επίπεδο εμπιστοσύνης 99% αλλά στα δεδομένα αγοράς που χρησιμοποιεί δίνει μεγαλύτερη βαρύτητα στις πιο πρόσφατες παρατηρήσεις.

3. Μέθοδος Γ : Παραμετρική μέθοδος υπολογισμού Var με τη χρήση στοιχείων σε περιόδους κρίσης (μεταβλητότητα των στοιχείων της τράπεζας).

Τα αποτελέσματα μέτρησης του κινδύνου αγοράς παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα :

	Χαρτοφυλάκιο συναλλαγών ομίλου Συνολικό Var	Var επιτοκιακός κίνδυνος	Var Κίνδυνος μετοχών	Var Συναλλαγματικός κίνδυνος	Var Κίνδυνος εμπορευμάτων	Μείωση λόγω διαφοροποίησης χαρτοφυλακίου
019	3,5	3,5	0,0	0,2	0,0	-0,2
018	1,5	1,5	0,0	0,1	0,0	-0,1

Ποσά σε € εκατομμύρια, πηγή <https://www.piraeusbank.gr/el/idiwtes>

Η Alpha Bank έχει υπολογίσει την αξία σε κίνδυνο μία ημέρας με διάστημα εμπιστοσύνης 99% με ιστορικά στοιχεία για 2 χρόνια (Η τράπεζα δεν υπολογίζει μετοχικό κίνδυνο καθώς δεν έχει σημαντικό χαρτοφυλάκιο τέτοιων μέσων).

2019					
	Συναλλαγματικός κίνδυνος	Επιτοκιακός κίνδυνος	Κίνδυνος τιμής	Επίδραση αλληλοσυσχέτισης	Σύνολο
31 Δεκεμβρίου	1.762.634	3.153.803	34.238	(1.816.901)	3.133.774
Μέση ημερήσια Αξία (ετησίως)	1.543.660	2.249.484	24.079	(1.402.094)	2.415.129
Μέγιστη ημερήσια αξία	1.755.297	3.190.158	35.521	(1.754.281)	3.226.695
Ελάχιστη ημερήσια αξία	1.022.390	1.965.745	7.477	(1.265.027)	1.727.585

Ποσά σε € εκατομμύρια Πηγή <https://www.alpha.gr/>

2018					
	Συναλλαγματικός κίνδυνος	Επιτοκιακός κίνδυνος	Κίνδυνος τιμής	Επίδραση αλληλοσυσχέτισης	Σύνολο
31 Δεκεμβρίου	951.434	1.967.445	5.682	(1.148.208)	1.776.353
Μέση ημερήσια Αξία (ετησίως)	779.195	1.818.875	12.015	(897.098)	1.712.987
Μέγιστη ημερήσια αξία	350.410	1.972.905	24.651	(225.823)	2.122.143
Ελάχιστη ημερήσια αξία	877.949	1.237.747		(876.786)	1.238.910

Ποσά σε € εκατομμύρια Πηγή <https://www.alpha.gr/>

Η Εθνική τράπεζα έχει υπολογίσει την αξία σε κίνδυνο (μέγιστη δυνητική ζημία- ΜΔΖ) όπως παρουσιάζεται παρακάτω (διάστημα εμπιστοσύνης 99%, χρονικός ορίζοντας μία ημέρα) :

2019	Συνολική ΜΔΖ	ΜΔΖ επιτοκιακού κινδύνου	ΜΔΖ Μετοχικού κινδύνου	ΜΔΖ συναλλαγματικού κινδύνου
31 Δεκεμβρίου	16.376	16.104	1.489	156
Μέσος όρος (Ημερήσια τιμή)	16.445	15.814	1.616	209
Μέγιστο (Ημερήσια τιμή)	29.634	28.970	2.650	420
Ελάχιστο (Ημερήσια τιμή)	6.723	5.763	827	80

Ποσά σε € χιλιάδες, πηγή <https://www.nbg.gr/>

2018	Συνολική ΜΔΖ	ΜΔΖ επιτοκιακού κινδύνου	ΜΔΖ Μετοχικού κινδύνου	ΜΔΖ συναλλαγματικού κινδύνου
31 Δεκεμβρίου	13.494	12.744	1.822	282
Μέσος όρος (Ημερήσια τιμή)	12.641	12.211	1.335	331
Μέγιστο (Ημερήσια τιμή)	20.857	19.706	2.305	574
Ελάχιστο (Ημερήσια τιμή)	6.952	6.806	723	158

Ποσά σε € χιλιάδες, πηγή <https://www.nbg.gr/>

Η Eurobank έχει υπολογίσει τον κίνδυνο αγοράς ως εξής :

	2019	2018
Κίνδυνος επιτοκίου	41	35
Κίνδυνος συναλλάγματος	0	1
Μετοχικός κίνδυνος	0	1
Συνολικό Var	41	37

Ποσά σε € εκατομμύρια, πηγή <https://www.eurobank.gr/el/retail>

Κίνδυνος ρευστότητας (Liquidity Risk)

Η ρευστότητα είναι απαραίτητη για την σωστή λειτουργία των τραπεζικών ιδρυμάτων (ακόμα και σχεδόν για όλες τις επιχειρήσεις). Ο ισολογισμός ενός τραπεζικού ιδρύματος μπορεί να φαίνεται υγιής και ισοσκελισμένος (ενεργητικό = παθητικό) αλλά αν δεν έχει στην διάθεσή του ρευστό, τότε δημιουργείται πρόβλημα. Αυτό συμβαίνει διότι δεν θα είναι σε θέση να πληρώσει τις υποχρεώσεις του. Για να αντιμετωπιστεί η έλλειψη ρευστότητας, η τράπεζα μπορεί να προβεί σε ρευστοποίηση κάποιων παγίων ή άλλων στοιχείων όπως είναι τα αξιόγραφα ή οι μετοχές που έχει για να καλύψει τις υποχρεώσεις της. Ένας άλλος τρόπος να το αντιμετωπίσει αυτό είναι να προβεί σε δανεισμό είτε κρατικό είτε από άλλη τράπεζα. Αυτό όμως επιφέρει το κόστος του τόκου που θα πρέπει να δεχτεί η τράπεζα ή στην περίπτωση της ρευστοποίησης στοιχείων, την αλλαγή στο πλάνο της τράπεζας⁹. Εκτός όμως αυτών των προβλημάτων προκύπτει κάτι ακόμα πιο σοβαρό. Οι μέτοχοι της τράπεζας και οι μελλοντικοί μέτοχοι θα δουν αυτές τις κινήσεις καθώς θα αποτυπωθούν στον ισολογισμό της. Αυτό δείχνει μία αρνητική εικόνα για την τράπεζα καθώς δεν μπορεί να στηριχθεί στα δικά της κεφάλαια και δέχεται εξωτερική βοήθεια.

Ένας άλλος παράγοντας που έχει σημαντικό ρόλο για την ρευστότητα της τράπεζας είναι η φερεγγυότητα. Όπως αναφέρει και ο Fernando Montes-Negret (2009) η φερεγγυότητα μαζί με την ρευστότητα αποτελούν το “ουράνιο δίδυμο” (Heavenly twins) για τα τραπεζικά ιδρύματα. Η φερεγγυότητα των δανειοληπτών της

⁹ Η τράπεζα μπορεί να έχει στην κατοχή της μετοχές για δύο λόγους. Είτε για επένδυση ο στόχος της είναι μακροπρόθεσμος είτε για κέρδος από πωλήσεις οπότε ο στόχος της είναι βραχυπρόθεσμος. Και στις δυο περιπτώσεις θα πρέπει να αλλάξει το πλάνο της.

τράπεζας ενισχύει την ρευστότητά της. Ωστόσο δεν πρέπει να συγχέονται αυτές οι δύο έννοιες καθώς έχουν διαφορετικά χαρακτηριστικά. Η ρευστότητα χαρακτηρίζεται από ενδογενή στοιχεία, με την έννοια ότι η τράπεζα μπορεί να την αυξήσει ή να την μειώσει ανάλογα το στόχο της.

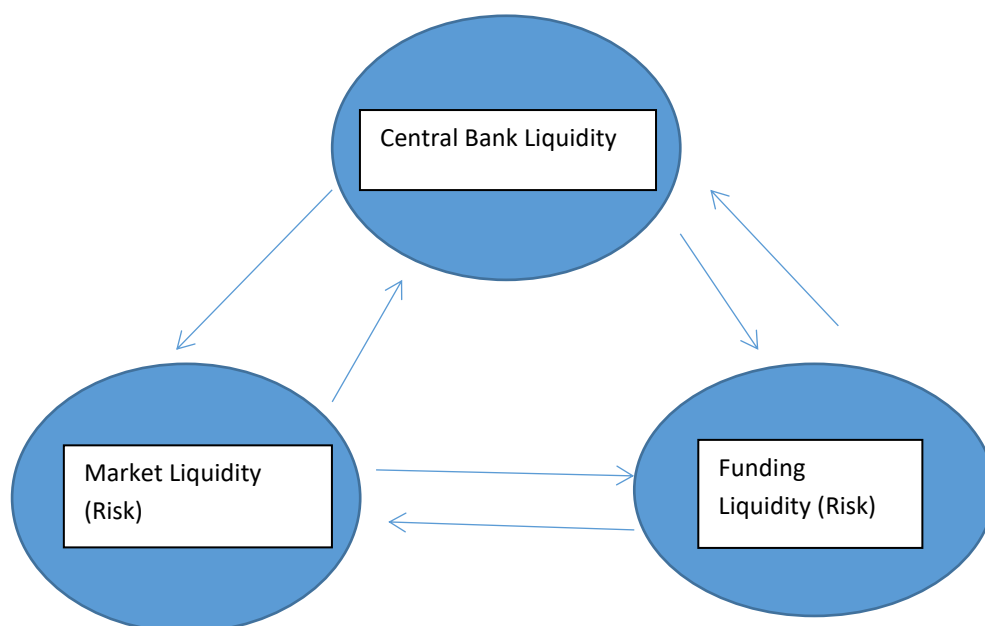
Η κρίση του 2007-2008 δημιουργήθηκε από πρόβλημα της φερεγγυότητας. Η βάση της τιτλοποίησης των προϊόντων ήταν στεγαστικά δάνεια υψηλού κινδύνου. Οι δανειολήπτες δεν μπορούσαν να πληρώσουν τις υποχρεώσεις τους. Αυτό ως λογικό επακόλουθο δημιούργησε ζημιά καθώς τα προϊόντα, που η πληρωμή τους βασιζόταν στην πληρωμή των στεγαστικών¹⁰. Οι τράπεζες λόγω του μεγέθους του ρίσκου που είχαν αναλάβει έπρεπε να έχουν στην διάθεσή τους πολλά κεφαλαιακά αποθέματα για την κάλυψη ζημιών. Ο συνδυασμός της έλλειψης ρευστότητας μαζί με την αφερεγγυότητα οδήγησαν στην κατάρρευση του τραπεζικού συστήματος.

Ο στόχος για τα επιθυμητά επίπεδα ρευστότητας είναι κάτι καινούργιο. Παλαιότερα όπως επισημαίνει ο Fernando Montes-Negret (2009), δεν δινόταν ιδιαίτερη έμφαση. Αυτό όμως άλλαξε για δύο κυρίως λόγους : 1) η αλλαγή του παραδοσιακού μοντέλου των τραπεζών και 2) ο αυξημένος ανταγωνισμός. Οι τράπεζες βασιζόταν σε σταθερά έσοδα και μικρά κόστη λόγω της διαφοράς επιτοκίου-τόκου. Υπήρχε όμως ένας κεφαλαιακός κίνδυνος καθώς οι τράπεζες είχαν στοιχεία του παγίου τα οποία δεν ήταν ρευστοποιήσιμα. Αλλά εφόσον τα στοιχεία του ενεργητικού που ήταν ρευστοποιήσιμα ήταν περισσότερα από τις υποχρεώσεις της δεν είχαν πρόβλημα. Με την πάροδο του χρόνου ιδρύθηκαν πολλά τραπεζικά ιδρύματα προσφέροντας τις ίδιες παροχές (δάνεια) με μικρότερο κόστος (τόκος). Αυτή η αύξηση του ανταγωνισμού ανάγκασε τις τράπεζες να μειώσουν τα έσοδά τους. Στη συνέχεια οι τράπεζες προχώρησαν στην τιτλοποίηση, η οποία επέφερε μεγαλύτερο ρίσκο με περισσότερα έσοδα.

Η δυνατότητα ρευστότητας δημιουργεί πλεονέκτημα για τις τράπεζες. Μία “υγιής” τράπεζα που έχει ρευστό διαθέσιμο δεν βασίζεται σε εξωτερικούς παράγοντες για την κάλυψη των υποχρεώσεών της. Αντίθετα η έλλειψη αναγκάζει τις τράπεζες να δεχτούν δυσχερείς όρους προκειμένου να πάρουν τα κεφάλαια που απαιτούνται για την κάλυψη των υποχρεώσεών τους. Αυτό μακροπρόθεσμα δημιουργεί αρκετές

¹⁰ Ασφαλή επενδυτικά στοιχεία όπως μετοχές μεγάλων εταιρειών ήταν στη κορυφή των πακέτων τιτλοποίησης που είχαν δημιουργήσει οι τράπεζες. Στη βάση αυτών των προϊόντων ήταν στεγαστικά τα οποία φαινομενικά δεν ήταν επικίνδυνα όμως η μη πληρωμή αυτών θα είχε ως αποτέλεσμα την μη πληρωμή των επενδυτικών τίτλων στο προϊόν.

αρνητικές συνέπειες οι οποίες είναι πιθανόν να οδηγήσουν στη διακοπή της λειτουργίας των τραπεζών.

Πηγή Fernando Montes-Negret (2009) The Heavenly Liquidity Twin The Increasing Importance of Liquidity Risk The World Bank Europe and Central Asia Region Finance and Private Sector Department

Ως χρηματοοικονομική ρευστότητα (Funding Liquidity) η Βασιλεία III ορίζει την ικανότητα των τραπεζικών ιδρυμάτων να καλύψουν τις υποχρεώσεις τους πάντα με λογικό κόστος χρηματοδότησης.

Η ρευστότητα της αγοράς (Market Liquidity) αναφέρεται στην δυνατότητα συναλλαγής ενός περιουσιακού στοιχείου, σε δεδομένο χρονικό διάστημα, με χαμηλό κόστος. Η ανάλυση της ρευστότητας της αγοράς λαμβάνει τρεις παράγοντες υπόψη : 1) την ισορροπία προσφοράς και ζήτησης 2) την ανταπόκριση της αγοράς στην

μεταβολή της τιμής ή πιο απλά την ελαστικότητα ζήτησης και 3) την ευελιξία της αγοράς.

Με την έννοια της ρευστότητας των κεντρικών τραπεζών (Central Bank Liquidity) ορίζονται οι ενέργειες που ακολουθεί η κεντρική τράπεζα για την παρακολούθηση της ρευστότητας. Οι κεντρικές τράπεζες ελέγχουν τα επίπεδα τιμής που επικρατούν στην χώρα. Αν αυτά δεν είναι τα επιθυμητά, ακολουθούν τις κατάλληλες ενέργειες που προαναφέρθηκαν στην προσφορά του χρήματος. Εκτός αυτού όμως, παρέχουν χρηματοδότηση στις εμπορικές τράπεζες όταν αυτές δεν είναι σε θέση να την λάβουν από κάπου αλλού.

Η σωστή διεξαγωγή και ερμηνεία των αποτελεσμάτων των stress test είναι αρκετά κρίσιμη. Ορίζονται επιθυμητά επίπεδα ρευστότητας και στη συνέχεια υπολογίζονται όλες οι αλλαγές που προκύπτουν στα κεφαλαιακά στοιχεία της τράπεζας (και στα διεθνή και εγχώρια νομίσματα). Αν μετά τις αλλαγές η δυνατότητα ρευστοποίησης είναι κάτω από τα επιθυμητά επίπεδα τότε η διοίκηση αναλαμβάνει τις κατάλληλες ενέργειες για να φτάσει στο επίπεδο ρευστότητας που έχει ορίσει.

Υπάρχουν συναλλαγές βραχυπρόθεσμου χρονικού ορίζοντα με υψηλές αποδοχές αλλά έχουν μεγάλο κίνδυνο ρευστότητας. Σε περιόδους που υπάρχει ανάπτυξη δεν δίνεται ιδιαίτερη προσοχή σε αυτές τις συναλλαγές. Όμως σε περιόδους ύφεσης, αυτές αποτελούν ένα κίνδυνο που πρέπει να αντιμετωπιστεί άμεσα.

Η ρευστότητα και η διαχείριση κινδύνου είναι απαραίτητα όχι μόνο για την λειτουργία των τραπεζών αλλά για όλη την οικονομία. Ο Montes-Negret (2009) πολύ σωστά επισημαίνει ότι δίνεται πολλή προσοχή από τα θεσμικά όργανα για το ύψος του κεφαλαίου που έχουν στην διάθεσή τους τα τραπεζικά ιδρύματα και όχι στη δυνατότητα ρευστοποίησης.

Η διαφορά μεταξύ μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων και βραχυπρόθεσμων καταθέσεων που υπάρχουν στην τράπεζα ονομάζεται κενό ρευστότητας. Αυτό το κενό πρέπει να καλυφθεί άμεσα προκειμένου η τράπεζα να μπορεί να ανταπεξέλθει στις υποχρεώσεις της. Όταν μία τράπεζα εμφανίζει παραπάνω ρευστότητα από ότι χρειάζεται τότε μπορεί να δανείσει σε μία άλλη τράπεζα η οποία εμφανίζει κενό ρευστότητας. Η εμπιστοσύνη του κοινού είναι ιδιαίτερα κρίσιμη για την λειτουργία

των τραπεζών. Για να διασφαλιστεί αυτή η εμπιστοσύνη, οι τράπεζες έχουν πρόσβαση στον δανειστή έσχατης ανάγκης (Lender Of Last Resort) καθώς και στα ασφαλιστικά ταμεία που προστατεύουν τις καταθέσεις για ένα συγκεκριμένο ύψος (Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων και Επενδυτών - ΤΕΚΕ).

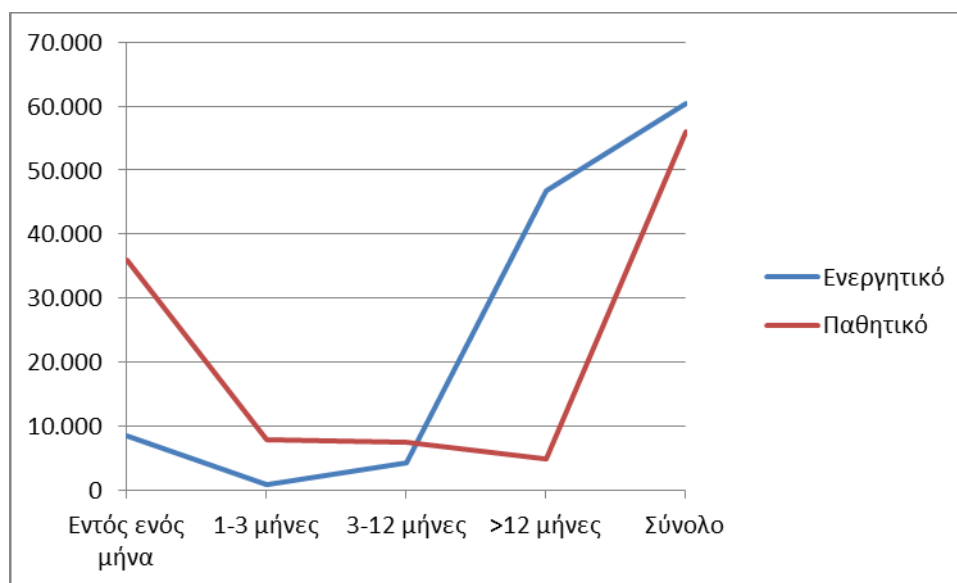
Η έλλειψη ρευστότητας είναι ένας σοβαρός παράγοντας που μπορεί να οδηγήσει σε συστημικό κίνδυνο. Η χρηματοδότηση των τραπεζικών ιδρυμάτων είναι απαραίτητη για την αποφυγή του κινδύνου. Κάθε τράπεζα ελέγχει την ρευστότητά της και αναλόγως το αποτέλεσμα, προγραμματίζει τις επόμενες κινήσεις. Για την πρόβλεψη των μελλοντικών ροών, πρέπει να γίνει αντικειμενική διάκριση στα έσοδα και τις πηγές. Η πιστωτική ποιότητα των πελατών της τράπεζας πρέπει να εξεταστεί. Γενικά, τα χονδρικά κεφάλαια είναι πιο επιρρεπή στον πιστωτικό κίνδυνο ενώ τα επιτόκια είναι πιο ασταθή από τις καταθέσεις λιανικής.

Αντιμετώπιση του κινδύνου ρευστότητας

Ένας από τους κύριους τρόπους αντιμετώπισης του κινδύνου ρευστότητας είναι η αλλαγή των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων της τράπεζας σε μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις. Για να γίνει αυτό όμως, πρέπει να ληφθεί υπόψη ο κίνδυνος που μπορεί να δημιουργηθεί αν οι καταθέτες απαιτήσουν τις καταθέσεις τους (rollover risk). Η διακράτηση ρευστού διαθέσιμου είναι ένας τρόπος για να μειωθεί το ρίσκο. Όμως όπως έχει προαναφερθεί, η διακράτηση ρευστού μειώνει την κερδοφορία των τραπεζών. Για αυτό τον λόγο η σωστή ερμηνεία του ισολογισμού της τράπεζας είναι απαραίτητη για την αποφυγή κινδύνων. Δεν αρκεί να υπάρχουν κέρδη, αλλά οι υποχρεώσεις της τράπεζας να είναι σωστά επιμερισμένες σε μακροπρόθεσμες και βραχυπρόθεσμες ανάλογα το ύψος και το μέγεθος του κινδύνου που έχουν αναλάβει.

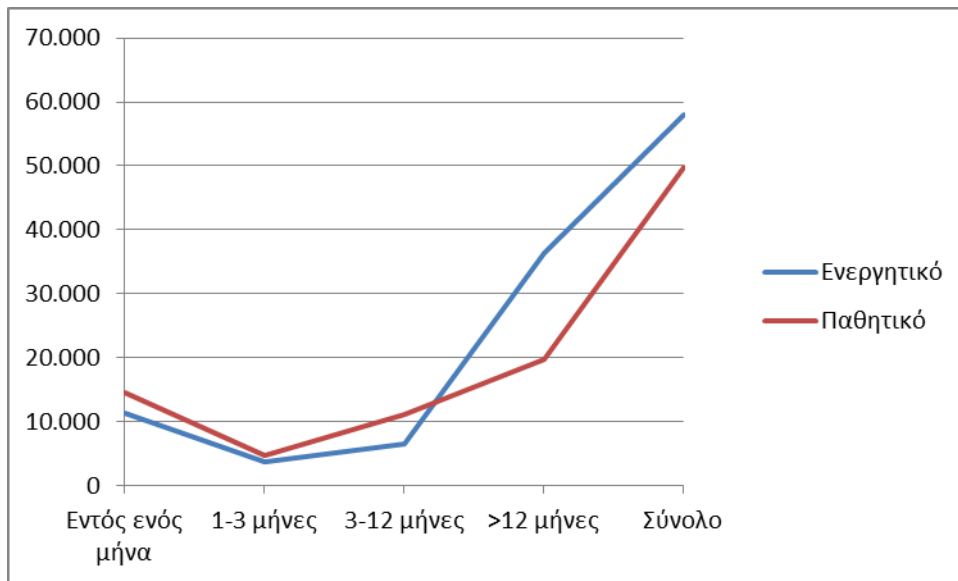
Είναι απαραίτητη η καλή σχέση μεταξύ των τραπεζικών ιδρυμάτων με τα διάφορα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα παγκοσμίως. Η χρηματοδότησή τους πρέπει να γίνεται αδιάκοπτα και με ευνοϊκούς όρους.

Παρακάτω παρουσιάζονται οι αναλύσεις στοιχείων για την ρευστότητα της Eurobank και της Alpha Bank.

Ποσά σε € εκατομμύρια, πηγή <https://www.eurobank.gr/el/retail>

Στο παραπάνω διάγραμμα φαίνεται η πορεία των στοιχείων του ενεργητικού που σχετίζονται με την ρευστότητα και οι υποχρεώσεις του παθητικού σε χρονικό ορίζοντα εντός του μήνα, 1-3 μήνες κα. Παρατηρείται ότι οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις ενός μήνα είναι περισσότερες από τα ρευστά διαθέσιμα της τράπεζας. Η διαφορά αυτή μειώνεται για τις υποχρεώσεις 1-3 μηνών και εξαλείφεται για το χρονικό διάστημα 3-12 μηνών. Από αυτό το διάστημα και μετά η τράπεζα έχει περισσότερα ρευστά διαθέσιμα στην διάθεσή της από τις υποχρεώσεις της. Το μοναδικό πρόβλημα είναι στις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις για το διάστημα μέχρι 3 μηνών. Η τράπεζα πρέπει να παρακολουθεί την πορεία των υποχρεώσεών της και να μεριμνά για την κάλυψή τους.

Ποσά σε € εκατομμύρια Πηγή <https://www.alpha.gr/>

Σε αυτό το διάγραμμα παρουσιάζονται τα στοιχεία της Alpha bank. Όπως φαίνεται και στο διάγραμμα, οι υποχρεώσεις της ξεπερνούν τα ρευστά διαθέσιμα για το χρονικό διάστημα 3-12 μηνών. Η τράπεζα μπορεί να καλύψει τις υποχρεώσεις της με χρονικό ορίζοντα μεγαλύτερο του έτους με τα ρευστά διαθέσιμα που έχει στην διάθεσή της. Είναι ένας παράγοντας ο οποίος χρειάζεται παρακολούθηση από την τράπεζα για να μην δημιουργηθεί πρόβλημα ρευστότητας.

Λειτουργικός κίνδυνος (Operational Risk)

Ένας άλλος σημαντικός κίνδυνος είναι ο λειτουργικός. Αυτός αφορά τα λάθη που ενδέχεται να δημιουργηθούν από ανθρώπινο παράγοντα και τεχνολογικά προβλήματα. Τα ανθρώπινα λάθη μπορεί να γίνουν είτε εσκεμμένα είτε χωρίς δόλο. Οι γρήγορες αλλαγές που γίνονται στο τραπεζικό περιβάλλον οδηγούν στην αλλαγή της λειτουργίας τους. Για να ανταποκριθούν τα τραπεζικά ιδρύματα πραγματοποιούν σεμινάρια για να αποκτήσει το ανθρώπινο δυναμικό τις εξειδικευμένες γνώσεις που

απαιτούνται. Δημιουργούν επίσης νέα συστήματα που ενσωματώνουν τα απαιτούμενα στοιχεία¹¹.

Οι κυβερνοεπιθέσεις είναι μία απειλή που απαιτεί άμεση αντιμετώπιση. Τα συστήματα ασφαλείας που έχουν οι τράπεζες τις προστατεύουν σε ένα βαθμό. Το ανθρώπινο δυναμικό πρέπει να γνωρίζει τις διαδικασίες ώστε να αποτρέψει αυτή την απειλή. Ένας τρόπος για να αποκτήσουν πρόσβαση στα στοιχεία της τράπεζας οι “χάκερς” είναι μέσω της ηλεκτρονικής αλληλογραφίας. Στέλνοντας ένα ηλεκτρονικό μήνυμα, καθοδηγούν τους υπάλληλους στην εγκατάσταση κακόβουλου λογισμικού και έτσι έχουν πρόσβαση χωρίς να το δει ο υπάλληλος. Ειδικά στις γιορτές όπου οι υπάλληλοι είναι πιο χαλαροί, τότε παρατηρούνται τέτοιες επιθέσεις. Οι υπάλληλοι πρέπει να αναφέρουν στον προϊστάμενο οτιδήποτε περίεργο λαμβάνουν και να ενημερώνουν τα συστήματα ασφαλείας του υπολογιστή τους. Για αυτό συνίσταται η συχνή αλλαγή στους κωδικούς πρόσβασης και να μην χρησιμοποιούνται οι ίδιοι ή “κοινοί” κωδικοί όπως ημερομηνία γεννήσεως κα.

Ένας άλλος παράγοντας αυτού του κινδύνου είναι τα τεχνολογικά προβλήματα. Μία διακοπή του ηλεκτρικού ρεύματος θα διακόψει την λειτουργία της τράπεζας και όσα στοιχεία δεν έχουν αποθηκευτεί θα χαθούν. Τα τραπεζικά ιδρύματα οφείλουν να έχουν εναλλακτικό τρόπο αποθήκευσης για την αντιμετώπιση τέτοιας περίπτωσης (εφεδρικές γεννήτριες και σκληρό δίσκο).

¹¹ Πρόσφατα ο νόμος που αφορά τα προσωπικά στοιχεία (GDPR) έφερε αλλαγές στο τραπεζικό σύστημα. Οι υπάλληλοι οφείλουν να ενημερώνουν τους πελάτες για τα δικαιώματά τους και για τον επιθυμητό τρόπο επικοινωνίας.

Κεφάλαιο 4-Βασιλεία

Βασιλεία I

Η επιτροπή της Βασιλείας θεσπίστηκε το 1974 από 10 κράτη (Βέλγιο, Καναδάς, Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, Γαλλία, Ιταλία, Ιαπωνία, Ολλανδία, Ηνωμένο Βασίλειο, Γερμανία και Σουηδία). Σκοπός τους ήταν ο ορισμός παγκοσμίων τραπεζικών εργαλείων για ενιαίους κανόνες για την κεφαλαιακή επάρκεια, την ρευστότητα, την αντιμετώπιση κινδύνων, δείκτες πρόβλεψης κα. Το 1988 θεσπίστηκε η Βασιλεία I μέσω της οποίας ορίστηκε ένα ελάχιστο όριο κεφαλαιακής επάρκειας το οποίο θα πρέπει όλα τα τραπεζικά ιδρύματα να διαθέτουν. Δημιούργησε κεφάλαια για την αντιμετώπιση¹² του πιστωτικού κινδύνου και θέσπισε τις βάσεις για την κεφαλαιακή επάρκεια των ιδρυμάτων.

Tier 1

Τα κεφάλαια αυτής της βαθμίδας (Tier 1) αποτελούνται από το κοινό μετοχικό κεφάλαιο (δηλαδή την αξία του μετοχικού κεφαλαίου που έχει καταβληθεί, την διαφορά από την έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο) και τα διατηρούμενα κέρδη. Επίσης υπάρχουν και τα συμπληρωματικά κεφάλαια (Additional Tier 1) τα οποία περιλαμβάνουν : αποθεματικά από την αναπροσαρμογή της αξίας διαφόρων κατηγοριών στοιχείων του ενεργητικού, προνομιούχες μετοχές, διαρκή μη σωρευτικά, δάνεια μειωμένης εξασφάλισης και άλλα ειδικά μέσα.

Tier 2

Αυτά τα κεφάλαια ονομάζονται αλλιώς και συμπληρωματικά ίδια κεφάλαια και χωρίζονται σε 2 κατηγορίες : 1) Κατώτατη Βαθμίδα (Lower Tier 2). Η κατηγορία αυτή περιέχει κεφάλαια τα οποία προέρχονται από χρονολογημένες προνομιούχες μετοχές και χρεόγραφα μειωμένης εξασφάλισης. 2) Ανώτερη Βαθμίδα (Upper Tier 2).

¹² Τα κεφάλαια για την προστασία από κίνδυνο αγοράς προστέθηκαν το 1996 με την τροποποίηση της Βασιλείας I.

Σε αυτή τη κατηγορία ανήκουν ορισμένα αδιάθετα προνομιούχα μέσα και χρεωστικοί τίτλοι μειωμένης εξασφάλισης.

Tier 3

Σε αυτή τη βαθμίδα ανήκουν κεφάλαια που είναι ακάλυπτο χρέος μειωμένης εξασφάλισης, που είναι πλήρως εξοφλημένο ή δεν μπορεί να εξοφληθεί πριν την λήξη τους χωρίς ρυθμιστική έγκριση και με χρονική διάρκεια έως τουλάχιστον 2 έτη.

Βασιλεία II

Η Βασιλεία I δεν κατάφερε αποτελεσματικά να περιορίσει τον οικονομικό κίνδυνο. Έτσι θεσπίστηκε το 2004 η Βασιλεία II και τέθηκε σε ισχύ το 2006. Η Βασιλεία II διατήρησε τις κατηγορίες – βαθμίδες κεφαλαίου που είχαν ήδη οριστεί. Προστέθηκαν όμως εργαλεία για την καλύτερη και αποδοτικότερη αξιολόγηση του κινδύνου¹³ που αντιμετωπίζουν τα ιδρύματα. Θεσπίστηκαν 3 πυλώνες που επηρεάζουν την λειτουργία των τραπεζικών ιδρυμάτων.

1^{ος} Πυλώνας : Αφορά τις κεφαλαιακές απαιτήσεις που απαιτούνται από τα τραπεζικά ιδρύματα για την αντιμετώπιση του πιστωτικού και λειτουργικού κινδύνου και τον κίνδυνο αγοράς.

2^{ος} Πυλώνας : Περιλαμβάνει την διαδικασία εποπτικής αξιολόγησης για την κεφαλαιακή επάρκεια.

3^{ος} Πυλώνας : Στόχος του 3^{ου} πυλώνα είναι η πειθαρχία των τραπεζικών ιδρυμάτων με τις εποπτικές αρχές. Είναι υποχρεωμένα τα ιδρύματα αυτά να δημοσιεύουν τους ισολογισμούς τους και να υπάρχει πλήρης διαφάνεια σε αυτούς. Επίσης θέτει το ελάχιστο όριο καταθέσεων που πρέπει να έχουν οι τράπεζες ώστε να εξυπηρετούν τους πελάτες τους.

¹³ Προστέθηκε ο λειτουργικός κίνδυνος και κεφάλαια για την προστασία αυτού.

Var

Η Βασιλεία II έδωσε την δυνατότητα στις τράπεζες για τον υπολογισμό του πιστωτικού κινδύνου και του κινδύνου αγοράς, ή αλλιώς αξία σε κίνδυνο (Value At Risk), με συντελεστές όπου όριζε η ίδια. Υπάρχουν 2 μέθοδοι για τον υπολογισμό του κινδύνου : 1) Τυποποιημένη μέθοδος, μέσω της οποίας ο κίνδυνος για κάθε κίνηση/επένδυση της τράπεζας υπολογίζεται χωριστά και στο τέλος όλοι οι κίνδυνοι αθροίζονται και 2) Μέθοδος εσωτερικών υποδειγμάτων, που επιτρέπει στην τράπεζα να ορίσει δικούς της συντελεστές. Ωστόσο απαιτείται έγκριση από τις εποπτικές αρχές.

Βασιλεία III

Η Βασιλεία III θεσπίστηκε τον Σεπτέμβριο του 2009 και η μετατροπή της Βασιλείας II στην Βασιλεία III ανακοινώθηκε τον Σεπτέμβριο του 2010. Έφερε σημαντικές αλλαγές στο τραπεζικό σύστημα με τους κανόνες που όρισε. Πιο συγκεκριμένα όρισε νέα επίπεδα κεφαλαιακής επάρκειας, όρισε τα νέα ελάχιστα όρια που θα πρέπει να έχουν στην διάθεσή τους τα τραπεζικά ιδρύματα (συγκεκριμένα αυτά είναι 250.000 ανά καταθέτη για τις ΗΠΑ και για την Ευρωπαϊκή Ένωση ορίζεται στις 100.000 ανά καταθέτη) και δημιούργησε δείκτες για την καλύτερη αποδοτικότητα των κεφαλαίων των τραπεζών. Παρακάτω γίνεται η ανάλυσή τους.

Οι Herring, Kane, (2011) έχουν σωστά διατυπώσει «Η Βασιλεία II ήταν ένα ρυθμιστικό καθεστώς για συγκεκριμένες επιχειρήσεις. Λειτουργούσε κάτω από το εσφαλμένο τεκμήριο ότι ολόκληρο το χρηματοπιστωτικό σύστημα μπορούσε να προστατευθεί και να ρυθμιστεί με αποτελεσματική παρακολούθηση κάθε μεμονωμένης επιχείρησης». Ενώ η Βασιλεία III είναι ένα παγκόσμιο πλαίσιο που περιλαμβάνει κανόνες για όλα τα τραπεζικά ιδρύματα το οποίο βασίζεται σε συστήματα μέτρησης κινδύνου και τρόπους απορρόφησης ζημιών. Ο καθηγητής

Richard J. Herring έχει επισημάνει «η επιτροπή της Βασιλείας έχει αποφύγει με προσοχή τον όρο Βασιλεία III, προτιμά να θεωρεί ότι είναι επέκταση της Βασιλείας II». Η συναίνεση όλων των μελών του G-20 ήταν απαραίτητη για τη δημιουργία της ώστε να θεσπιστούν τα κοινά πλαίσια. Υπήρξε συνεργασία μεταξύ πολλών οργανισμών όπως : το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (Δ.Ν.Τ International Monetary Fund), ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (Ο.Ο.Σ.Α Organization for Economic Cooperation and Development), η επιτροπή της Βασιλείας III, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (Π.Ο.Ε World Trade Organization), ο Διεθνής Οργανισμός Εποπτικών Αρχών Κεφαλαιαγοράς (International Organization for Securities Commission) και η Διεθνής Ένωση Εποπτικών Αρχών Ασφαλίσεων (international Organization of Insurance Supervisor). Η ομοφωνία όλων των κρατών ήταν αρκετά δύσκολη διαδικασία. Έπρεπε να δημιουργηθεί ένα κοινό πλαίσιο, το οποίο θα περιείχε όλες τις ιδιαιτερότητες της κάθε χώρας, παγκοσμίως για όλα τα τραπεζικά ιδρύματα. Επιπλέον έπρεπε να υπάρχει δικλείδα τροποποίησης της συνθήκης σε περίπτωση όπου απαιτούνταν αλλαγή. Πρέπει να τονιστεί ότι η Βασιλεία III δεν έχει νομικό χαρακτήρα, παρά αποτελεί ένα πλαίσιο κανόνων το οποίο έχει την ομοψηφία – συναίνεση των κρατών.

Η ομάδα G-20 δημιουργήθηκε για την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης του 2007-2008 και η θέσπιση της Βασιλείας III ήταν ο τρόπος λύσης της. Αυτό φανερώνει μεγαλύτερο εύρος καθώς απαιτούνταν η ψήφος για την συνθήκη γεγονός που ενσωματώνει τις διαφορετικές οικονομίες μεταξύ των χωρών.

Ο ορισμός της κεφαλαιακής επάρκειας που είχε οριστεί από την Βασιλεία II διατηρείται στην Βασιλεία III. Πιο συγκεκριμένα ορίζεται ως το κλάσμα των συνολικών αναπροσαρμοσμένων περιουσιακών στοιχείων της τράπεζας διά το σύνολο του κεφαλαίου της τράπεζας. Βέβαια έχουν αλλάξει τα ποσοστά του κλάσματος. Η κυριότερη πηγή κριτικής για την Βασιλεία III όπως αναφέρουν και οι Herring, Kane, (2011) πηγάζει από το γεγονός ότι τα περιουσιακά στοιχεία της τράπεζας, τα οποία είχαν λάβει την πιστοληπτική αξιολόγηση AAA από τους οίκους αξιολόγησης, είναι εκτεθειμένα στον κίνδυνο καθώς εμπεριέχουν στοιχεία όπως στεγαστικά δάνεια και υποθήκες τα οποία έχουν κίνδυνο. Αυτό το πρόβλημα υπήρχε και από την Βασιλεία II και δεν έχει αλλάξει από την Βασιλεία III. Δεν

αντιμετωπίζεται πλήρως ο κίνδυνος που απορρέει από αυτά τα δάνεια¹⁴ τα οποία είναι συσκευασμένα ως χρεωστικές οφειλές χωρίς κίνδυνο.

Ένα άλλο πρόβλημα που πηγάζει από την συνθήκη είναι το ηθικό πρόβλημα. Η σχέση κερδοφορίας της τράπεζας είναι γνωστή. Η τράπεζα αναλαμβάνει το ύψος του κινδύνου που επιθυμεί για συγκεκριμένη απόδοση. Όσο το ύψος αυξάνεται έτσι αυξάνεται και η απόδοση. Όμως οι τράπεζες σε περίπτωση χρεοκοπίας, υποστηρίζονται από το κράτος. Αυτό συμβαίνει γιατί όλες οι τράπεζες είναι στενά συνδεδεμένες μεταξύ τους. Αν μία χρεοκοπήσει αυτό θα έχει σημαντικά αρνητικές συνέπειες και για τις άλλες. Πρώτον γιατί είναι πιθανό η τράπεζα που δεν χρεοκοπεί να έχει μετοχές ή και δάνεια της τράπεζας που χρεοκοπεί τα οποία είναι αρκετά δύσκολο να αποπληρωθούν. Δεύτερον γιατί αν χαθεί η εμπιστοσύνη του κόσμου στις τράπεζες, γεγονός που θα γίνει αν χρεοκοπήσει μία, οι πελάτες θα μεταβούν και θα ζητήσουν την εξόφληση των αποταμιευτικών τους λογαριασμών. Όμως οι τράπεζες έχουν μόνο το 10% διαθέσιμο σε σχέση με το σύνολο των αποταμιεύσεων οπότε δεν θα είναι σε θέση να εξυπηρετήσουν τους πελάτες τους. Για αυτούς τους παραπάνω λόγους το κράτος δεν θα αφήσει να χρεοκοπήσουν οι τράπεζες. Αυτό έχει ως λογικό επακόλουθο τον μηδενισμό του ρίσκου που αυτές αναλαμβάνουν. Η σχέση κερδοφορίας της τράπεζας όμως συνεπάγεται την ύπαρξη ρίσκου. Έτσι οι τράπεζες έχουν κέρδος με μηδενικό ρίσκο εφόσον γνωρίζουν ότι θα υπάρξει¹⁵ κρατική βοήθεια. Η σχέση κερδοφορίας παραβιάζεται αφού το πρώτο μέρος της εξίσωσης μηδενίζεται.

Η Βασιλεία II δίνει την δυνατότητα στις τράπεζες να εκτιμούν τους κινδύνους και να δημιουργούν συντελεστές στάθμισης κινδύνου. Το ηθικό πρόβλημα που προαναφέρθηκε επηρεάζεται ιδιαίτερα από αυτή τη δυνατότητα. Οι τράπεζες προχωρούν στην έκδοση ενός δανείου και αυτό το σταθμίζουν με τους δικούς τους συντελεστές κινδύνου. Η Βασιλεία III αύξησε τον δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας

¹⁴ Αυτά τα δάνεια αποτελούν την βάση της τιτλοποίησης προϊόντων των στοιχείων της τράπεζας. Η τιτλοποίηση αυτή ονομάζεται CDOs. Αυτό σημαίνει ότι αν δεν πληρωθούν εγκαίρως τα στεγαστικά δάνεια, δεν θα μπορέσει η τράπεζα να πληρώσει τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τα προϊόντα της τιτλοποίησης.

¹⁵ Όταν χρεοκόπησε η Lehman Brothers στις 15 Σεπτεμβρίου το 2008, η αμερικάνικη κυβέρνηση αποφάσισε να μην την στηρίξει. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την κατάρρευση του τραπεζικού συστήματος και την επέκταση της οικονομικής κρίσης από την Αμερική στον υπόλοιπο κόσμο.

σε 4,5%¹⁶. Ωστόσο η συγκράτηση αυτών των κεφαλαίων θεωρείται από πολλούς οικονομολόγους ότι θα δημιουργήσει νέα οικονομική κρίση. Οι τράπεζες από την Βασιλεία I και II, χρησιμοποιώντας μοντέλο που έβλεπε προς τα πίσω για την αντιμετώπιση του ρίσκου, είχαν αρχίσει να φτιάχνουν αποθεματικά σε περίπτωση αφερεγγυότητας για καταστάσεις όπως : 1) την αποφυγή μεγάλων απωλειών από ένα δανειστή 2) την αποπληρωμή των δανείων 3) τη σύναψη συμφωνίας όπου οι τράπεζες μπορούν να ζητήσουν επιστροφή του δανείου αν διαπιστωθούν οικονομικές δυσχέρειες στην πιστοληπτική ικανότητα του πελάτη και 4) την δυνατότητα τιτλοποίησης των στοιχείων του ενεργητικού που εξυπηρετεί την τράπεζα για να αφαιρέσει στοιχεία από τον ισολογισμό της. Έτσι οι τράπεζες κατάφεραν να διαφοροποιήσουν το χαρτοφυλάκιό τους το οποίο μείωνε τον κίνδυνο που αναλάμβαναν. Όμως υπήρχε το πρόβλημα ότι επαναυπολογίζοντας το ρίσκο αυτό δεν μειώνεται απαραίτητα. Το μοντέλο που εισήγαγε η Βασιλεία III ήταν το μοντέλο που βλέπει προς τα μπρος και απαιτούσε από τις τράπεζες την ύπαρξη κεφαλαίων για μελλοντική κάλυψη των ζημιών. Πλέον οι τράπεζες διαθέτουν περισσότερα κεφάλαια για κάλυψη ζημιών, στοιχεία του ενεργητικού με μικρή απόδοση αλλά εύκολα ρευστοποιήσιμα και μείωσαν το μέγεθος των ισολογισμών τους.

Δείκτης μόχλευσης

Ένας λόγος της οικονομικής κρίσης το 2007-2008 ήταν η υπερβολική μόχλευση στα στοιχεία των τραπεζών. Αυτές στάθμιζαν όπως ήθελαν τα δάνειά τους, με τα δικά τους μοντέλα υπολογισμού του ρίσκου. Για να αποφευχθεί αυτό το πρόβλημα η Βασιλεία III εισήγαγε το δείκτη μόχλευσης ο οποίος γίνεται μέρος του Tier 1. Δίνεται παρακάτω ο τύπος του :

$$\text{Δείκτης μόχλευσης} = \text{Κεφάλαια Tier I} / \text{Αναλογία έκθεσης κινδύνου}$$

Το ύψος αυτού του δείκτη είναι στο 3%. Αυτό δηλώνει ότι η τράπεζα μπορεί να προστατευθεί από ζημιά ίση με 3% του συνόλου των κεφαλαίων της.

¹⁶ Ορίστηκε επιπλέον από την Βασιλεία III ένα συμπληρωματικό “μαξιλάρι” 2,5%. Η εφαρμογή αυτών των 2 μέτρων άρχισε σταδιακά να γίνεται από την 1/1/2013 μέχρι την 1/1/2019 όπου ήταν και η καταληκτική ημερομηνία αυτών.

Το μειονέκτημά του δείκτη μόχλευσης είναι ότι όσο κεφάλαιο απαιτείται για ασφαλή στοιχεία του ενεργητικού όπως ομόλογα της Γερμανίας άλλα τόσα απαιτούνται για ένα δάνειο υψηλού ρίσκου. Όμως έτσι δεν χρησιμοποιούνται πολύ χαμηλοί συντελεστές στάθμισης ρίσκου και με αυτόν τον τρόπο αποφεύγεται ο ηθικός κίνδυνος.

Δείκτες ρευστότητας

Η Βασιλεία III έχει εισάγει επιπλέον 2 δείκτες ρευστότητας. 1) Δείκτης κάλυψης ρευστότητας (Liquidity Coverage Ratio 'LCR'), αυτός ο δείκτης έχει σκοπό την βραχυπρόθεσμη χρηματοδότηση για τις τράπεζες προκειμένου να μπορέσουν να μην σταματήσουν την λειτουργία τους για 30 ημέρες. Δηλαδή η τράπεζα πρέπει να έχει στον ισολογισμό της στοιχεία τα οποία είναι εύκολα ρευστοποιήσιμα για να αντεπεξέλθει στις υποχρεώσεις της για το παραπάνω διάστημα. 2) Δείκτης καθαρής σταθερής χρηματοδότησης (Net Stable Funding Ration), σε αντίθεση με τον προηγούμενο δείκτη, αυτός δίνει την δυνατότητα χρηματοδότησης από σταθερές και αξιόπιστες πηγές για περισσότερο από ένα έτος.¹⁷

Επιβάρυνση SIFI

Οι συστηματικές τράπεζες είναι αυτές οι οποίες αν χρεοκοπήσει μία, θα έχει σημαντικές απώλειες στις άλλες και γενικά στην οικονομία της χώρας. Οι 4 συστηματικές τράπεζες στην Ελλάδα είναι : 1) Η εθνική τράπεζα της Ελλάδος, 2) η Eurobank 3) η Alpha bank και 4) η Τράπεζα Πειραιώς. Σε αυτές τις τράπεζες, αυτό που προτείνεται μέσω της Βασιλείας III είναι μία επιβάρυνση στα κεφάλαιά τους για την απορρόφηση τέτοιας ζημίας, η οποία αν συμβεί θα έχει μη αναστρέψιμα αποτελέσματα.

¹⁷ Αναλυτικότερα περιγράφονται στο Sherman & Sterling LLP, 2011, The New Basel III Framework Implications for Banking Organizations, Financial Institutions Advisory & Financial; Regulatory

Ρυθμιστικό στοιχείο διατήρησης κεφαλαίου

Είναι ένα επιπλέον μέρος κεφαλαίου που προτείνεται από τις οδηγίες της Βασιλείας III να παρακρατείται από τα τραπεζικά ιδρύματα της τάξης του 2,5%. Αποτελεί εναλλακτική πηγή χρηματοδότησης των τραπεζών σε περιόδους ύφεσης και οικονομικής κρίσης. Σε τέτοιες περιόδους οι τράπεζες μπορούν να προχωρήσουν σε περιορισμούς για τα μερίσματα μετοχών που δίνουν και τα bonus του προσωπικού που παρέχουν. Όπως είναι αυτονόητο όσο δεν υπάρχει το ποσοστό αυτό στην διάθεση των τραπεζών, οι προαναφερθέντες περιορισμοί θα αυξάνονται.

« Αντικυκλικό » κεφαλαιακό απόθεμα

Για να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικότερα οι περίοδοι οικονομικής ύφεσης, η Βασιλεία III προτείνει και ένα επιπλέον απόθεμα παρακράτησης, το «Αντικυκλικό» κεφαλαιακό απόθεμα. Το ποσοστό αυτού του αποθέματος κυμαίνεται στα 0-2,5 % ανάλογα τις ανάγκες της κάθε χώρας. Εάν ένας τραπεζικός όμιλος δραστηριοποιείται σε πολλές χώρες, τότε το ποσοστό αυτό διαμορφώνεται βάση των αναγκών της κάθε χώρας στις οποίες δραστηριοποιείται ο όμιλος.

Η ισχύς αυτού του αποθέματος μαζί με το ρυθμιστικό στοιχείο διατήρησης κεφαλαίου θα ξεκινήσει από τη 1^η Ιανουαρίου 2016 και θα έχει πλήρη εφαρμογή τη 1^η Ιανουαρίου 2019.

Βαθμίδες Tier 1 ,2 και 3

Η Βασιλεία III προχώρησε σε αλλαγές στις βαθμίδες Tier κεφαλαίων. Το μέρος της βαθμίδας Tier 1 που προερχόταν από τα μη κοινά ίδια κεφάλαια, θα

αποτελείται από διαρκή μη σωρευτικά, προνομιούχες μετοχές και άλλα ειδικά μέσα. Είναι υποχρεωτική η μετατροπή σε κοινές μετοχές και θα ισχύσει για όλα τα πρόσθετα μέσα της Κατηγορίας Tier 1. Δεν θα υφίσταται πλέον διαχωρισμός σε ανώτερη και κατώτατη βαθμίδα Tier 2, καθώς το άθροισμα αυτών των 2 θα αποτελεί την βαθμίδα. Τέλος καταργούνται τα κεφάλαια της βαθμίδας Tier 3.

Τελικά το υπόδειγμα της κεφαλαιακής επάρκειας που ορίζεται από την Βασιλεία III συνοψίζεται ως εξής : 1) Κεφάλαια Βαθμίδας Tier 1 (4,5%) , 2) κεφάλαια βαθμίδας additional Tier 1 (1,5%), 3) κεφάλαια βαθμίδας Tier 2 (2%), 4) Ρυθμιστικό αποθέματος διατήρησης κεφαλαίου (αποτελούμενο από "κοινές μετοχές") (2,5%), 5) « Αντικυκλικό » κεφαλαιακό απόθεμα (το οποίο αποτελείται από κοινές μετοχές) (0-2,5%), και 6) επιβάρυνση SIFI (αναμένεται να ανακοινωθεί).

Νέος τρόπος υπολογισμού αξίας σε κίνδυνο

Υπήρχε ένα πρόβλημα στον υπολογισμό του Var που είχε ορίσει η Βασιλεία II. Παρατηρήθηκε ότι οι κεφαλαιακές απαιτήσεις ήταν μεγαλύτερες όταν υπήρχε πτωτική τάση ενώ μειώνονταν όταν υπήρχε ανοδική τάση. Αυτό δημιουργείται λόγω της εγγενούς προκυκλικότητας όπως αναφέρουν οι Sherman & Sterling LLP (2011). Αυτό που έκανε πιο έντονο το πρόβλημα είναι το γεγονός ότι το χαρτοφυλάκιο των τραπεζικών ιδρυμάτων περιείχε μη ρευστοποιήσιμα στοιχεία γεγονός που προκαλούσε οικονομική δυσχέρεια στην αποπληρωμή των τραπεζικών υποχρεώσεων όταν αυτό ήταν απαιτητό. Η χρονική περίοδος που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό είναι 12 μήνες¹⁸. Για τον υπολογισμό του Var για το δωδεκάμηνο θα ληφθεί υπόψη μία περίοδος όπου υπάρχουν μεγάλες οικονομικές ζημιές και αβεβαιότητα και πιο συγκεκριμένα αυτές οι ζημιές θα ισοδυναμούν με τις ζημιές που δημιουργήθηκαν στην οικονομική κρίση του 2007-2008.

Θα υπάρξει αλλαγή στον κίνδυνο αθέτησης υποχρέωσης του οφειλέτη. Πιο συγκεκριμένα, οι ζημιές που προκαλούνται από την υποβάθμιση στις θέσεις

¹⁸ Όπως ήταν και στην Βασιλεία II

διαπραγματεύσεως, δεν θα υπολογίζονται στον προαναφερθέντα κίνδυνο αλλά θα υπάρξει μία νέα « πρόσθετη επιβάρυνση κινδύνου ».

Τα ανοίγματα τιτλοποιήσεων (CDO) που πραγματοποίησαν οι τράπεζες έφεραν την οικονομική κρίση του 2007-2008. Για αυτό τον λόγο η Βασιλεία III επέβαλλε νέα αυξημένα κεφαλαιακά τέλη. Αυτό μαζί με την μείωση ανεξάρτησης από τους οίκους αξιολόγησης που προτείνει η Βασιλεία III θα βοηθήσει την τράπεζα στην καλύτερη και αποδοτικότερη εκτίμηση των ανοιγμάτων που πραγματοποιεί.

Στοιχεία σταθμισμένα σε κίνδυνο

Όπως αναφέρουν οι Sherman & Sterling LLP (2011) η Βασιλεία III έχει ορίσει νέους παράγοντες στην προσέγγιση των μεθόδων αποτίμησης κινδύνου, μια προσέγγιση βασισμένη στην εσωτερική αξιολόγηση. Η προσέγγιση της εσωτερικής διαβάθμισης παραμένει η ίδια. Έχει δημιουργήσει μηχανισμούς για τον υπολογισμό του 1) κινδύνου πτώχευσης (probability of default – PD), 2) του ποσοστού λόγω αθέτησης συμφωνίας (Loss given Default –LGD) και 3) του βαθμού έκθεσης κινδύνου (Exposure at Default – EAD . Βάση της τυποποιημένης προσέγγισης, οι κίνδυνοι πτώχευσης και του ποσοστού λόγου αθέτησης ενσωματώνονται στο συντελεστές της Βασιλείας II. Ο υπολογισμός του βαθμού έκθεσης σε κίνδυνο προϋποθέτει καθορισμένους συντελεστές μετατροπής πιστώσεων. Η τράπεζα έχει την δυνατότητα μέσω της προσέγγισης της εσωτερικής διαβάθμισης να χρησιμοποιεί εσωτερικά μοντέλα αξιολόγησης για τον υπολογισμό του κινδύνου πτώχευσης, ενώ ο υπολογισμός των άλλων 2 γίνεται μέσω της ρυθμιστικής αρχής. Η προσέγγιση της προηγμένης εσωτερικής διαβάθμισης επιτρέπει στην τράπεζα να υπολογίζει και τους 3 κινδύνους. Όμως πρέπει πρώτα οι μεταβλητές που χρησιμοποιεί η τράπεζα να έχουν ελεγχθεί και εγκριθεί από την ρυθμιστική αρχή.¹⁹

¹⁹ Αναλυτικότερα περιγράφονται στο Sherman & Sterling LLP, 2011, The New Basel III Framework Implications for Banking Organizations, Financial Institutions Advisory & Financial; Regulatory.

Πλαίσιο λειτουργίας κανόνων

Όπως έχει προαναφερθεί οι κανόνες της Βασιλείας III δεν είναι υποχρεωτικοί βάση νόμου αλλά στηρίζονται στην ομοηγηφία για τη σωστή και αποτελεσματική λειτουργία του τραπεζικού ιδρύματος. Οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής έχουν δηλώσει ότι θα εφαρμόσουν τις οδηγίες που προτείνει η Βασιλεία III αλλά θα τις προσαρμόσουν στις ανάγκες της οικονομίας τους. Θα υπάρξουν αλλαγές στο δείκτη μόχλευσης, στους δείκτες ρευστότητας και στο ρυθμιστικό απόθεμα διατήρησης κεφαλαίου. Θα υπάρξει διαφορετική αντιμετώπιση στις 1) Κοινοτικές τράπεζες, 2) στις τράπεζες που τα περιουσιακά τους στοιχεία ξεπερνάνε τα \$50 δισεκατομμύρια και 3) τις μεγαλύτερες τράπεζες.

Προβλήματα της Βασιλείας III

Οι οδηγίες και οι μέθοδοι που προτείνει η Βασιλεία III προϋποθέτουν την διακράτηση ρευστού από για τα τραπεζικά ιδρύματα.²⁰ Αυτό όμως δημιουργεί δυσχέρειες στην λειτουργία τους. Οι τράπεζες για να έχουν το μέγιστο ποσοστό κερδοφορίας απαιτούν να έχουν το ελάχιστο ποσό διαθέσιμου ρευστού. Το κέρδος τους προέρχεται από 2 πηγές : 1) προμήθειες υπηρεσιών και 2) τόκους. Αν όμως οι τράπεζες δεν μπορούν να δανείσουν ποσοστό από τις καταθέσεις που έχουν λόγω κανονισμών, αυτό ελαχιστοποιεί τα κέρδη από την 2^η κατηγορία εσόδων της. Για αυτόν το λόγο η λειτουργία της Βασιλείας III έχει δημιουργήσει δυσπιστία στον οικονομικό κύκλο για το αν θα πετύχει τον σκοπό της, δηλαδή τον περιορισμό της κρίσης ή αν θα δημιουργήσει νέα κρίση. Η οικονομική κρίση του 2007-2008 δεν δημιούργησε μόνο οικονομικές ζημιές. Δημιούργησε αμφιβολία για την λειτουργία των τραπεζών και την εξάρτησή τους από το κράτος. Επίσης δινόταν ιδιαίτερη έμφαση στην αξιολόγηση που έπαιρναν από τους οίκους αξιολόγησης γεγονός που οδήγησε στην δικαιολογημένη αντίληψη ότι οι οίκοι αξιολόγησης είχαν μέρος στην

²⁰ Έχει υπολογιστεί ότι οι αλλαγές που προτείνει η Βασιλεία III απαιτεί από τα τραπεζικά ιδρύματα την διακράτηση ρευστού ύψους περίπου 3 με 4 φορές περισσότερο από εκείνο της Βασιλείας II. Επίσης τα μοντέλα υπολογισμού κινδύνου και τα μέτρα περιορισμού είναι αρκετά περιοριστικά σε περιόδους μη κρίσης.

οικονομική κρίση καθώς παρακινούσαν επενδυτές και επιχειρήσεις σε μη σωστές αποφάσεις. Μία έρευνα του Barclay Capital (η οποία δημοσιεύτηκε τον Νοέμβριο του 2010) έδειξε ότι τα κεφαλαιακά αποθέματα της Βασιλείας III για τις 35 μεγαλύτερες τράπεζες της Αμερικής είναι μεταξύ του ποσού 100 με 150 δισεκατομμυρίων δολαρίων και 90% αυτού του ποσού υπάρχει στις 6 μεγαλύτερες. Σκοπός αυτής της έρευνας ήταν να αποδείξει ότι αυτά τα κεφαλαιακά αποθέματα είναι κατάλληλα για τις μεγαλύτερες διεθνείς τράπεζες παρά για τις “μικρές”. Οι μικρές τράπεζες, προκειμένου να έχουν στην διάθεσή τους αυτά τα κεφαλαιακά αποθέματα, είναι πιθανό να σταματήσουν την λειτουργία τους.

Δεν είναι όμως όλα τόσο αρνητικά. Η Βασιλεία III απαιτεί την συνεργασία των τραπεζών με τις εποπτικές αρχές γεγονός που θα σταματήσει την ανεξέλεγκτη πορεία της κερδοφορίας τους και την καλύτερη αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας των πελατών. Επίσης μειώνεται ο ηθικός κίνδυνος μέσω του δείκτη μόχλευσης.

Συμπεράσματα

Η διακράτηση του ρευστού που προτείνει η Βασιλεία III, δυσχεραίνει την λειτουργία των “μικρών” τραπεζών και ενδεχομένως αναγκάζει μερικές να κλείσουν. Όμως για τις μεγάλες τράπεζες δεν δημιουργεί κάποιο ιδιαίτερο πρόβλημα όπως έχει αναφερθεί παραπάνω.

Συνεπώς για τις μεγάλες τράπεζες, που λόγω του όγκου του χρήματος που διαχειρίζονται είναι λογικό επακόλουθο να υπάρχει αυστηρή επιτήρηση για να αποφευχθεί ζημιά στην οικονομία, τα μέτρα που ορίζει η Βασιλεία III πρέπει να τηρούνται. Για τις μικρότερες τράπεζες, πρέπει να υπάρχουν κάποια μέτρα ώστε να μην δρουν ανεξέλεγκτα, αλλά τα μέτρα επιτήρησης πρέπει να είναι μικρότερα από αυτά που προτείνονται. Πιο συγκεκριμένα 1) τα κεφάλαια βαθμίδας Tier από 4,5% να είναι 3% και τα επιπλέον κεφάλαια βαθμίδας Tier 1 0.5 % 2) τα κεφάλαια βαθμίδας Tier 2 από 2 % σε 1% 3) το ρυθμιστικό αποθέματος διατήρησης κεφαλαίου από 2,5% σε 1,5% και 4) « Αντικυκλικό » κεφαλαιακό απόθεμα να παραμείνει ως έχει.

Η Βασιλεία III δεν έχει σκοπό να αποτρέψει την δημιουργία νέας κρίσης, αλλά να περιορίσει τις αρνητικές της συνέπειες.

Stress test

Οι τράπεζες προκειμένου να ξεπεράσουν τα προβλήματα τα οποία ενδέχεται να προκύψουν, από τους διάφορους κινδύνους στους οποίους εκτίθενται με τη δραστηριότητά τους υποβάλλουν τα stress test. Αυτά έχουν ως σκοπό να δημιουργήσουν υποθετικά σενάρια για την οικονομία και να υπολογιστεί η μεταβολή του ισολογισμού των τραπεζών λόγω της μεταβολής των στοιχείων τους και να προσδιοριστεί αν οι τράπεζες έχουν επαρκή κεφάλαια για την κάλυψη αυτών των ζημιών (Βασιλεία III). Οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής διενέργησαν τρία stress test για την περίοδο 2009-2015 όπως και η Ευρωπαϊκή Ένωση²¹. Συνολικά 25 τράπεζες της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2014 απέτυχαν. Οι κεφαλαιακές απαιτήσεις ανήλθαν στο ύψος των €24,62 δισεκατομμυρίων. Η διαφάνεια των τραπεζών, όπως προτείνει η Βασιλεία, είναι απαραίτητη για την αγορά και την οικονομία. Χωρίς την διαφάνεια οι επενδυτές δεν θα έχουν πλήρη εικόνα των στοιχείων της τράπεζας ώστε να μπορούν να δουν τις δραστηριότητές τις και να κάνουν την δική τους εκτίμηση. Όμως όπως αναφέρουν και οι Miani Floreani Paltrinieri (2018) η ανακοίνωση των αποτελεσμάτων των stress test δεν είναι τόσο απλή απόφαση. Αναλόγως τα αποτελέσματα, αυτά μπορεί να διώξουν επενδυτές χωρίς να είναι αυτή η σωστή κίνηση. Στην προσπάθεια κατανόησης και σωστής ερμηνείας των stress test,ο Alves (2013) παρατήρησε ότι τα αποτελέσματα επηρεάζουν τις τιμές των μετοχών με διαφορετικά επακόλουθα. Ενώ τα stress test που έγιναν το 2010 είχαν ως αποτέλεσμα την μείωση της μεταβλητότητας των τιμών των μετοχών, η αποκάλυψη των αποτελεσμάτων το 2011 είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση της μεταβλητότητας σε μεγαλύτερα επίπεδα. Επίσης οι Morgan και Savino (2010) αναφέρουν ότι η αποκάλυψη των αποτελεσμάτων θα προκαλέσει την «ανταλλαγή» (swaps) στα

²¹ Τα stress test στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής έγιναν υπό την επιμέλεια των παρακάτω : 2009 Supervisory Capital Assessment Program, the 2013 Comprehensive Capital Analysis and Review, and the 2013 first Dodd-Frank Act Stress Test) ενώ για την Ευρωπαϊκή Ένωση τα τεστ έγιναν την περίοδο 2009, 2011 και 2014.

spreads²² και την απόδοση των μετοχών. Δηλαδή τα spreads θα έχουν καθοδική πορεία λόγω του πιστωτικού κινδύνου και αυτό με την σειρά του αντίστροφα θα προκαλέσει την άνοδο των αποδόσεων των μετοχών. Η έρευνα των Petrella και Resti (2013) έχει ενδιαφέρον καθώς καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι “η αγορά αντιδρά σημαντικά στην σωστή διεξαγωγή των stress test καθώς λειτουργούν ως αξιόπιστα εργαλεία αξιολόγησης για τον σκοπό της μείωσης της αδιαφάνειας των τραπεζικών ιδρυμάτων”.

Ωστόσο η προσπάθεια μείωσης του συστηματικού κινδύνου είναι σημαντική διότι 1) επηρεάζει το κόστος κεφαλαίου και της τραπεζικής αξίας όπως ορίζουν τα υπάρχοντα μοντέλα υπολογισμού αξίας 2) τα θεσμικά όργανα έχουν επιρροή στις προσδοκίες αγοράς μέσω της αποκάλυψης της πραγματικής τραπεζικής αξίας και 3) τα τραπεζικά ιδρύματα είναι στενά συνδεδεμένα μεταξύ τους οπότε πρέπει να μειώσουν όσο είναι δυνατόν το κίνδυνο.

Απαιτείται ιδιαίτερη έμφαση στις ετερογένειες μεταξύ του κεφαλαίου και της αξίας των τραπεζών, δηλαδή της λειτουργίας των τραπεζών και του κόστους που απαιτείται για την παρακολούθηση της ροής του χρήματος (πως χρηματοδοτείται και που καταλήγει). Οι κεφαλαιακές απαιτήσεις λειτουργώντας ως ρυθμιστικό εργαλείο για την αξιολόγηση του ρίσκου που αναλαμβάνουν οι τράπεζες, ενισχύουν και τον ανταγωνισμό μεταξύ των τραπεζικών ιδρυμάτων. Όσο μεγαλύτερο είναι το ρίσκο που αναλαμβάνουν οι τράπεζες τόσο μεγαλύτερες είναι και οι κεφαλαιακές απαιτήσεις. Αν ο ισολογισμός της τράπεζας αποτελείται από υγιή περιουσιακά στοιχεία, τότε δεν θα δημιουργηθεί πρόβλημα στην λειτουργία της. Όλα αυτά λειτουργούν μαζί και έχουν αλυσιδωτά αποτελέσματα.

Υπάρχουν όμως και έρευνες που δείχνουν την αντίθετη σχέση μεταξύ κεφαλαίου και αξίας. Οι Diamond και Rajan (2001) έδειξαν ότι η σχέση μεταξύ αξίας και κεφαλαίου εξαρτάται άμεσα από την δυνατότητα ρευστοποίησης των τραπεζικών στοιχείων.

Οι Mehran και Thakor (2011) συμπέραναν ότι η διακράτηση μεγάλου κεφαλαίου δημιουργεί πολλές ευκαιρίες για την διαβίωση των τραπεζών. Ως άμεσο

²² Spreads είναι η διαφορά μεταξύ τιμών και αποδόσεων

πλεονέκτημα της αποδοτικότερης παρακολούθησης, είναι ότι δημιουργείται ένα πιο υγιές χαρτοφυλάκιο. Υπάρχει θετική συσχέτιση του κεφαλαίου και της αξίας. Αυτό ήταν το αποτέλεσμα της έρευνας που έκαναν, με την οποία ασχολήθηκαν με διάφορες μεταβλητές που έχουν να κάνουν με την απόδοση των μετοχών και την μεταβλητότητα των περιουσιακών στοιχείων.

Οι Miani Floreani Paltrinieri (2018) καταλήγουν στις εξής τρεις υποθέσεις :

1. Ο συστηματικός κίνδυνος μειώνεται χάρη στα stress test αλλά οι τράπεζες που έχουν ξανακάνει stress test έχουν μεγαλύτερες αρνητικές συνέπειες από αυτά.
2. Οι υψηλότεροι δείκτες κεφαλαίου συνδέονται με καθοδική τάση των betas.²³
3. Οι τράπεζες με μεγαλύτερη διακράτηση κεφαλαίου σε σχέση με τις κεφαλαιακές απαιτήσεις που επιβάλλουν τα stress test έχουν μικρότερο συστηματικό κίνδυνο ενώ το αντίθετο συμβαίνει σε όσες δεν έχουν τις απαιτητές κεφαλαιακές απαιτήσεις.

Ιδιαίτερη χρησιμότητα παρουσιάζουν οι προβλέψεις για την απώλεια δανείων (Loan Loss Provisions) όπως αναφέρουν και οι Miani, Floreani & Paltrinieri (2018). Αυτές οι προβλέψεις χρησιμοποιούνται για την μελλοντική κεφαλαιοποίηση των ζημιών που μπορεί να προκληθούν. Εξαρτάται πάντα από την διοίκηση πως θα σχηματιστούν αυτές οι προβλέψεις. Αυτό που τις κάνει πολύ χρήσιμες, είναι ότι επηρεάζουν την μεταβλητότητα των κερδών.

Οι Greenawalt and Sinkey (1988) υποστηρίζουν με στοιχεία ότι η ύπαρξη αυτών των προβλέψεων βοηθάει την λειτουργία των τραπεζών. Όταν υπάρχει μεγάλο

²³ Beta= Covariance/ Variance, δηλαδή η συνδιακύμανση της απόδοσης ενός περιουσιακού στοιχείου προς τη διακύμανση της απόδοσης του δείκτη για μία ορισμένη περίοδο. Πιο απλά εκφράζει τον βαθμό ευαισθησίας της τιμής της μετοχής στις μεταβολές της χρηματιστηριακής αγοράς. Ο κίνδυνος όπως αναφέρουν οι Κιόχος και Παπανικολάου (2011), για μία μετοχή χωρίζεται σε συστηματικό κίνδυνο και μη συστηματικό. Ο συστηματικός κίνδυνος αφορά τις διεθνείς και εγχώριες οικονομικές, πολιτικές και κοινωνικές εξελίξεις που επηρεάζουν την χρηματιστηριακή αγορά. Ο μη συστηματικός αφορά παράγοντες που επηρεάζουν μεμονωμένα την τιμή μίας μετοχής. (πχ πτώχευση κα.). Ο μη συστηματικός μειώνεται χάρη στη διαφοροποίηση του χαρτοφυλακίου.

εισόδημα, τότε μειώνουν τα κέρδη μέσω των προβλέψεων αυτών και όταν δεν υπάρχει μεγάλο εισόδημα αυξάνουν τα κέρδη μέσω των προβλέψεων. Οι Wetmore και Brick (1994) υποστηρίζουν ότι αυτό δεν ισχύει για τον τραπεζικό τομέα στην Αμερική.

Οι Miani, Floreani & Paltrinieri (2018) πραγματοποίησαν μία έρευνα σχετικά με την επίδραση των stress test στο beta των τραπεζών και γενικά στα αποτελέσματά τους. Το δείγμα που χρησιμοποίησαν είναι το παρακάτω : Κεντρική Ευρώπη (Αυστρία 4 τράπεζες, Βέλγιο 2 τράπεζες, Γαλλία 2, Γερμανία 5, Ολλανδία 1), Νότια Ευρώπη (Ελλάδα 4, Ισπανία 6, Ιταλία 11, Κύπρος 2, Πορτογαλία 3), Βόρεια Ευρώπη (Δανία 3, Ηνωμένο Βασίλειο 4, Σουηδία 5) και Ανατολική Ευρώπη (Ουγγαρία 1, Πολωνία 5, Σλοβενία 1).

Όπως έχει προαναφερθεί τα stress test έγιναν το 2010, 2011 και 2014. Για την κατανόηση των αποτελεσμάτων οι Οι Miani, Floreani & Paltrinieri (2018) χωρίζουν τις τράπεζες ως εξής : 1) Τράπεζες που έλαβαν μέρος και στα 3 stress test 2) τράπεζες που έλαβαν μέρος σε stress test του 2011 και 2014 και 3) τράπεζες που έλαβαν μέρος μόνο στα stress test του 2014. Τα αποτελέσματα είναι τα εξής :

1. Η μείωση του beta του 3^{ου} γκρουπ ήταν η μεγαλύτερη.
2. Τα αποτελέσματα του 2011 και 2014 είχαν μεγαλύτερη μείωση στο 1^ο γκρουπ σε σχέση με το 2^ο.

Από τα παραπάνω προκύπτουν 3 σημαντικά συμπεράσματα :

1. Υπάρχει μείωση του beta όταν διεξάγονται και ανακοινώνονται τα αποτελέσματα των stress test. Η μείωση αυτή είναι πιο πιθανό να είναι εντονότερη στις τράπεζες όπου έχουν γίνει περισσότερα stress test και δημιουργεί προσδοκίες για την εξέλιξη στην αγορά.

2. Ο ρόλος του κεφαλαίου είναι πολύ σημαντικός στον καθορισμό του beta και στην μείωση του συστηματικού κινδύνου. Αυτό είναι και λογικό

καθώς όσο περισσότερα κεφάλαια έχει στη διάθεσή της μία τράπεζα τόσο μεγαλύτερη ζημιά μπορεί να απορροφήσει και να αποτρέψει μία κρίση.

3. Τα στοιχεία σταθμισμένου κινδύνου και οι δείκτες κεφαλαίου ενεργούν ως σημείο αναφοράς για την θέση της τράπεζας στο δυσχερές σενάριο. Οι Miani, Floreani & Paltrinieri (2018) θεωρούν ότι η ανακοίνωση των αποτελεσμάτων δηλαδή η διαφάνεια των τραπεζών έχει θετικό αντίκτυπο στην αγορά.

Το αν θα πρέπει ή όχι να ανακοινώνονται τα αποτελέσματα των τραπεζών είναι ένα θέμα για το οποίο υπάρχουν αρκετές τεκμηριωμένες απόψεις. Η ανακοίνωση μπορεί να δημιουργήσει φόβο στους επενδυτές και να τους αποθαρρύνει από το να ολοκληρώσουν την επένδυσή τους γεγονός που σημαίνει απώλεια κεφαλαίων για την τράπεζα. Όμως όπως αποδείχτηκε από την παραπάνω έρευνα αυτό οδηγεί στην μείωση του συντελεστή κινδύνου της τράπεζας (beta). Αυτό συνεπάγεται την μείωση της απόδοσης της μετοχής της τράπεζας. Η ανακοίνωση των αποτελεσμάτων όμως γίνεται ώστε να εξασφαλιστεί ασφάλεια για τις τράπεζες και για όσους θέλουν να επενδύσουν σε αυτές ή να τις αξιολογήσουν.

Κεφάλαιο 5-Μακροοικονομικό περιβάλλον

Σε αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζονται κάποιοι παράγοντες που επηρεάζουν το μακροοικονομικό περιβάλλον των τραπεζών. Οι παράγοντες αυτοί επηρεάζουν όλες τις τράπεζες (γενικά και όλες τις επιχειρήσεις).

Απώλεια Ανθρώπινου Δυναμικού

Αυτό το φαινόμενο παρατηρείται κυρίως τα τελευταία χρόνια. Ονομάζεται και brain drain. Η μετανάστευση των νέων οφείλεται σε οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα. Πιστεύουν ότι στην Ελλάδα δεν μπορούν να κερδίσουν αυτό που τους αξίζει με αποτέλεσμα να μεταναστεύουν σε κάποια άλλη χώρα για να το πετύχουν αυτό. Το πρόβλημα όπως αναφέρθηκε δεν είναι μόνο οικονομικό αλλά και κοινωνικό. Η αναζήτηση καλύτερης ποιότητας ζωής είναι στόχος όσων φεύγουν από την Ελλάδα. Οι περίοδοι κατά τις οποίες έχουν πραγματοποιηθεί οι περισσότερες μεταναστεύσεις είναι τρεις και πιο συγκεκριμένα : 1) 1903-1917, 2) 1960-1972 και 3) 2008- έως και σήμερα. Υπολογίζεται ότι η Ελλάδα έχει ‘επενδύσει’ για την εκπαίδευση αυτών των ατόμων γύρω στα 8 δισεκατομμύρια. Αυτά τα άτομα στις χώρες υποδοχής υπολογίζεται ότι αυξάνουν το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν στις νέες τους χώρες κατά ευρώ 12,9 δισεκατομμύρια και ότι πληρώνουν στο κράτος περίπου ευρώ 9,1 δισεκατομμύρια. Αυτό είναι το άμεσο πρόβλημα. Υπάρχει όμως και ένα έμμεσο, το οποίο είναι αρκετά επιζήμιο για την Ελλάδα. Η αποχώρηση των νέων από την χώρα δημιουργεί και άλλο πρόβλημα πέρα από τα φορολογικά έσοδα του κράτους και την αύξηση του ΑΕΠ. Το μέλλον της Ελλάδας χωρίς νέους επιστήμονες προμηνύεται ιδιαίτερα δύσκολο καθώς αυτά τα άτομα προσθέτουν καινοτόμες ιδέες και λύσεις σε αρκετά θέματα. Η μετανάστευση των νέων αποτελεί το πρώτο εξαγόμενο “προϊόν” της Ελλάδας.

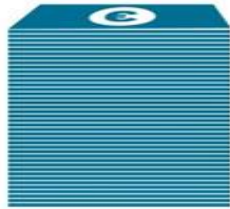
Human Capital

#1
exported
"product"
of Greece

Brain Drain Estimations 350,000-427,000
(Jan 2008- Jun 2016)

Annual value generated by Greek expats
(in receiving countries)

€12.9b GDP

€9.1b taxes

€7.9b
income taxes
& contributions
€1.2b
VAT

**Expats
education cost**
for Greek State

€8b

Value of Greek exports (in bln €)

Willingness to leave

Already employed **49%** Unemployed **43%**

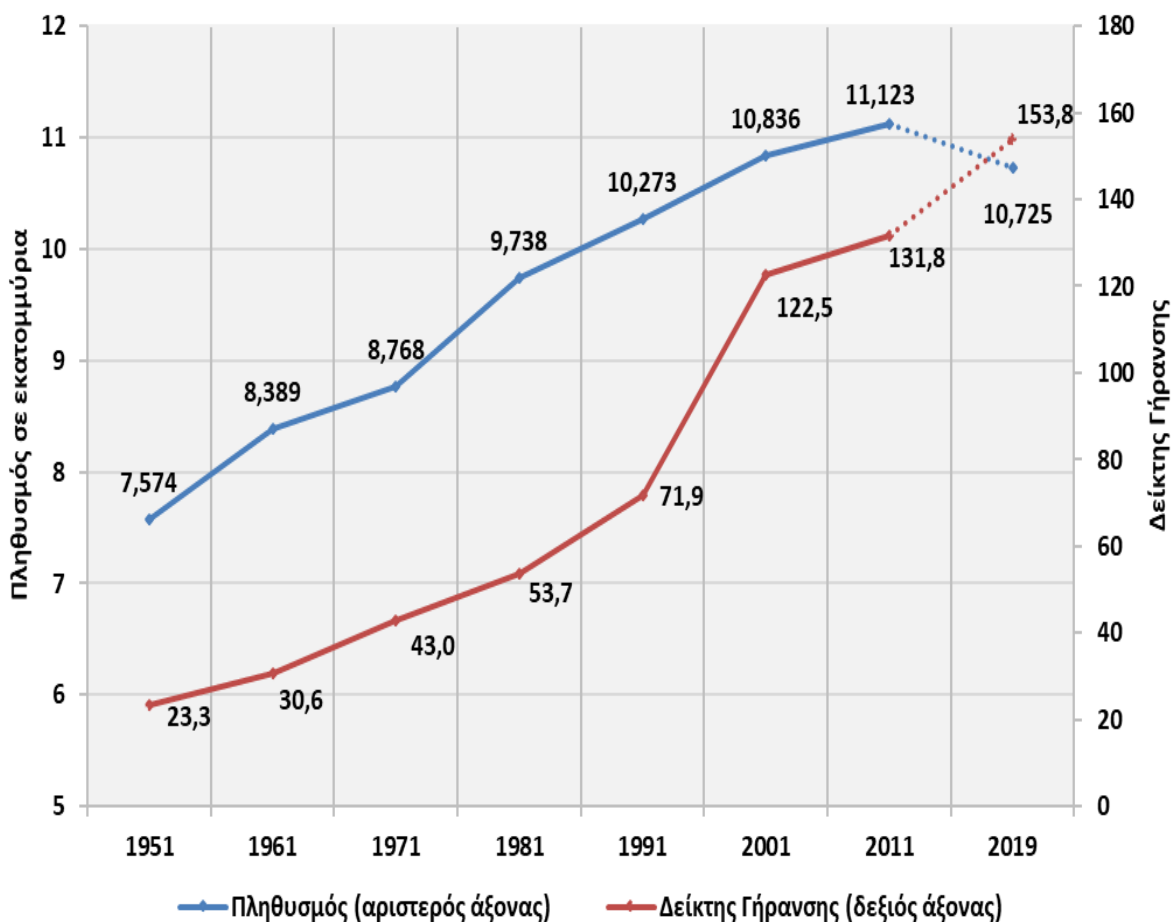
Why Greeks leave

- low compensation; high non-salary costs
- lack of career growth options
- lack of country-level 'growth narrative'

Sources: Endeavor analysis, OECD, BCG, PEA, HGA

ENDEAVOR
GREECE

Πηγή <https://endeavor.org.gr/reports/>

Πηγή ΕΛΣΤΑΤ

Στο παραπάνω σχεδιάγραμμα απεικονίζεται η μείωση του πληθυσμού και η ταυτόχρονη αύξηση του προσδόκιμου ζωής. Η μείωση δεν οφείλεται μόνο στο πληθυσμό που φεύγει από την χώρα αλλά και άλλους παράγοντες (θάνατοι). Σε κάθε περίπτωση το συμπέρασμα είναι η μείωση του πληθυσμού. Ένα πρόβλημα που μπορεί τώρα να μην είναι αισθητό αλλά σε μερικά χρόνια θα αποτελέσει μεγάλο μειονέκτημα για τη χώρα.

Οικονομική Ανάπτυξη

Η οικονομία της Ελλάδας έχει πληγεί από την οικονομική κρίση του 2007-2008. Τα πακέτα στήριξης από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο που έλαβε η Ελλάδα, δημιούργησαν αρκετά προβλήματα. Όμως πλέον υπάρχει μία αργή

οικονομική ανάπτυξη. Αυτό φαίνεται από την αξιολόγηση που έλαβε η χώρα από τους οίκους αξιολόγησης (Fitch, Moody's και Standard & Poor's)

Ο οίκος αξιολόγησης Fitch αναφέρει ότι η γενική κυβέρνηση της Ελλάδας συνεχίζει να βελτιώνει την οικονομία της χώρας όπως φαίνεται και από την αύξηση του ΑΕΠ και στοχεύοντας στον εντοπισμό και την επίλυση των οικονομικών σκανδάλων. Η τωρινή κυβέρνηση έχει μειώσει τους φόρους στην εργασία και στο κεφάλαιο και στοχεύει στην μείωση των ΜΕΑ των τραπεζών. Η προσδοκία του οίκου είναι το πρωτογενές πλεόνασμα της κυβέρνησης να φτάσει στο 4% του ΑΕΠ, πάνω από το στόχο που είναι 3,5%. Για αυτούς τους λόγους ανέβασε την αξιολόγησή ²⁴ του οίκου ως εξής : 1) Μακροπρόθεσμη αξιολόγηση IDR (Long Term rating IDR) BB+²⁵ (βελτίωση) 2) Βραχυπρόθεσμη αξιολόγηση IDR (Short Term Rating IDR) B ²⁶ (σταθερός).

Η αξιολόγηση του οίκου Moody's ήταν θετική. Πιο συγκεκριμένα υπάρχει αύξηση στο κατά κεφαλήν εισόδημα και βελτίωση στις ευκαιρίες για ανάπτυξη χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν υπάρχουν προβλήματα που χρειάζονται επίλυση. Για την σύνταξη της αξιολόγησης του οίκου λήφθηκαν υπόψη : τα προβλήματα του τραπεζικού τομέα, η αποτελεσματικότητα της κυβέρνησης και η πολιτική διαφθορά και η αναδιαμόρφωση του χρέους του 2012. ²⁷Η αξιολόγηση του πιστοληπτικού προφίλ της Ελλάδας σύμφωνα με τον οίκο είναι B1²⁸.

Ο οίκος αξιολόγησης Standard & Poor's έδωσε και αυτός θετική αξιολόγηση για την πιστοληπτική ικανότητα της Ελλάδας. Προκειμένου να αξιολογήσει ο οίκος, έλαβε υπόψη την ικανότητα των θεσμικών οργάνων της κυβέρνησης να επηρεάζουν

²⁴ Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την αξιολόγηση του οίκου Fitch <https://www.fitchratings.com>

²⁵ Η αξιολόγηση αυτή σημαίνει “Ομόλογα αξιόπιστα, ενέχουν όμως στοιχεία κερδοσκοπίας

²⁶ Η αξιολόγηση αυτή σημαίνει “Ομόλογα πιο κερδοσκοπικά από την κατηγορία BB”

²⁷ Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την αξιολόγηση του οίκου Moody's <https://www.moody.com>

²⁸ Η αξιολόγηση σημαίνει “ Ομόλογα τα οποία απέχουν από τον επιθυμητό τύπο επένδυσης”

μέσω της πολιτικής που ακολουθούν την πιστωτική κατάσταση της χώρας. Αυτό είναι λογικό επακόλουθο των δημοσίων εσόδων και της υγιούς οικονομικής ανάπτυξης. Απαιτείται έλεγχος της αποτελεσματικότητας και της απόδοσης των πολιτικών θεσμών καθώς και αντιμετώπιση των πολιτικών διαταραχών.²⁹ Η αξιολόγηση του οίκου είναι για την μακροπρόθεσμη αξιολόγηση IDR (Long Term rating IDR) B+³⁰ (βελτίωση) και για την βραχυπρόθεσμη αξιολόγηση IDR (Short Term Rating IDR) B (σταθερός).

Συμπεράσματα

Το συμπέρασμα από τα παραπάνω είναι ότι υπάρχει οικονομική ανάπτυξη. Σε αυτό παίζουν ρόλο αρκετοί παράγοντες όπως είναι η κυβέρνηση και η πολιτική που ακολουθεί (μέσω της πολιτικής σταθερότητας), η δημιουργία και εκμετάλλευση νέων ευκαιριών καθώς προσελκύει διάφορους επενδυτές, η αποτελεσματικότερη χρησιμοποίηση της τεχνολογίας κ.α. Αποτελέσματα της ανάπτυξης είναι η προσέλκυση ξένων επενδύσεων μέσω θυγατρικών (πχ BMW) και νέων εταιρειών (πχ Lime) και η μείωση του κόστους χρηματοδότησης καθώς υπάρχει ένα πιο σταθερό οικονομικό περιβάλλον.

Γραφειοκρατία

Η γραφειοκρατία είναι ίσως ένα από τα πιο σημαντικά μειονεκτήματα της Ελλάδας. Αυτό επηρεάζει άμεσα όλες τις εγχώριες και διεθνείς επιχειρήσεις στη χώρα είτε αυτές ήδη υπάρχουν είτε πρόκειται να ξεκινήσουν την λειτουργία τους. Η έννοια της γραφειοκρατίας περιλαμβάνει τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις στην λειτουργία τους και όχι το κόστος της.

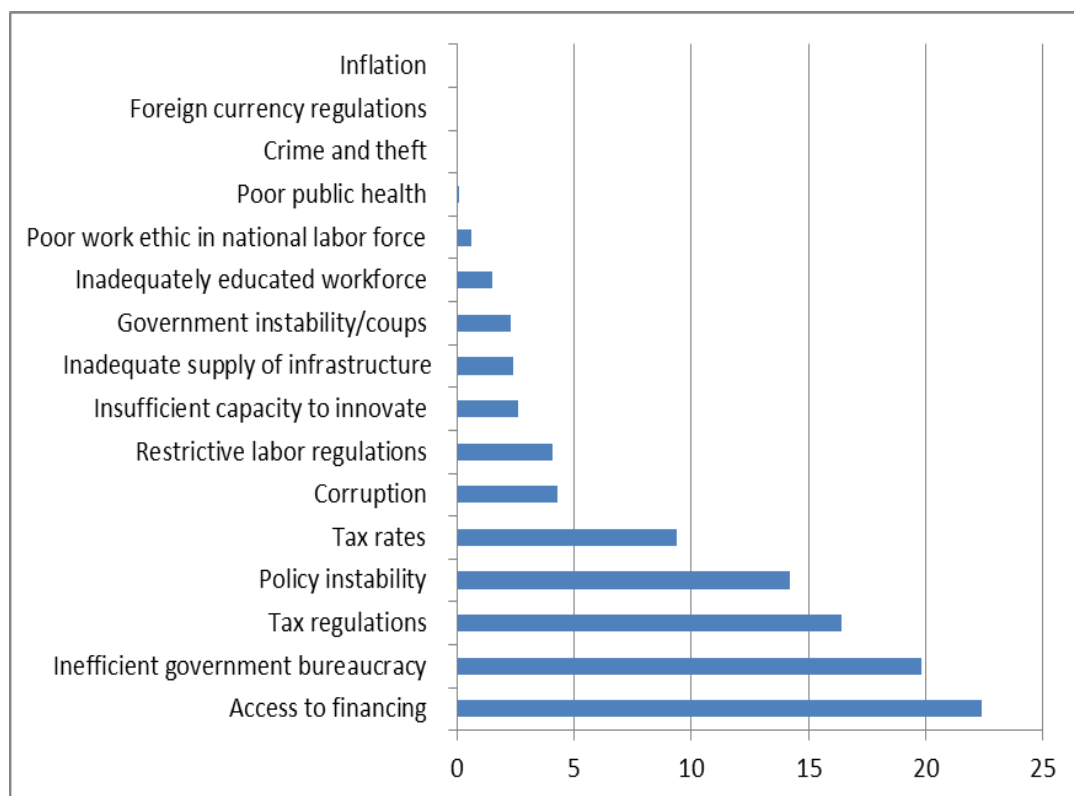
Access to financing	22,4
Inefficient government bureaucracy	19,8

²⁹ Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την αξιολόγηση του οίκου Standard % Poor's <https://www.standardandpoors.com>

³⁰ Η αξιολόγηση αυτή σημαίνει “Ομόλογα πιο κερδοσκοπικά από την κατηγορία BB”

Tax regulations	16,4
Policy instability	14,2
Tax rates	9,4
Corruption	4,3
Restrictive labor regulations	4,1
Insufficient capacity to innovate	2,6
Inadequate supply of infrastructure	2,4
Government instability/coups	2,3
Inadequately educated workforce	1,5
Poor work ethic in national labor force	0,6
Poor public health	0,1
Crime and theft	0
Foreign currency regulations	0
Inflation	0

Πηγή The Global Competitiveness Report 2014-2015

Όπως φαίνεται και από το σχεδιάγραμμα η αναποτελεσματική γραφειοκρατία είναι το 2^ο μεγαλύτερο πρόβλημα στην Ελλάδα (το πρώτο είναι η πρόσβαση στα χρηματοοικονομικά, δηλαδή η χρηματοδότηση). Αυτό έχει αρκετές αρνητικές συνέπειες για τη χώρα. Όταν μια διεθνής επιχείρηση θέλει να επεκτείνει την αγορά της σε άλλη χώρα, επεξεργάζεται όλα τα στοιχεία που θα επηρεάσουν την κερδοφορία της και όλα τα νομικά προβλήματα που ενδέχεται να αντιμετωπίσει (άδεια έναρξης κα.). Γειτονικές χώρες της Ελλάδας έχουν μειωμένο το πρόβλημα της γραφειοκρατίας (η Βουλγαρία έχει 13.2, η Τουρκία 11.7, η Αλβανία 13.8 κα.) Η γραφειοκρατία αποθαρρύνει επενδυτές και επιχειρηματίες από το να επενδύσουν στην Ελλάδα με αποτέλεσμα η χώρα να μην δέχεται πολλές ξένες επενδύσεις. Αυτό είναι αρκετά αρνητικό καθώς επηρεάζει αρκετούς παράγοντες όπως η απασχόληση, η επιχειρηματικότητα, η εκπαίδευση των νέων (η έλλειψη κεφαλαίου επηρεάζει την οικονομία σε όλους τους τομείς).

Καινοτομία

Η καινοτομία είναι ένας από τους κυριότερους παράγοντες που επηρεάζουν τις επιχειρήσεις. Μία επιχείρηση η οποία φέρνει μία ριζική καινοτομία, αποκτά έτσι ένα τεράστιο πλεονέκτημα σε σχέση με τους ανταγωνιστές της. Το μεγαλύτερο παράδειγμα καινοτομίας είναι η Apple. Η εταιρεία αυτή με τις ριζικές αλλαγές που έφερε στο τομέα της κινητής τηλεφωνίας, καθιερώθηκε ως ένας από τους κυριότερους «παραγωγούς» στην αγορά. Οι ανταγωνιστές της δεν μπορούσαν να κινηθούν άμεσα για να κερδίσουν τα μερίδιά τους πίσω. Όταν το κατάφεραν αυτό, η Apple έφερε πάλι αλλαγές και έμεινε στην κορυφή της αγοράς. Το αποτέλεσμα ήταν η τεράστια αύξηση στην κερδοφορία της, η πολύ μεγάλη αύξηση της τιμής της μετοχής της και η καθιέρωση του σήματός της (brand name) στην αγορά.

Η Ελλάδα, όσον αφορά την καινοτομία, είναι περίπου στην μέση στην έρευνα της The Global Competitiveness Report 2014-2015, και πιο συγκριμένα όπως φαίνεται παρακάτω :

	Rank (out of 144)	Score (1-7)
Innovation and sophistication factors	74	3,5
Business sophistication	74	3,9
Innovation	79	3,2

Οι γειτονικές χώρες της Ελλάδας έχουν ως εξής : Τουρκία στην θέση 51, Βουλγαρία 106, Αλβανία 114 κα. Αυτό δίνει ένα πλεονέκτημα στην Ελλάδα που καλύπτει το μειονέκτημα της γραφειοκρατίας. Δηλαδή η Βουλγαρία και η Αλβανία που η αναποτελεσματική γραφειοκρατία τους ήταν λιγότερη σε σχέση με της Ελλάδας, έχουν μειωμένη την καινοτομία οπότε αυτό μπορεί να γίνει πηγή προσέλκυσης των επενδυτών.

Κεφάλαιο 6-Οικονομετρικό Μοντέλο

Ο τύπος του οικονομετρικού μοντέλου που θα χρησιμοποιηθεί για την εμπειρική μελέτη με την χρήση της απλής παλινδρόμησης είναι ο παρακάτω :

$$F(x)=a +\beta_1x_1+\beta_2x_2+\beta_3x_3+\beta_4x_4+\beta_5x_5+\beta_6x_6+\beta_7x_7+\beta_8x_8+\beta_9x_9+\varepsilon$$

Όπου F(x) η κερδοφορία, a ο σταθερός όρος, x₁ το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν, x₂ ο πληθωρισμός, x₃ η ανεργία, x₄ τα δάνεια που έχει η τράπεζα (ως υποχρέωση), x₅ τα ρευστά διαθέσιμα, x₆ τα ίδια κεφάλαια που έχει, x₇ η αποδοτικότητα ενεργητικού δηλαδή Καθαρά κέρδη/Σύνολο ενεργητικού (Return on Assets), x₈ οι προβλέψεις που έχει υπολογίσει η τράπεζα, x₉ τα ποσά που έχει επενδύσει η Ελλάδα για την καινοτομία και ε τα κατάλοιπα.

Το μοντέλο έχει 9 μεταβλητές και πιο συγκεκριμένα οι τέσσερις (ΑΕΠ, πληθωρισμός, ανεργία και καινοτομία) αναφέρονται στο μακροοικονομικό περιβάλλον και οι άλλοι 5 στα τραπεζικά αποτελέσματα. ³¹Όπως ορίζει και ο Χάλκος Γεώργιος (2000) «η σημασία των παραμέτρων σε μία εξίσωση πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης εξαρτάται από τον καθορισμό της σχέσης που υπάρχει στην παλινδρόμηση». Ο σκοπός του μοντέλου είναι να αποδείξει την σχέση της κερδοφορίας με τις μεταβλητές και ιδιαίτερα με αυτές που αφορούν το μακροοικονομικό περιβάλλον. Ο λόγος είναι γιατί το μακροοικονομικό περιβάλλον επηρεάζει όλες τις τράπεζες και τις επιχειρήσεις και επομένως η βελτίωσή του θα ενισχύσει την κερδοφορία. Η ανάλυση θα γίνει με δύο τρόπους : 1) Stacked Data και 2) Dummy Variable.

Μέθοδος Stacked Data

Το στατιστικό πρόγραμμα που χρησιμοποιήθηκε για τον υπολογισμό του μοντέλου είναι το SPSS με την μέθοδο των ελαχίστων τετραγώνων. Η πρώτη μέθοδος παρουσιάζει τα δεδομένα με την μέθοδο stacked data. Δηλαδή η εισαγωγή των δεδομένων γίνεται ως εξής Eurobank-Alpha bank-Εθνική Τράπεζα- Τράπεζα

³¹ Για τα στοιχεία που αφορούν τον πληθωρισμό, την ανεργία και το ΑΕΠ η πηγή είναι η <https://www.statistics.gr/> . Για τα στοιχεία της καινοτομίας η πηγή είναι η <https://databank.worldbank.org/databases>. Για τα στοιχεία των τραπεζών χρησιμοποιήθηκαν τα στοιχεία των ισολογισμών

Πειραιώς. Το μοντέλο μας εξηγεί 99,1% την μεταβλητότητα στα δεδομένα που έχουν χρησιμοποιηθεί όπως φαίνεται και στον παρακάτω πίνακα.

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
	,996 ^a	,991	,972	272110025,653

a. Predictors: (Constant), R_D_expenditure, Loans, Banking_Funds, Predictions, Return_on_assets, Cash, Inflation, GDP, Unemployment

Το ποσοστό που επηρεάζει η κάθε μεταβλητή την κερδοφορία παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα στην στήλη standardized Coefficients Beta. Η αποδοτικότητα του ενεργητικού (0,987) επηρεάζει περισσότερο το τελικό αποτέλεσμα και μετά το ΑΕΠ (0,933). Συνεπώς για να αυξηθεί η κερδοφορία των τραπεζών πρέπει να αλλάξει η κεφαλαιακή διάρθρωση του ισολογισμού. Η μείωση των δανείων που έχει η τράπεζα ως υποχρεώσεις πρέπει να μειωθεί (-0,291) και να στηρίζεται σε δικά της κεφάλαια (-0,068). Τα ρευστά διαθέσιμα που έχει στην διάθεσή της η τράπεζα επηρεάζουν αρνητικά το αποτέλεσμα (-0,020), γεγονός που είναι λογικό καθώς θα μπορούσε να τα χρησιμοποιήσει είτε ως δάνεια είτε ως επενδύσεις αλλά τα επιβάλλει η Βασιλεία III. Οι προβλέψεις που έχει υπολογίσει η κάθε μία τράπεζα επηρεάζουν θετικά το τελικό αποτέλεσμα (0,432). Αυτό είναι παράδοξο καθώς τα ποσά που έχουν υπολογιστεί είναι πολύ μεγάλα. Όμως και ο κίνδυνος που αναλαμβάνουν τα τραπεζικά ιδρύματα είναι μεγάλος οπότε υπάρχει σωστή αναλογία πρόβλεψης-κινδύνου. Η καινοτομία επηρεάζει θετικά το αποτέλεσμα (0,336). Αυτό είναι λογικό διότι όσο περισσότερα ποσά επενδύονται στην Ελλάδα τόσο μεγαλύτερη θετική επίπτωση έχουν οι τράπεζες όπως και οι επιχειρήσεις. Ο πληθωρισμός φαίνεται να επηρεάζει θετικά αλλά ελάχιστα το αποτέλεσμα (0,064). Η ανεργία επηρεάζει θετικά το αποτέλεσμα (0,472) γεγονός που είναι παράδοξο. Το συμπέρασμα από αυτό είναι ότι από τη μία λόγω της ανεργίας έχουν μειωθεί οι μισθοί και από την άλλη έχει αυξηθεί ο αριθμός των φοιτητών που απασχολούνται στις τράπεζες καθώς οι τελευταίοι δεν συνεπάγονται μεγάλα μισθοδοτικά κόστη. Όσο αυξάνεται η ανεργία μειώνεται ο βασικός μισθός οπότε αυτό συνεπάγεται μείωση στα έξοδα της τράπεζας.

Coefficients^a

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	-15970	919425		-1	,1
	977712,881	6551,736		,737	57
GDP	,056	,040	,933	1,418	,229
Inflation	14322,	38084,	,064	,3	,7
	287	277		76	26
Unemployment	2101,9	3135,7	,472	,6	,5
	28	53		70	39
Cash	-,026	,170	-,020	-,154	,885
Loans	-,039	,025	-,291	-1,559	,194
Banking_Funds	-,049	,068	-,068	-,723	,510
Predictions	,889	,221	,432	4,024	,016
Return_on_assets	705200	785400	,987	8,	,0
	60694,971	5982,294		979	01
R_D_expenditure	293080	145419	,336	2,	,1
	2465,634	0918,790		015	14

a. Dependent Variable: Earnings

Το επόμενο βήμα είναι η απόδειξη ότι οι μεταβλητές του μοντέλου είναι στατιστικά σημαντικές. Συνεπώς για την απόδειξη με διάστημα εμπιστοσύνης 95%, θεωρούμε το εξής : μ_0 δεν είναι στατιστικά σημαντικοί και μ_1 είναι στατιστικά σημαντικοί. Στον παρακάτω πίνακα φαίνεται το αποτέλεσμα για τον έλεγχο της τιμής μηδέν. Στην στήλη sig (2-tailed) είναι τα αποτελέσματα για τον

έλεγχο της υπόθεσης για το διάστημα εμπιστοσύνης 95%. Το αποτέλεσμα της μεταβλητής return on assets είναι 0,202 και είναι μεγαλύτερη από το διάστημα εμπιστοσύνης επομένως ισχύει η μ_0 για αυτή τη μεταβλητή και δεν είναι στατιστικά σημαντική. Η επίδραση που έχει η αποδοτικότητα ενεργητικού στην κερδοφορία μπορεί να είναι η μεγαλύτερη στο μοντέλο αλλά αυτό διαμορφώνεται λόγω της αλληλεπίδρασης που έχει με τις άλλες μεταβλητές. Οι υπόλοιπες μεταβλητές είναι στατιστικά σημαντικές καθώς το αποτέλεσμά τους (Sig 2-tailed 0,000) είναι μικρότερο από το όριο εμπιστοσύνης.

One-Sample Test

	Test Value = 0					
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
GDP	3	1		210817	196883	224751
	2,249	5	,000	187500,000	331798,89	043201,11
Inflation	5	1		102774,	99052,6	106496,
	8,853	5	,000	750	3	87
Unemployment	9,	1		833068,	651697,	101443
	790	5	,000	750	82	9,68
Loans	2	5		584637	538485	630789
	5,348	9	,000	81413,550	84781,57	78045,53
Cash	1	5		277389	239847	314931
	4,785	9	,000	4260,950	1290,47	7231,43
Banking_Funds	1	5		551125	463092	639159
	2,527	9	,000	8583,850	1951,27	5216,43
Return_on_assets	-1	5		-,00479	-,01223	,002641
	,290	9	,202	50	1	
Predictions	7,	5		133972	989773	168968
	660	9	,000	9923,100	206,72	6639,48
R_D_expenditure	1	1		,730642	,623013	,838273
	4,666	3	,000	9		

Μέθοδος Dummy Variable

Η επεξεργασία των στοιχείων με τη μορφή αυτή δίνει ιδιαίτερη έμφαση στο χρόνο που αποκτήθηκαν τα δεδομένα . Το μοντέλο μπορεί να εξηγήσει την μεταβλητότητα των δεδομένων κατά 79%. Υπάρχει μία μείωση της σε σχέση με το μοντέλο που είχε τα δεδομένα με την μορφή stacked data.

Οι μεταβλητές Alpha_bank, National_Bank_Of_Greece και Pireaus_Bank ονομάζονται dummy variable. Ουσιαστικά αποτελούν την διαφορά της τράπεζας με την Eurobank που χρησιμοποιείται ως σημείο αναφοράς (Standardized Coefficient). Στη συνέχεια οι μεταβλητές έχουν υπολογιστεί ανά έτος και ανά τράπεζα. Οι μεταβλητές κατόπιν έχουν υποστεί μετατροπή μέσω του SPSS και έχουν δημιουργηθεί νέες μεταβλητές (οι μεταβλητές Cash2004,Cash2005....2019 έγιναν Percentage_Cash). Με αυτό τον τρόπο μπορεί να εξεταστεί η συμβολή της κάθε μίας τράπεζας στην συγκεκριμένη μεταβλητή.

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
	,889 ^a	,790	,741	1112426234,997

a. Predictors: (Constant), Percentage_Predictions, National_Bank_Of_Greece, Percentage_R_D_expenditure, Alpha_Bank, Percentage_Banking_Funds, Pireaus_Bank, Percentage_GDP, Percentage_Loans, Percentage_Return_on_assets, Percentage_Cash, Percentage_Inflation, Percentage_Unemployment

Στον παρακάτω πίνακα φαίνεται η επίδραση της κάθε ανεξάρτητης μεταβλητής στην εξαρτημένη. Η αποδοτικότητα ενεργητικού προκαλεί την μεγαλύτερη επίδραση στην κερδοφορία (0,690). Το ΑΕΠ (0,280), η ανεργία (0,264), τα ίδια κεφάλαια (0,255) και τα ρευστά διαθέσιμα (0,140) έχουν θετική επίδραση

στην κερδοφορία. Τα δάνεια (-0,187), η καινοτομία (-0,117), ο πληθωρισμός (-0,86) και οι προβλέψεις (-0,48) έχουν αρνητική επίδραση.

Coefficients^a

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	-33257 95985,816	716646 0699,598		-, 464	,6 45
Alpha_Bank	-21308 2895,688	424934 109,677	-,043	-, 501	,6 18
National_Bank_Of_Greece	-11616 63464,564	459887 616,033	-,232	-2, ,526	,0 15
Pireaus_Bank	-86314 461,928	419759 585,727	-,017	-, 206	,8 38
Percentage_Cash	,196	,175	,140	1, 118	,2 69
Percentage_Loans	-,018	,012	-,187	-1, ,473	,1 47
Percentage_Banking_Funds	,157	,094	,255	1, 668	,1 01
Percentage_Return_on_assets	538776 29323,589	953204 5467,706	,690	5, 652	,0 00
Percentage_Inflation	-27653, 026	46833,0 48	-,086	-, 590	,5 57
Percentage_Unemployment	1737,3 00	2191,91 5	,264	,7 93	,4 32
Percentage_GDP	,024	,025	,280	,9 71	,3 36
Percentage_R_D_expenditure	-77918 3711,504	771200 060,679	-,117	-1, ,010	,3 17
Percentage_Predictions	-,078	,191	-,048	-, 410	,6 84

a. Dependent Variable: Percentage_Earnings

Οι διαφορές με τα προηγούμενα δεδομένα είναι αρκετές. Η αποδοτικότητα του ενεργητικού έχει μειωμένο coefficient (από 0,987 σε 0,690) όπως και το ΑΕΠ (0,933

σε 0,280) και η ανεργία (0,472 σε 0,264). Υπάρχει μία μείωση και στους 3 δείκτες γεγονός που είναι λογικό λόγω της αλλαγής στην μορφή δεδομένων. Ο πληθωρισμός είχε θετική επίδραση στο προηγούμενο ενώ με την μορφή Dummy Variable αρνητική (από 0,64 σε -0,86). Οι επιχειρήσεις θέλουν να υπάρχει αύξηση στις τιμές των προϊόντων τους, όμως αυτό μακροχρόνια μπορεί να δημιουργήσει πρόβλημα στους καταναλωτές αν δεν υπάρξει ταυτόχρονη αύξηση στο εισόδημά τους. Το μακροχρόνιο πρόβλημα είναι ο λόγος που προκύπτει το αρνητικό αποτέλεσμα. Οι προβλέψεις (από 0,432 σε -0,48) πάλι ενσωματώνουν μακροχρόνιο πρόβλημα καθώς όσο μεγαλύτερες προβλέψεις διαμορφώνουν οι τράπεζες τόσο περισσότερα ρευστά διαθέσιμα χρειάζονται στην διάθεσή τους. Ωστόσο η εκτίμηση ενός κινδύνου συμφέρει τις τράπεζες να είναι όσο το δυνατό περισσότερο ρεαλιστική ακόμα και αν αυτό σημαίνει κόστος για αυτές. Η καινοτομία (από 0,336 σε -0,117). Η αλλαγή της επίδρασης σε αυτή τη μεταβλητή μπορεί να έχει δημιουργηθεί για διάφορους λόγους πχ ο ρυθμός ανάπτυξης της καινοτομίας στην Ελλάδα σε σχέση με τον υπόλοιπο κόσμο. Τα ίδια κεφάλαια είχαν αρνητική επίδραση και τώρα έχουν θετική (-0,68 σε 0,255). Αυτό είναι λογικό διότι ένα τραπεζικό ίδρυμα, όπως και οι επιχειρήσεις, επωφελείται από την ύπαρξη ιδίων κεφαλαίων καθώς αυτό μειώνει την ανάγκη χρηματοδότησης από άλλες πηγές το οποίο συνεπάγεται κόστος. Το ταμείο έχει θετική επίδραση στο μοντέλο (από -0,20 σε 0,140). Η αλλαγή αυτή είναι παράδοξη. Τα τραπεζικά ιδρύματα έχουν συμφέρον να έχουν στην διάθεσή τους ελάχιστα ρευστά διαθέσιμα. Τα δάνεια εμφανίζουν όπως και πριν αρνητική επίδραση αλλά μειωμένη (από -0,291 σε -0,187).

Πρέπει να γίνει έλεγχος της στατιστικής σημαντικότητας για να γίνει σωστή αξιολόγηση του αποτελέσματος. Η μέθοδος είναι η ίδια όπως και με τα stacked data. Δηλαδή θεωρούμε $\mu_0=0$ (άρα δεν είναι στατιστικά σημαντικό) και μ_1 διαφορετικό του μηδενός (είναι στατιστικά σημαντικό). Στον παρακάτω πίνακα φαίνονται τα αποτελέσματα για το αν οι μεταβλητές μπορεί να πάρουν την τιμή μηδέν. Πάλι μόνο η μεταβλητή Return on assets δεν είναι στατιστικά σημαντική καθώς το Sig 2-tailed είναι 0.265 και είναι μεγαλύτερο από το επίπεδο εμπιστοσύνης 95% επομένως ισχύει το μ_0 . Οι υπόλοιπες μεταβλητές είναι στατιστικά σημαντικές καθώς έχουν Sig 2-tailed=0,000. Επομένως δεν υπάρχουν στοιχεία για να επαληθευτεί η μ_0 .

One-Sample Test

	Test Value = 0					
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
Percentage_Cash	13,330	63	,000	26005258 69,641	22106861 47,32	2990365 591,96
Percentage_Loans	19,097	63	,000	53407049 512,703	47818496 452,30	5899560 2573,11
Percentage_Banking_Funds	11,606	63	,000	51668047 66,578	42771803 41,36	6056429 191,79
Percentage_Return_on_assets	-1,124	63	,265	-,003929 7	-,010914	,003055
Percentage_Unemployment	20,064	63	,000	833068,7 50	750095,6 2	916041,8 8
Percentage_Inflation	120,613	63	,000	102774,7 50	101071,9 6	104477,5 4
Percentage_GDP	66,090	63	,000	21081718 7500,000	20444276 1171,25	2171916 13828,75
Percentage_R_D_expenditure	14,689	63	,000	,5999375	,518317	,681558
Percentage_Predictions	7,448	63	,000	12570332 09,156	91976979 3,64	1594296 624,67

Περιορισμοί στην έρευνα

Η ερευνητική εργασία παρουσιάζει τους παρακάτω περιορισμούς που κατέστη αρκετά δύσκολο για το συγγραφέα να ξεπεραστούν κατά το διάστημα εκπόνησής της. Συγκεκριμένα:

- Η ιδιαίτερα περιορισμένη γνώση του συγγραφέα σχετικά με την ανάλυση οικονομετρικών μεθόδων περιόρισε σημαντικά τη χρήση κατάλληλου ερευνητικού υποδείγματος (π.χ. έλεγχος για αυτοσυσχέτιση, και οικονομετρική ανάλυση panel data μεταξύ άλλων).
- Δυσχέρεια στην ανάκτηση δεδομένων για μεταβλητές με ιδιαίτερη συμβολή στην ερευνητική υπόθεση, όπως π.χ. μετοχικό κεφάλαιο (ποσοστό κατοχής ιδιοκτησιακού καθεστώτος) για κάθε συστημική τράπεζα.

Συμπεράσματα

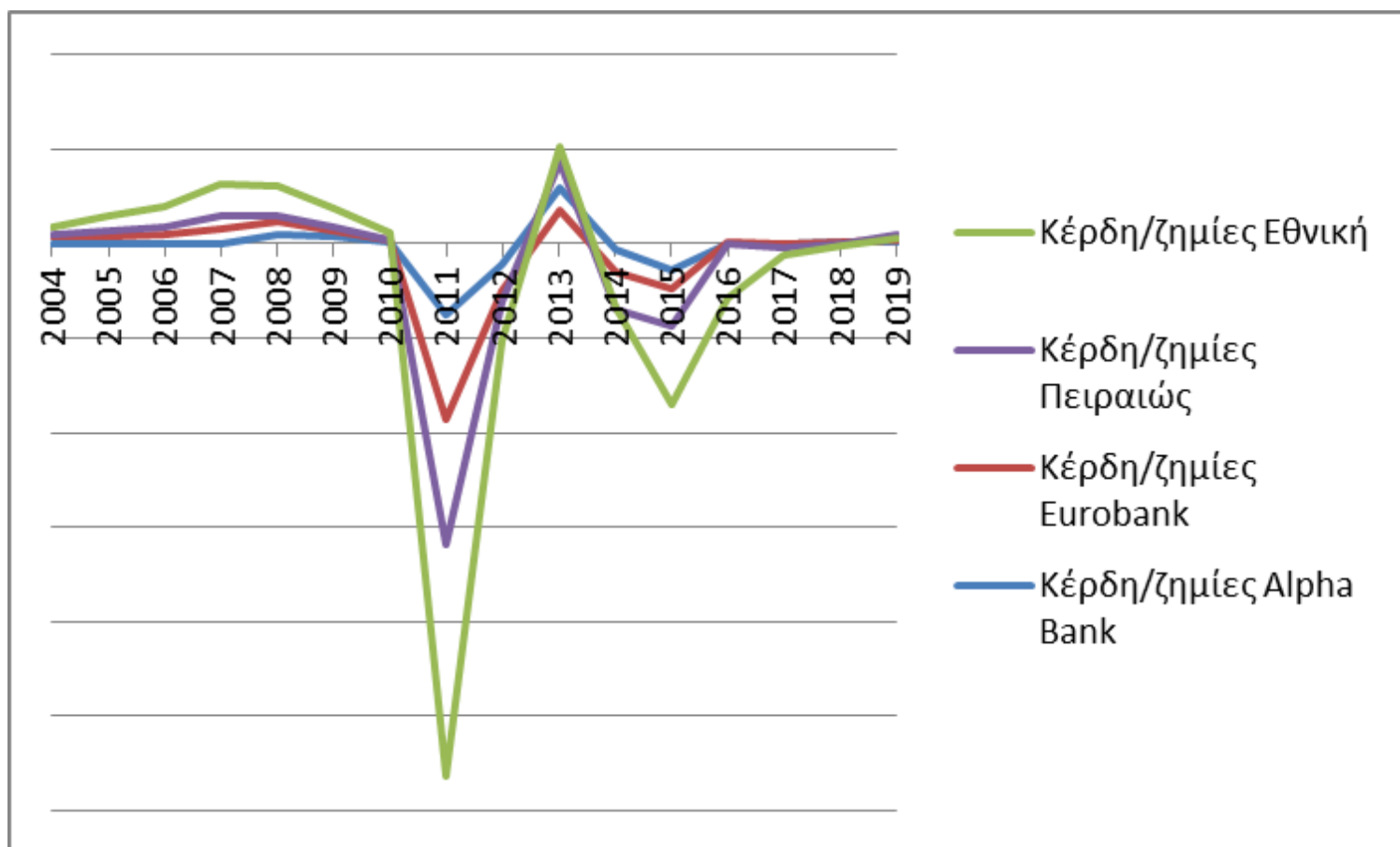
Για να αποφευχθεί ή να περιοριστεί η οικονομική κρίση πρέπει να εξεταστούν οι παράμετροι που την επηρεάζουν. Οι τράπεζες έχουν παίξει σημαντικό ρόλο στην δημιουργία και την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης. Για αυτό το λόγο η ύπαρξη θεσμικών οργάνων και πλαισίων όπως είναι η Βασιλεία ενισχύουν την ικανότητα αντιμετώπισης. Τα κεφαλαιακά αποθέματα που προτείνουν είναι αρκετά και δημιουργούν προβλήματα στα μικρότερα τραπεζικά ιδρύματα. Για αυτό θα πρέπει να γίνεται προσαρμογή στα κεφαλαιακά αποθέματα όταν αυτό δημιουργεί προβλήματα στην λειτουργία τους. Η ύπαρξη κεφαλαιακών αποθεμάτων και των θεσμικών οργάνων είναι απαραίτητα για την σωστή λειτουργία των τραπεζών και την μείωση του ηθικού κινδύνου. Όπως αναλύθηκε, η ανακοίνωση των αποτελεσμάτων των stress test επηρεάζει την κερδοφορία των τραπεζών. Όμως είναι αρκετά χρήσιμη καθώς παρέχει ακριβείς πληροφορίες για την αντιμετώπιση σε οικονομική κρίση.

Εξετάστηκε η πορεία της κερδοφορία για τέσσερις τράπεζες. Οι τράπεζες ανάλογα τις επενδύσεις και τα μέτρα προστασίας που έχουν λάβει έχουν διαφορετικά αποτελέσματα. Όμως η οικονομική κρίση στην Ελλάδα επηρέασε τις τράπεζες και δημιούργησε ζημιές. Αυτό είναι λογικό επακόλουθο καθώς το μακροοικονομικό περιβάλλον των τραπεζών είναι κοινό.

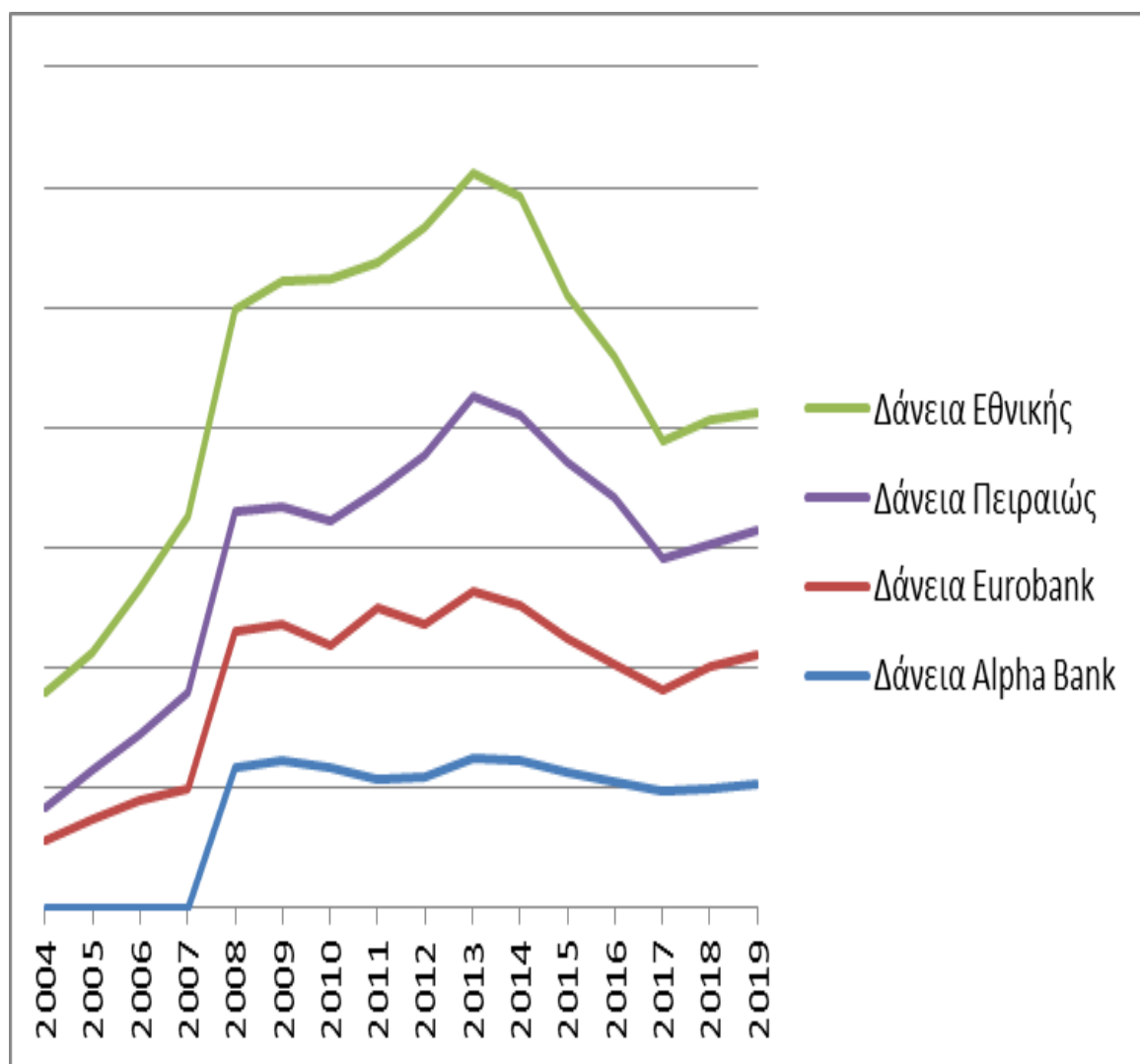
Η σωστή εκπαίδευση του προσωπικού είναι βασική λύση για την μείωση του ρίσκου που αναλαμβάνουν οι τράπεζες. Ένας υπάλληλος ο οποίος έχει λάβει την ανάλογη εκπαίδευση που χρειάζεται μπορεί να αξιολογήσει σωστά την πιστοληπτική ικανότητα των πελατών της τράπεζας και να πράξει αναλόγως. Η εκτίμηση των αποτελεσμάτων, όπως είναι η αξία σε κίνδυνο, απαιτεί έλεγχο των δεδομένων και κατανόηση. Παραμένει ένας αριθμός. Το σωστό εκπαιδευμένο προσωπικό είναι αυτό που θα δώσει την σωστή ερμηνεία. Η διακράτηση ρευστού για τον σχηματισμό προβλέψεων είναι απαραίτητη. Όμως οι προβλέψεις πρέπει να είναι όσο το δυνατόν ρεαλιστικές σύμφωνα με τα προβλήματα της ελληνικής οικονομίας. Τα ρευστά διαθέσιμα πρέπει να είναι ελάχιστα για να μπορεί η τράπεζα να ενισχύσει την κερδοφορία της μέσω των δανείων της.

Η αλλαγή στην κεφαλαιακή διάρθρωση θα ενισχύσει την κερδοφορία των τραπεζών. Αυτό μπορεί να γίνει μέσω της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου. Αν αυξηθούν τα ίδια κεφάλαια τότε θα μειωθεί η ανάγκη για άλλη πηγή χρηματοδότησης και έτσι θα μειωθεί το κόστος δανεισμού. Η μετατροπή των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων σε μακροπρόθεσμες θα μειώσει τον κίνδυνο ρευστότητας και θα ενισχύσει την λειτουργικότητα των κεφαλαίων της τράπεζας.

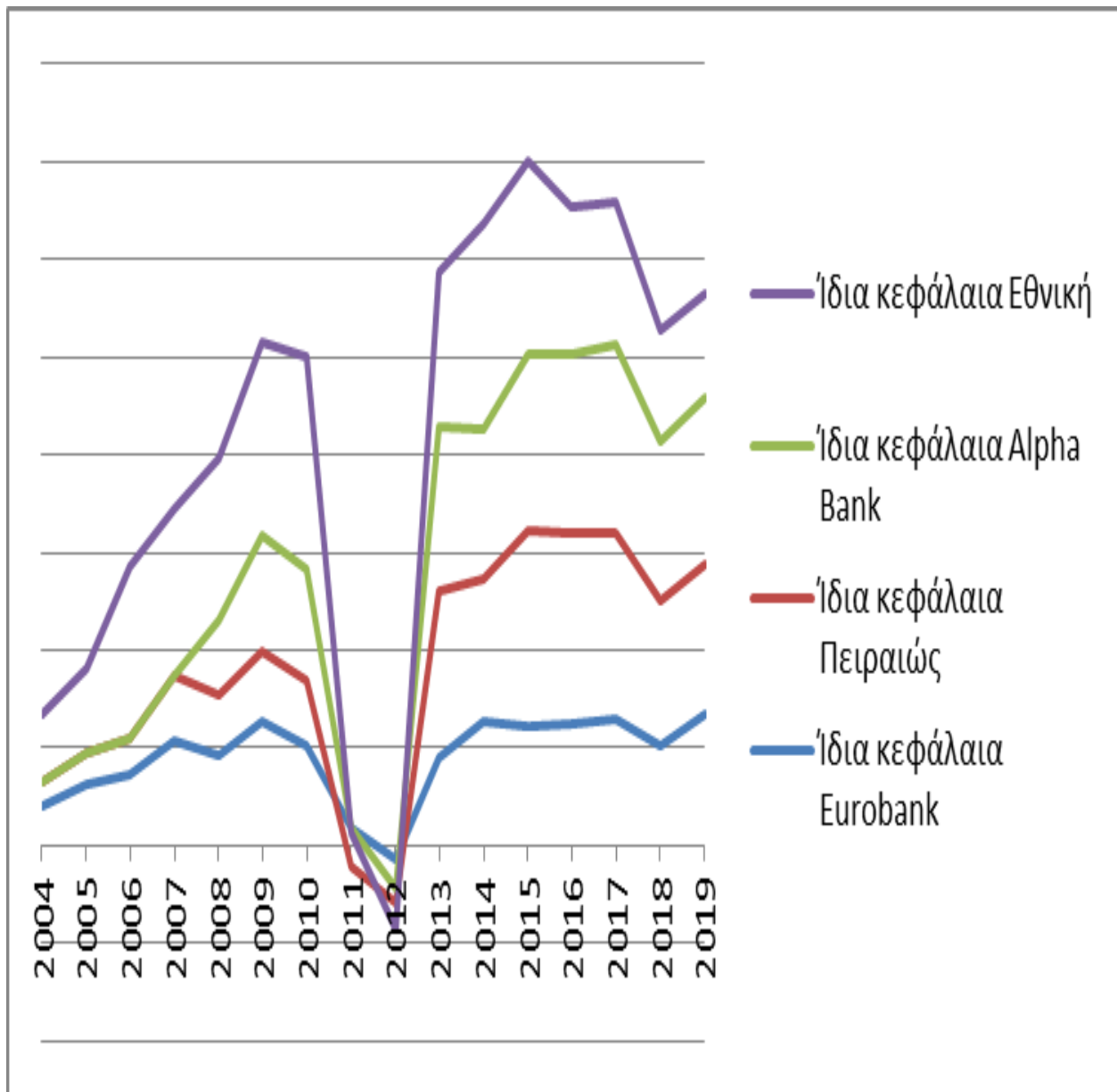
Παράρτημα

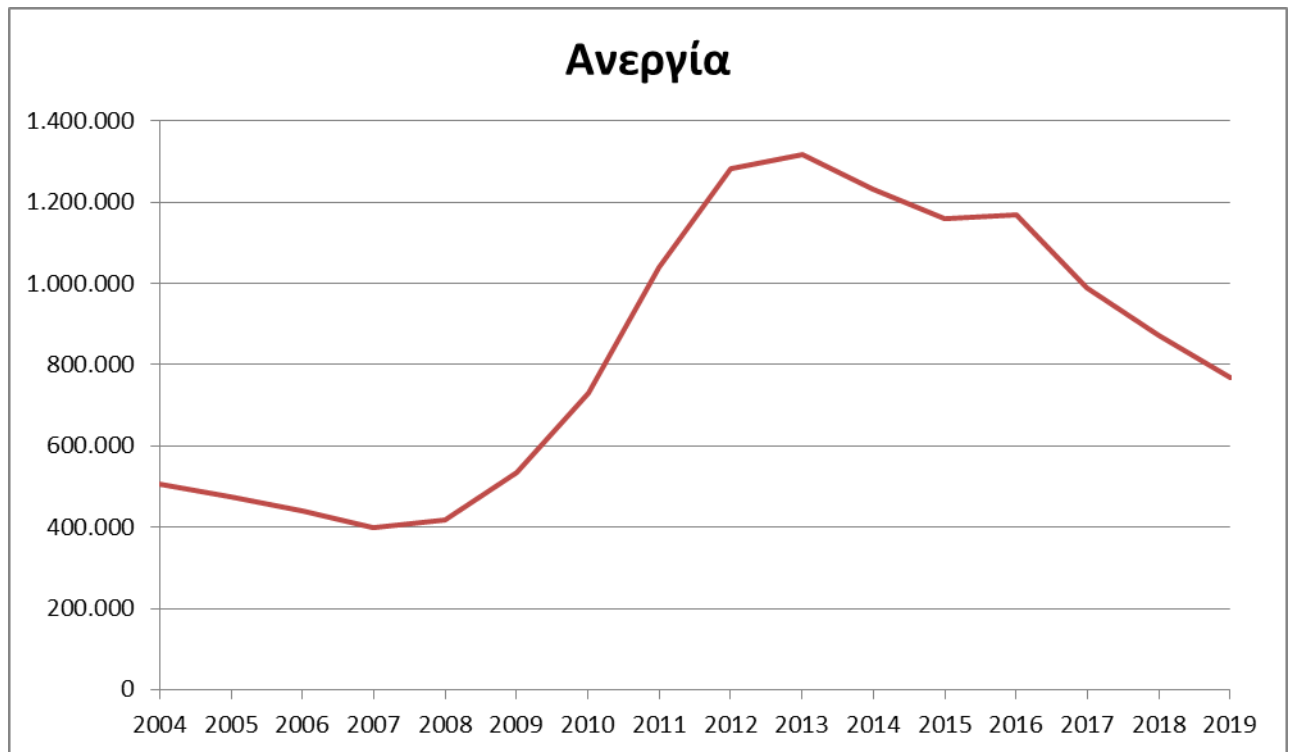
Στο παραπάνω διάγραμμα παρουσιάζεται η απεικόνιση της πορείας της κερδοφορίας για τις τέσσερις τράπεζες. Το κοινό σημείο τους είναι η μεγάλη ζημία που διαμορφώθηκε κατά το έτος 2011. Εμφανίζουν όλες ζημιές και για το έτος 2015 αλλά όχι όπως το 2011. Η οικονομική κρίση του 2007-2008 φάνηκε το 2011 στην Ελλάδα.

Στο παραπάνω διάγραμμα απεικονίζεται η πορεία των δανείων που έχουν πάρει οι τράπεζες. Το έτος 2011 υπήρξε αύξηση στα δάνεια με την αύξηση αυτή να φτάνει στο έτος 2013 και μετά να μειώνονται. Η Εθνική τράπεζα έχει λάβει μεγαλύτερα ποσά από τις άλλες τράπεζες και αυτός είναι ένας λόγος της μειωμένης κερδοφορίας σε σχέση με τις άλλες

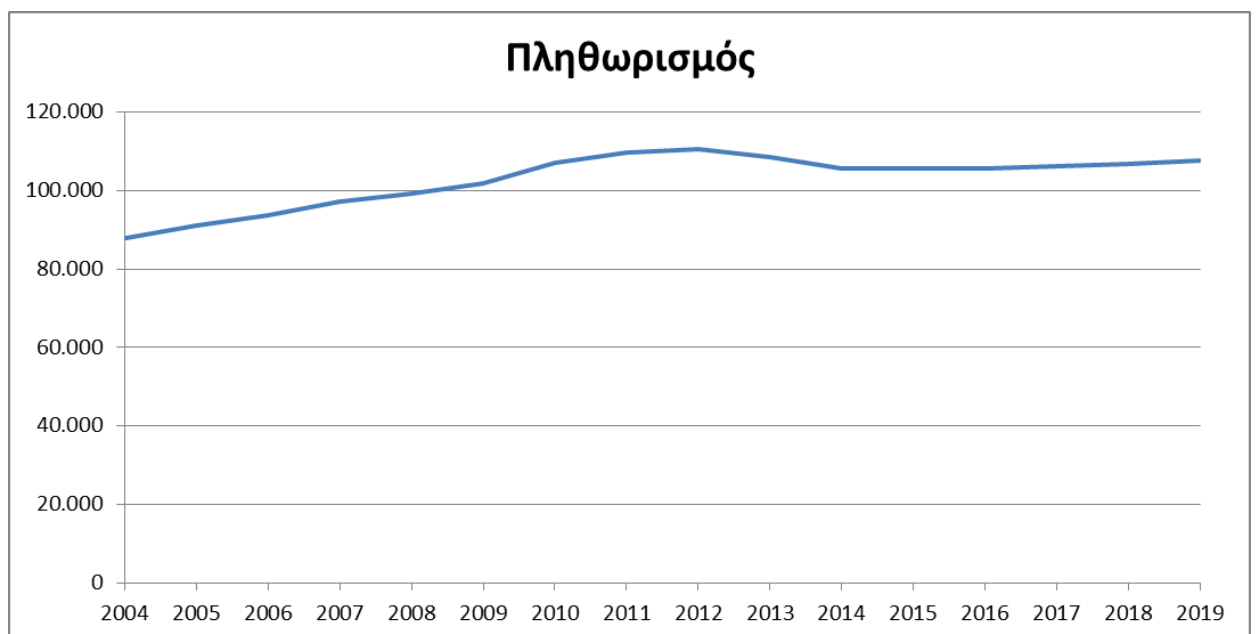

Στο παραπάνω διάγραμμα παρουσιάζεται η πορεία των ιδίων κεφαλαίων των τραπεζών. Το 2011 αποτυπώνεται μία πολύ μεγάλη μείωση στα κεφάλαια με την μείωση να συνεχίζεται και το 2012. Στα επόμενα χρόνια αυξάνονται τα κεφάλαια. Η Εθνική τράπεζα έχει μεγαλύτερα ίδια κεφάλαια από τις άλλες. Αυτό τις δίνει το πλεονέκτημα ότι μπορεί να στηρίζεται σε δικά της κεφάλαια παρά σε δανεικά. Όμως στο προηγούμενο διάγραμμα αποδείχθηκε το αντίθετο. Αυτό συμβαίνει λόγω του μεγέθους του ομίλου. Όσο μεγαλύτερος είναι ο όμιλος τόσο περισσότερα κεφάλαια χρειάζεται για να στηρίξει τις λειτουργίες του.

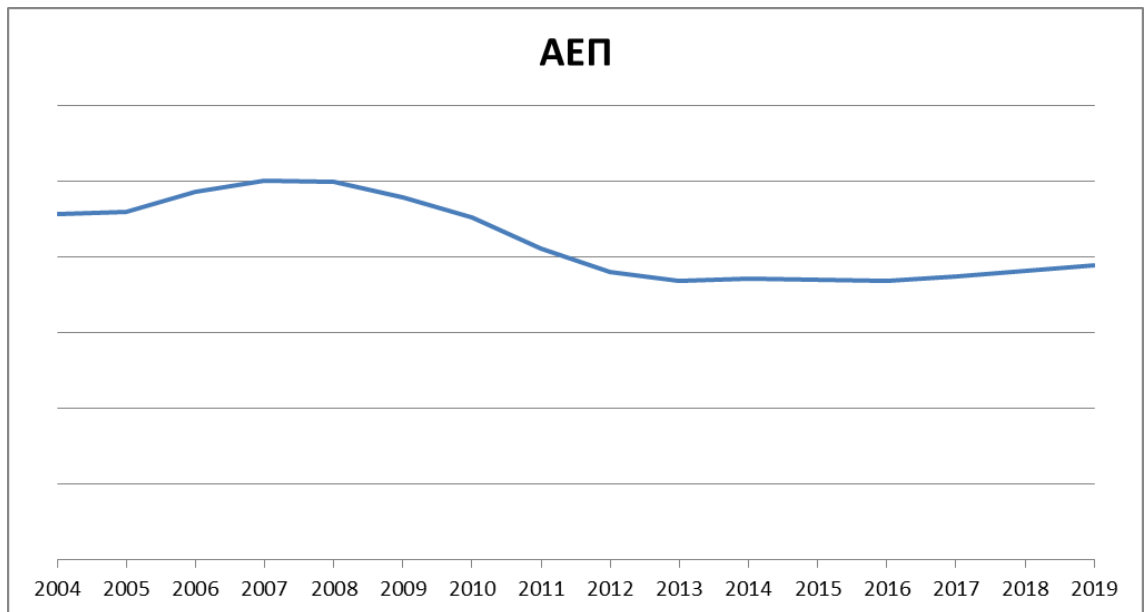
Πηγή <https://www.statistics.gr/>

Στο παραπάνω διάγραμμα παρουσιάζεται η πορεία της ανεργίας για τα έτη 2004-2019. Η ανεργία φτάνει στο μέγιστο το 2013 και μειώνεται στα επόμενα έτη.

Πηγή <https://www.statistics.gr/>

Στο παραπάνω διάγραμμα παρουσιάζεται η πορεία του πληθωρισμού. Το 2012 ο πληθωρισμός φτάνει στο μέγιστο και μετά μειώνεται ελάχιστα.

Πηγή <https://www.statistics.gr/>

Στο παραπάνω διάγραμμα αποτυπώνεται η πορεία του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος. Το 2008 φτάνει στο μέγιστο και μειώνεται στα επόμενα χρόνια.

Βιβλιογραφία

Βιβλία σε έντυπη μορφή με ένα συγγραφέα

Κώστας Μελάς (2002) Εισαγωγή στην τραπεζική χρηματοοικονομική διοικητική Αθήνα εκδόσεις Εξάντας

Γεώργιος Χαλκός (2000) Στατιστική –θεωρία, εφαρμογές και χρήση στατιστικών προγραμμάτων σε Η/Υ Αθήνα εκδόσεις τυπωθήτω Γιώργος Δαρδάνος

Blanchard Olivier (2006) Μακροοικονομική Θεσσαλονίκη Εκδόσεις Επίκεντρο Α.Ε. (μετάφραση)

Malz Allan (2011) Financial Risk Management Models, History, Institutions, New Jersey Published by John Wiley & Sons, Inc., Hoboken

Βιβλία σε έντυπη μορφή με δύο ή περισσότερους συγγραφείς

Κιόχος Πέτρος & Παπανικολάου Γεώργιος (2011) Χρήμα-Πίστη-Τράπεζες Αθήνα Εκδόσεις Ελένη Κιόχου

Stefano Miani Josanco Floreani Andrea Paltrinieri (2018) Do Capital Adequacy and Credit Quality Affect Systematic Risk? Investigation of a Sample of European Listed Banks in Light of EBA Stress Tests, Journal of France

Ηλεκτρονικές πηγές

<https://www.alpha.gr/el/omilos/alpha-bank/istoria>

<https://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Statistics/nomonetary/default.aspx>

<https://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Statistics/monetary/catalogue.aspx>

<https://www.bankofgreece.gr/trapeza/rolos-kai-armodiotites>

<https://databank.worldbank.org/databases>

<https://endeavor.org.gr/reports/>

<https://www.eurobank.gr/el/omilos/poioi-eimaste/istoriki-diadromi>

<https://www.federalreserve.gov/releases/h8/current/>

<https://www.fitchratings.com>

<https://www.piraeusbankgroup.com/el/group-profile/brief-profile>

<https://www.thebalance.com/what-is-a-bank-stress-test-4165161>

<https://www.standardandpoors.com>

<https://www.statistics.gr/>

<https://www.moodys.com/>

<https://www.nbg.gr/el/the-group/investor-relations/financial-information>

Διαδικτυακή πηγή με όνομα συγγραφέα

Alex Yang (2018), Market Risk Economic Capital

Alves, C., V. Mendes, and P. P. da Silva, (2013), Do Stress Tests Matter? An Event Study on the Impact of the Disclosure of Stress Test Results on European Financial Stocks. Working Paper, Comissao do Mercado de Valores Mobiliarios.

Diamond, D. W., and R. G. Rajan, (2001), Liquidity Risk, Liquidity Creation, and Financial Fragility: A Theory of Banking, Journal of Political Economy 109(2), 287–327

Fernando Montes-Negret (2009) The Heavenly Liquidity Twin The Increasing Importance of Liquidity Risk The World Bank Europe and Central Asia Region Finance and Private Sector Department

Greenawalt, M. B., and J. F. Sinkey Jr., (1988), Bank Loan Loss Provisions and the Income-Smoothing Hypothesis: An Empirical Analysis, 1976–1984, *Journal of Financial Services Research* I, 4, 301–318.

Mehran, H., and A. Thakor, (2011) Bank Capital and Value in the Cross-Section, *The Review of Financial Studies* 24(4), 1019–1067

Morgan, D. P., S. Peristiani, and V. Savino, (2010). The Information Value of the Stress Test and Bank Opacity, *Federal Reserve Bank of New York State Reports*, 460

Nikolaou, Liquidity (risk) concepts definitions and interactions, *European Central Bank*, February 2009

Richard J. Herring, Edward J. Kane, (2011) Qualms about the basel III Approach to Bank Capital Requirements

Sherman & Sterling LLP, (2011) The New Basel III Framework: Implications for Banking Organizations, *Financial Institutions Advisory & Financial; Regulatory*

Wetmore, J. L., and J. R. Brick, (1994) Loan Loss Provisions of Commercial Banks and Adequate Disclosure: A Note, *Journal of Economics and Business* 46(4),299–305.